

2021

Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi

DURUM RAPORU

2021
YÜKSEKÖĞRETİM DEĞERLENDİRME
VE
KALİTE GÜVENCESİ DURUM RAPORU

Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanlığı**Adres:** Üniversiteler Mah. 1600 Cad. No:10 06800 Bilkent Çankaya/ Ankara**Tel:** 0312 298 7883 - 0312 266 3822**Fax:** 0 312 298 78 82**E-posta:** yokak@yokak.gov.tr**İnternet Erişim:** <https://yokak.gov.tr/>**Hazırlayanlar**Prof. Dr. Muhsin KAR- *Başkan*Prof. Dr. Mustafa ÇUFALI- *Başkan Yardımcısı*Prof. Dr. Hüseyin AĞIR- *Akademik Uzman*Doç. Dr. Dilek AVŞAROĞLU ERKAN- *Akademik Uzman*Doç. Dr. Salih BARDAKCI- *Akademik Uzman*Dr. Öğr. Üyesi Gonca ULUDAĞ- *Akademik Uzman*Ömer Faruk YILDIZ- *Şube Müdürü*Ayhan KOÇER- *YÖK Uzmanı*Mustafa ÇOLAK- *Uzman*Damla YURTSEVER- *İstatistikçi*Serap ŞAHİN- *Bilgisayar İşletmeni*Çağrı BALIM- *Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni***Dizgi ve Görsel Tasarım:** Arş. Gör. Sena ÇATAL, Mücella YAZICI

Bu raporun elektronik kopyasına
karekodu okutarak ulaşabilirsiniz.

ISBN: 978-975-7912-62-0

Prof. Dr. Muhsin Kar

Başkan

Önsöz

Yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesi sisteminin kurulması, yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesi ile kalitenin kurum kültürü haline gelmesi için faaliyetler yürütmek amacıyla kurulan Yükseköğretim Kalite Kurulunun (YÖKAK) misyonu, yükseköğretim kurumlarının sürekli gelişimine ve bireylerin evrensel yeterliliklere ulaşmasına katkı sağlamak üzere yükseköğretim alanında kalite güvencesi sistemini güçlendirmek ve vizyonu ise, yükseköğretimde kalite güvencesi alanında etkin ve uluslararası düzeyde tanınan bir kurum olmaktır.

YÖKAK, misyonu doğrultusunda, Avrupa Yükseköğretim Alanının üyesi olan Türkiye için [Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergesi'ni \(Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG 2015\)](#) çerçeve olarak benimseyerek ve Türk yükseköğretim sisteminin temel karakteristik özelliklerini de dikkate alarak geliştirdiği dış değerlendirme ve akreditasyon programları aracılığıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

Kalite güvencesi, yükseköğretim kurumlarına ve birimlerine, vizyonunu, misyonunu, stratejik önceliklerini ve performans göstergelerini tasarlama, planlama, uygulama, kontrol etme ve sürekli olarak iyileştirme, temel politika belgeleriyle bütün faaliyetlerini

ilişkilendirme, özgün ve ayırt edici özelliklerini kamuoyu ile paylaşmak için belirleme imkanı ve fırsatı vermektedir.

Benzer şekilde, kalite güvencesi sistemi, yükseköğretim kurumlarına, birimlerine ve personeline, sahip oldukları potansiyeli değerlendirme, yükseköğretim kurumu dışındaki imkanların öğrencilerin ve personelin faydasına sunma, kurumsal olarak kendini ve öğrencilerini sürekli bir şekilde iyileştirme, hesap verebilirliğe açık olma ve akreditasyona hazırlık yapma, yükseköğretim kurumlarının ve birimlerinin itibarını artırma, kalite güvencesi ve kalite iyileştirmesinin gerekliliklerini karşılama açısından da katkı sunmaktadır.

Ayrıca, ilerlemeci bir anlayışı gerekli kılan kalite güvencesi, yükseköğretim kurumlarının ilgili paydaşlarına, aldığı geri bildirimleri analiz ederek harekete geçirme, stratejik öncelikleri belirleme ve iyi örnekleri yayma, ihtiyaçlarını ve kaynaklarını belirleme, eylem planı geliştirme ve uygulama, kendi kendilerinin, akranlarının, öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerini izleme ve değerlendirme, güçlü ve gelişmeye açık yanlarını belirleme, yükseköğretim kurumunun temel fonksiyonlarını sürekli olarak iyileştirme ve etkinliğini artırmak için nereye müdahale edeceğini açıklığa kavuşturma ve yapılan işlerin, personelin, öğrencilerin ve faaliyetlerin hedeflenen sonuçlara ulaşma açılarından gelişmeye açık yanlarını geliştirmeleri ve iyileştirmeleri için destek olmaktadır.

“YÖKAK, program ve kurumsal akreditasyonu birbirini tamamlayan ve destekleyen iki süreç olarak değerlendirmektedir.”

YÖKAK, yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirmesini ve kurumsal akreditasyon faaliyetlerini; YÖKAK'ın yetkilendirdiği ve tanıdığı akreditasyon kuruluşları ise, program akreditasyonu faaliyetlerini yürütmektedir. YÖKAK, program ve kurumsal akreditasyonu birbirini tamamlayan ve destekleyen iki süreç olarak değerlendirmektedir. Özellikle, program akreditasyonu, alana özgü yeterlilikleri güvence altına alırken ve dolayısıyla mezunların istihdam edilebilirliğini artırırken; kurumsal akreditasyon, stratejik bir yönetim anlayışıyla ve tüm paydaşların aktif katılımıyla, kurumsal (kurum geneline yayılmış) olarak öğrencilerin iyi bir öğrenme çevresinde ve iyi bir öğrenme tecrübesi ile nitelikli bir eğitim-öğretim aldığı güvence altına almaktadır.

Ekonomik, jeopolitik, çevresel, sosyal ve kültürel açıdan hızlı bir değişimin ve dönüşümün yaşandığı dünyamızda, yükseköğretim kurumlarımıza ülkemizin önündeki

fırsatları daha iyi değerlendirebilme, iktisadi kalkınmasına daha nitelikli katkı verebilme ve olası riskleri ve tehditleri minimize etme için büyük görev ve sorumluluk düşmektedir.

Özellikle içinde bulunulan ve akışkanlığın, belirsizliğin ve kaotikliğin yeni normal olduğu bu dönemde, dirençli bir ekonomik düzenin, dirençli kurumların ve dirençli bir toplumsal yapının inşası noktasında yükseköğretim kurumları hayati bir rol oynayabilir.

Bu bağlamda, yükseköğretim kurumlarının;

- Küresel, ulusal ve bölgesel ile sektörel eğilimleri önceden görmesi,
- Eğilimlerdeki değişimin sağladığı fırsatları görerek değişimi yönetmesi,
- Gerçek hayattaki değişime paralel olarak paydaş beklentilerini dikkate alması,
- Mezunların yeterliliklerinden emin olması ve bunların sürekliliğini sağlaması,
- Sürekli olarak yenilenmesi ve geleceği yakalaması ancak saat gibi işleyen ve kurumsallaşmış bir iç kalite güvencesi sistemi ile mümkündür.

Yükseköğretim sisteminin paydaşlarına, güçlü, işleyen ve fonksiyonel kalite güvencesi sistemine sahip olmaları için yapılacak çalışmalara rehberlik edecek, 2021 Yılı Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporu'nun ortaya çıkmasında katkısı olan tüm paydaşlarımıza, emeği geçen Kurul çalışanlarımıza ve Kurul üyelerimize teşekkür ediyorum.

Türk yükseköğretim sisteminin yeni paydaşlarından biri olarak 2015 yılında faaliyetine başlayan, 2017 yılından itibaren bağımsız bir kurul olarak çalışmalarını yürüten YÖKAK'a desteklerinden dolayı Yükseköğretim Kurulu Başkanımız Prof. Dr. Erol Özvar'a ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür ederim.

Yönetici Özeti

Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) 2015 yılında kurulmuş olup, 2017 yılından itibaren 7033 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 35'e yapılan düzenleme kapsamında idari ve mali özerkliğe sahip, kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli bir kurum olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Kanunun verdiği yetki ile YÖKAK temel olarak yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirme süreçlerinin gerçekleştirilmesi, ulusal program akreditasyonu kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarının tanınması ile kalite güvencesi kültürünün yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesinden sorumludur. Bu sorumlulukları çerçevesinde YÖKAK, "Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının sürekli gelişimine ve bireylerin evrensel yeterliliklere ulaşmasına katkı sağlamak üzere yükseköğretim alanında kalite güvencesi sistemini güçlendirmek" misyonu ile Türk yükseköğretim sistemine hizmet etmektedir.

YÖKAK, Kurumsal Dış Değerlendirme Programı, İzleme Programı, Kurumsal Akreditasyon Programı ve Ara Değerlendirme süreci ile yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirmesini gerçekleştirmektedir. Dış değerlendirme sürecinde, yükseköğretim kurumları, Kurum İç Değerlendirme Raporu Hazırlama Kılavuzuna göre yıllık olarak Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR) hazırlamaktadır. YÖKAK ise, uygulamalarından elde ettiği tecrübelerle belirli aralıklarla güncellenen Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri ile Kurumsal Dış Değerlendirme, Akreditasyon ve İzleme Programları Kılavuzuna göre kurumsal dış değerlendirme faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

YÖKAK'ın kurumsal dış değerlendirme süreçleri, bütüncül bir bakış açısıyla "Kalite Güvencesi Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Toplumsal Katkı ve Yönetim Sistemi" başlıkları altında toplam 22 ölçüt ve 56 alt ölçüt ile gerçekleştirilmektedir. Değerlendirme süreçlerinde kullanılan temel araç olan YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı, yükseköğretim kurumlarının iç değerlendirme çalışmaları ve KİDR yazımında ve aynı zamanda dış değerlendirme süreçlerinde de kullanılan rubrik tarzında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır.

Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği gereğince; YÖKAK, ilk olarak Kurumsal Dış Değerlendirme Programını (KDDP) başlatmıştır. KDDP, esas olarak yükseköğretim kurumlarının iç kalite güvencesi sistemlerinin misyon ve vizyonları çerçevesinde, YÖKAK standartları ve ölçütleri doğrultusunda ve kurumların sürekli

iyileştirme yaklaşımı ile güçlü ve gelişmeye açık yanlarının bağımsız değerlendirme takımları tarafından değerlendirilmesi sürecidir. 2016 yılından bu yana 185 yükseköğretim kurumumuz KDDP kapsamında değerlendirilmiştir. 2020 yılından itibaren ise, KDDP kapsamında değerlendirilen kurumlardaki gelişmeyi izlemek üzere İzleme Programı (İP) uygulanmaya başlanmış ve değerlendirmesi tamamlanan yükseköğretim kurumları değerlendirme yılını izleyen en erken ikinci yılda izleme sürecine dâhil edilmiştir. İzleme Programı'nın amacı, dış değerlendirme süreci sonrasında ilgili yükseköğretim kurumunda yapılan iyileştirmelerin değerlendirmesini gerçekleştirmektir. 2021 itibarıyla toplam 102 yükseköğretim kurumu İzleme Programına alınmıştır.

Kurumsal Akreditasyon Programı (KAP), 2020 yılında başlayan yeni bir dış değerlendirme programıdır. Yükseköğretim kurumlarındaki kalite güvencesi, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi süreçlerinin “planlama, uygulama, kontrol etme ve önlem alma (PUKÖ)” döngüsü kapsamında değerlendirilmesini sağlayan bir dış değerlendirme yöntemidir. KAP'ın sonunda değerlendirilen yükseköğretim kurumları ile ilgili akreditasyon kararı verilmektedir. 2020 ve 2021 yıllarında toplam 23 yükseköğretim kurumu kurumsal akreditasyon belgesi almıştır.

“YÖKAK bugüne kadar KDDP'ye 185, İzleme Programına 102 ve KAP'a 23 yükseköğretim kurumunu dahil etmiştir.”

Yükseköğretim kalite güvencesi sisteminde önemli bir araç olan program akreditasyonu, ülkemizde ulusal ya da uluslararası bağımsız akreditasyon kuruluşları tarafından gerçekleştirilmektedir. YÖKAK'ın çalışma alanlarından biri olan ulusal akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarının tanınması kapsamında 2021 yılında; 4 ulusal akreditasyon kuruluşu yeniden, 2 ulusal akreditasyon kuruluşu ise ilk kez yetkilendirilmiştir. 2021 yılı itibarıyla YÖKAK tarafından yetkilendirilmiş ulusal akreditasyon kuruluşu toplam sayısı 19'dur. 2021 yılında 3 uluslararası akreditasyon kuruluşu tanınmış ve böylece tanınan uluslararası akreditasyon kuruluşu sayısı 10 olmuştur. YÖKAK, yılı içindeki ilgili kuruluşun faaliyet raporlarını dikkate alarak ve kuruluşa saha ziyareti yaparak ulusal akreditasyon kuruluşlarını izlemektedir. 2021 yılı akreditasyon kuruluşları izleme raporları incelendiğinde bu kuruluşların gelişmeye açık ortak yönleri; tematik rapor yazmamış olmaları, stratejik planlarının hazırlanmamış olması,

dijitalleşmelerinin beklenen düzeyde olmaması ve web sayfasının farklı diller ile görüntülenememesi olarak tespit edilmiştir.

“YÖKAK, program akreditasyon yapmak üzere 19 ulusal akreditasyon kuruluşunu yetkilendirmiş ve 10 uluslararası akreditasyon kuruluşunu tanımıştır.”

Yükseköğretim kurumlarımızın programları incelendiğinde, 2021 yılı itibariyle akredite lisans programları toplam sayısı 944 olup, bu sayının mezun veren tüm lisans programlarına oranı %10,67 olarak gerçekleşmiştir. Eğitim bilimleri, sağlık bilimleri, iletişim ve turizm eğitimi alanındaki program akreditasyon sayıları 2021 yılında, bir önceki yıla göre, sırasıyla %60, %44,4, %54,8 ve %36,4 oranında artış göstermiştir.

YÖKAK'ın kalite güvencesi kültürünün yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesi sorumluluğu kapsamında ise, 2021 yılında yükseköğretimdeki paydaşlarına yönelik çeşitli eğitim çalışmaları ve toplantılar gerçekleştirilmiştir. 23-24 Şubat 2021 tarihlerinde yükseköğretim kurumlarımız için KİDR bilgilendirme webinarları gerçekleştirilmiştir. Söz konusu webinarlara 198 yükseköğretim kurumundan 386 kişi katılım göstermiştir. Ekim-Kasım 2021 döneminde yükseköğretim kurumlarının Kalite Komisyonlarına yönelik eğitimler yapılmıştır. Bu eğitimlere yükseköğretim kurumlarının yöneticileri, kalite komisyonu üyeleri, öğretim elemanları, idari çalışanlar ve öğrencilerden oluşan 600 kişi katılmıştır.

YÖKAK'ın bir diğer eğitim çalışması dış değerlendirme faaliyetlerine yönelik eğitimlerdir. Üç aşamalı olan eğitimler sırasıyla Başlangıç Eğitimi, Mükemmelleşme Eğitimi ve Saha Hazırlık Eğitimi olarak gerçekleştirilmektedir. Eğitimlere değerlendirme takımlarında yer alacak öğretim üyeleri, idari çalışanlar, öğrenciler katılmaktadır. Başlangıç Eğitimi, 5-6 Nisan 2021 tarihlerinde gerçekleştirilmiş ve eğitime 2020-21 döneminde YÖKAK değerlendirici havuzuna başvuru yapmış olan, yükseköğretim kurumlarında akademik ya da idari süreçlerde görev alan ayrıca 2021 yılında Kalite Elçisi Eğitim Programına katılan ve başarıyla tamamlayan öğrencilerden oluşan 291 katılımcı yer almıştır. Mükemmelleşme Eğitimi, 8-9 Nisan 2021 tarihlerinde gerçekleştirilmiş ve eğitime takım başkanları ve takım başkanı adaylarından oluşan 64 katılımcı yer almıştır. Saha Hazırlık Eğitimi ise, 14-15 Haziran 2021 tarihlerinde gerçekleştirilmiş ve eğitime 2021 yılında Kurumsal Dış Değerlendirme,

Akreditasyon ve İzleme Programları kapsamında 2021 yılında sahada görevlendirilecek olan değerlendirme takımı üyelerinden 284 katılımcı yer almıştır.

YÖKAK, yükseköğretimde kalite güvencesi sisteminin en önemli paydaşlarından biri olan öğrencilere yönelik faaliyetler de yürütmektedir. 2021 yılında YÖKAK Öğrenci Komisyonu; çevrimiçi ve yüz yüze farkındalık seminerleri, yükseköğretim kurumları Kalite Topluluklarına yönelik çalıştaylar, Avrupa Öğrenci Topluluğu (European Students' Union-ESU) yönetim kurulu üyesi öğrencilerin katılımı ile gerçekleştirilen bilgilendirme toplantıları ve YÖKAK değerlendirici havuzunda yer almak üzere, öğrencilerin katıldığı Kalite Elçisi Eğitim Programları düzenlemiştir.

Tüm bu faaliyetlerinin yanı sıra, YÖKAK, yükseköğretim kalite güvencesi alanında uluslararasılaşma stratejik hedefi çerçevesinde çeşitli uluslararası kuruluşlarla bilgilendirme toplantıları ve uluslararası iş birlikleri yapmaktadır. Bu kapsamda, 2021 yılında YÖKAK ve British Council arasında, Birleşik Krallık ve Türkiye'de yükseköğretim kalite güvencesi alanında iş birliğine dayalı stratejik bir ortaklık kurulmasını amaçlayan mutabakat beyanı, 20 Ekim 2021 tarihinde imzalanmıştır. Bu iş birliği çerçevesinde yükseköğretimde öğretme ve öğrenme merkezlerine yönelik kapasitenin desteklenmesi ve mikro yeterliliklerin (micro-credentials) yükseköğretim sürecine yansımalarına ilişkin iki farklı proje gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra 2021 yılında; Fransa, Ukrayna, Rusya, Azerbaycan, Kazakistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki kalite güvencesinden sorumlu kuruluşlarla da ikili iş birliği anlaşmaları yapılmıştır.

Uluslararası düzeyde yükseköğretim alanında ve kalite güvencesi sistemlerindeki değişimleri ile gelişmeleri takip etmek amacıyla YÖKAK'ın uluslararası çatı kuruluşlara üyelikleri artmıştır. YÖKAK, 2021 yılına kadar Avrupa Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Birliği'ne (ENQA), Asya-Pasifik Kalite Ağı (APQN), Yükseköğretim Kalite Güvence Ajansları Uluslararası Ağı (INQAAHE) ve Amerikan Yükseköğretim Akreditasyon Kurulu Uluslararası Kalite Grubuna (CHEA/CIQG) da tam üyeliklerini gerçekleştirmiş; 2021 yılında ise İslam Ülkeleri Kalite Ajansları Birliği'ne (IQA) tam üye olmuştur. Bunların yanı sıra, YÖKAK, diploma görünürlüğünü artırmak ve Bologna raporlarında ülke göstergelerini geliştirmek amacıyla Avrupa Kalite Güvencesi Tescil (EQAR) listesinde yer almak için çalışmalarını sürdürmektedir.

2021 yılında yapılan yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirmeleri neticesinde Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Komisyonu yürütülen tüm programların

raporlarını analiz ederek mevcut durum raporunu oluşturmuştur. Aşağıda durum raporunun çeşitli bölümlerinde detaylı olarak incelenen KİDR, Kurumsal Geri Bildirim Raporları (KGBR) ve Kurumsal Akreditasyon Raporları (KAR) kapsamında bir genel değerlendirmeye yer verilmektedir.

KİDR'lerin değerlendirilmesi çalışmasında 2021 yılında KAP'a dahil olan 12 kurumun KİDR'si incelenmiştir. KİDR'lerin hepsinde karşılaşılan yaygın problemin 5 olgunluk düzeyi tercihlerinde sürdürülebilirlik, diğer kurumlara örnek olma, çözüm ve değer yaratma gibi yönlerin göz önünde bulundurulmadığı görülmüştür. Bir diğer yaygın problem ise, kanıtların niteliğinde ortaya çıkan yetersizliklerdir. Yükseköğretim kurumlarında iç değerlendirme süreçlerine katılımın kapsayıcılığı konusunda da problemler görülmüştür. Ayrıca, yükseköğretim kurumları tarafından yıllar itibarıyla gerçekleştirilen iyileştirme çalışmalarının KİDR'lerde görünür kılınmaması ve gerçekleştirilemeyen iyileştirmelerin nedenlerinin irdelenmemesi de yaygın iyileştirilmeye açık yanlar olarak tespit edilmiştir.

2021 yılında KDDP'ye alınan 13 yükseköğretim kurumunun KGBR'leri değerlendirildiğinde; iç kalite güvencesi sisteminin tüm bileşenlerinin planlama ve uygulama düzeyinde olduğu, izleme ve iyileştirme mekanizmalarının az sayıda kurumda yapılandırıldığı görülmüştür. İlgili kurumların 2015-2018 yılları arasında kurulan üniversiteler olduğu ve yeni mezun verdiği göz önünde bulundurulduğunda olgunluk düzeyi olarak PUKÖ çevriminin ilk basamaklarında yoğunlaşmaları beklenen bir sonuçtur.

2021 yılında İzleme Programına alınan 44 kurumun izleme raporları incelendiğinde; ilgili kurumların genelinde daha önceki KGBR'lerinde yer alan iyileştirmeye açık yanlar üzerinde yapılan çalışmaların kısmen gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. En fazla iyileştirme yapılan alanın ise Araştırma ve Geliştirme başlığı altında yer alan somut araştırma politikaları üzerine olduğu gözlenmiştir.

2021 yılında Kurumsal Akreditasyon Programına alınan kurumların genelinde; eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi süreçlerinde kalite güvencesi sisteminin yapılandırıldığı, uygulamalardan sonuçlar elde edildiği, izleme ve iyileştirme mekanizmalarının oluşturulduğu, kurumların bir kısmında ise söz konusu süreçlerde iyi uygulama örneklerinin oluşmaya başladığı memnuniyetle gözlemlenmiştir.

2021 Yılı Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporu'nun ortaya koyduğu bütüncül sonuçlar üzerinden yükseköğretim sistemine yönelik birtakım öneriler geliştirmek mümkündür. Bu öneriler yükseköğretim sistemindeki politika geliştiriciler ve karar alıcılar, iş dünyası ve mezunlar, yükseköğretim kurumları, akreditasyon kuruluşları ve öğrencilere yönelik olarak raporda detaylı olarak verilmektedir.

Genel bir değerlendirme ile politika geliştiriciler ve karar alıcılar için Türk yükseköğretim sisteminde önemli bir hedef olarak yer alan yükseköğretime erişimin artırılması kapsamında gerçekleştirilen nicel büyümenin niteliğin artırılması uygulamalarıyla desteklenmesi önerilmektedir. Bu kapsamda, raporda yer alan yükseköğretim sistemimizdeki gelişmeye açık yanlara ilişkin düzenlemelerin yapılarak yükseköğretim sistemimizin rekabet edebilirliğinin güçlendirilmesi sağlanabilir.

Türk yükseköğretim sisteminin mezunlarını istihdam eden iş dünyasının, mezun beklentileri çerçevesinde yükseköğretim üst kuruluşları ve yükseköğretim kurumları ile eş güdüm ve iş birliği halinde çalışmalar yürütmeleri önerilmektedir.

Yükseköğretim kurumları, iç kalite güvencesi sistemlerini güçlendirmek amacıyla öncelikle kurum içinde kalite kültürünü yaygınlaştırmaları ve tüm paydaşlarını bu bağlamda kalite güvencesi çalışmalarına dahil etmeleri gerekmektedir. Kurumlar tarafından her yıl hazırlanan KİDR'lerin, katılımcı ve kapsayıcı bir anlayışla hazırlanması, özellikle izleme ve iyileştirme kanıtları ile güçlendirilmesi gerekmektedir. Eğitim ve öğretim süreçlerine ilişkin güvenilir performans göstergeleri geliştirilmeleri ve bu göstergeleri objektif yöntemlerle izlemeleri önerilmektedir. Mevcut süreçler akran kurumlarla karşılaştırılarak, daha önceki dış değerlendirmelerde ilgili kurum için ortaya çıkan iyileştirme önerilerini hayata geçirmeleri oldukça önemlidir. Eğitim ve öğretim süreçlerinin etkinliğinin arttırılabilmesi için araştırma ve geliştirme süreçleri ile eğitim ve öğretim süreçleri arasında izlenebilir bir ilişki kurulmalıdır.

Yükseköğretim kurumlarında araştırma performansının izlenmesine yönelik güçlü mekanizmalar bulunmakla birlikte; izleme sonuçlarının değerlendirilmesi ve iyileştirme çalışmalarının gerçekleştirilmesinin güçlendirilmesi önerilmektedir. Kurumlar, toplumsal katkı politikalarını ve hedeflerini belirlemeli, bu politikalar ve hedefler doğrultusunda uygun organizasyonel yapılarını oluşturmalıdır. Yükseköğretim kurumlarının yöneticileri stratejik yönetim, değişim yönetimi ve çevik yönetim gibi liderlik davranışlarının geliştirilmesi yönünde

gelişimlerini sürdürmelidir. Yönetim sistemine ilişkin uygulamalar sistematik biçimde izlenmeli ve iyileştirilmeli, izleme mekanizmaları entegre bilgi yönetim sistemleriyle desteklenmelidir.

Akreditasyon kuruluşlarının, kendi stratejik planlarını hazırlamaları ve kamuoyuyla paylaşmaları önerilmektedir. Bu kapsamda, performans göstergelerini periyodik olarak izlemeli ve düzenleyici önlemler almalıdırlar. Etkin bir süreç yönetimi sağlayacak şekilde iç kalite güvencesi sistemleri geliştirilmelidir. Kuruluşlar, sahada çalışan değerlendiricilerinin yetkinliklerini devamlı geliştirmeli ve değerlendirme sonuçlarının tutarlılığını sağlamalıdırlar. Program akreditasyonu sonucunda hazırlanan akreditasyon değerlendirme raporlarını, akreditasyon kararları ile birlikte yayımlamalıdırlar. Ayrıca, uluslararasılaşma çalışmalarını geliştirmeleri önerilmektedir.

Öğrencilerin, eğitim ve öğretim faaliyetleri başta olmak üzere yükseköğretim kurumlarındaki karar alma mekanizmalarına aktif katılım göstermeleri önerilmektedir. YÖKAK değerlendiricisi olan öğrenciler, kendi yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesine ilişkin farkındalığın oluşturulmasında rol almalıdırlar. Ayrıca yükseköğretim kurumlarının kalite toplulukları ve YÖKAK Öğrenci Komisyonunu ulusal ve uluslararası program akreditasyonu kuruluşlarının ve ENQA, ESU, EUA vb. kuruluşların çalışmalarını yakından takip etmeli ve bu kuruluşların çalışmalarında yer alarak kalite kültürünün öğrenci düzeyinde yaygınlaştırılması çabasına katkı sağlamalıdır.

İçindekiler

Önsöz	v
Yönetici Özeti.....	viii
İçindekiler	xv
Şekiller	xviii
Grafikler	xix
Tablolar.....	xx
Kısaltmalar	xxi
1.Giriş	1
2. Genel Bilgiler	3
2.1. 2021 Yılına Bakış.....	3
2.2. Türk Yükseköğretim Sisteminde Güncel Sayılar	6
3. Kurum İç Değerlendirme Süreçleri.....	8
3.1. Yükseköğretim Kurumları Kalite Komisyonları Eğitimleri	8
3.2. İç Değerlendirme Çalışmalarına Katkı Faaliyetleri.....	9
3.3. KİDR Geri Bildirim Raporları	9
4. Kurumsal Dış Değerlendirme Süreçleri.....	13
4.1. Dış Değerlendirme Programları.....	13
4.1.1. Kurumsal Dış Değerlendirme Programı (KDDP)	13
4.1.2. İzleme Programı	14
4.1.3. Kurumsal Akreditasyon Programı (KAP)	14
4.2. Dış Değerlendirme Programlarına Alınan Kurumların Profili	16
4.2.1. Kurumsal Dış Değerlendirme Programına Alınan Kurumlar	16
4.2.2. İzleme Programına Alınan Kurumlar	17
4.2.3. Kurumsal Akreditasyon Programına Alınan Kurumlar	19
4.3. Değerlendiriciler.....	20
4.3.1. Kurumsal Dış Değerlendirme Programı Değerlendirme Takımları	20
4.3.2. İzleme Programı Değerlendirme Takımları.....	20
4.3.3. Kurumsal Akreditasyon Programı Değerlendirme Takımları.....	21
4.3.4 Değerlendirici Eğitimleri	21
4.4. Kurumsal Geri Bildirim Raporlarının Değerlendirilmesi.....	24
4.4.1. Kalite Güvencesi Sistemi	26
4.4.2. Eğitim ve Öğretim	29
4.4.3. Araştırma ve Geliştirme	33
4.4.4. Toplumsal Katkı.....	35
4.4.5. Yönetim Sistemi.....	37
4.5. İzleme Raporlarının Değerlendirilmesi	42
4.6. Kurumsal Akreditasyon Raporlarının Değerlendirilmesi	52

4.6.1. Kalite Güvencesi Sistemi	55
4.6.2. Eğitim ve Öğretim	58
4.6.3. Araştırma ve Geliştirme	65
4.6.4. Toplumsal Katkı.....	69
4.6.5. Yönetim Sistemi.....	70
4.6.6. Gelişmeye Açık ve Güçlü Yanlar	74
4.6.7. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Kalite Güvencesi Sisteminin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması.....	78
4.6.8. Kurumsal Akreditasyon Programı Değerlendirme Tutarlılığı.....	81
5. Kurumsal Performans Göstergeleri.....	84
5.1. Kurumsal Performans Göstergelerinin İzlenmesi.....	84
5.2. Yükseköğretim Kurumlarının Kalite Güvencesi Süreçlerinin Olgunluğu ile Performans Göstergeleri Arasındaki İlişkiler	86
5.2.1. Kalite Güvencesi Süreçlerindeki Genel Olgunluk Düzeyi ve Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Kalite Güvencesi Faaliyetleri Arasındaki İlişkiler	86
5.2.2. Eğitim ve Öğretim Süreçlerinin Kalite Güvencesi Açısından Olgunluğu ve Eğitim Öğretim Göstergeleri Arasındaki İlişkiler	87
5.2.3. Araştırma ve Geliştirme Süreçlerinin Kalite Güvencesi Açısından Olgunluğu ve Araştırma ve Geliştirme Göstergeleri Arasındaki İlişkiler	87
5.2.4. Genel Değerlendirme	89
6. Yetkilendirilen ve Tanınan Akreditasyon Kuruluşları	90
6.1. Yetkilendirilen Akreditasyon Kuruluşları.....	90
6.2. Tanınan Akreditasyon Kuruluşları	93
6.3. Akreditasyon Kuruluşları İzleme Raporlarının Değerlendirilmesi	95
6.4. Akredite Edilen Programlara İlişkin İstatistikler.....	96
7. Öğrenci Katılımı.....	101
7.1. Komisyon Faaliyetleri.....	101
7.1.1. Eğitimler.....	101
7.1.2. Çalıştaylar.....	102
7.1.3. Seminerler.....	103
7.1.4. Paydaş Toplantıları	103
7.2. Yükseköğretim Kurumlarının Öğrenci Katılımı Faaliyetleri	104
8. YÖKAK Faaliyetlerinin Paydaşlar Tarafından Değerlendirilmesi	106
8.1. Medya ve Çevrimiçi Görünürlük.....	106
8.2. Eğitsel Etkinliklerin Değerlendirilmesi	107
8.3. Değerlendirme Takımlarının Değerlendirilmesi	111
8.4. Talep, Öneri, Şikayetler	112
9. Sonuç	114
9.1. Genel Değerlendirme	117
9.1.1. Kalite Güvencesi Sistemi	117

9.1.2. Eğitim ve Öğretim	117
9.1.3. Araştırma ve Geliştirme	119
9.1.4. Toplumsal Katkı.....	119
9.1.5. Yönetim Sistemi.....	120
9.2. Öneriler.....	120
9.2.1. Politika Geliştiriciler ve Karar Alıcılar.....	121
9.2.2. İş Dünyası ve Mezunlar.....	122
9.2.3. Yükseköğretim Kurumları	123
9.2.4. Akreditasyon Kuruluşları.....	126
9.2.5. Öğrenciler	127

Şekiller

Şekil 1. YÖKAK Çalışma Alanları	3
Şekil 2. YÖKAK Değerlendirme Programları.....	4
Şekil 3. Kurumsal Akreditasyon Programı Puan Dağılımı	15
Şekil 4. İzleme Raporlarını Değerlendirmede Kullanılan Olgunluk Düzeyleri	44

Grafikler

Grafik 1. KGBR'lerin Başlıklar Seviyesinde Olgunluk Düzeyleri (%) - 2021.....	24
Grafik 2. KGBR'lerin Kalite Güvencesi Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin.....	26
Grafik 3. KGBR'lerin Eğitim ve Öğretim Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) - 2021.....	29
Grafik 4. KGBR'lerin Araştırma ve Geliştirme Başlığı Altında Yer.....	33
Grafik 5. KGBR'lerin Toplumsal Katkı Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) - 2021.....	36
Grafik 6. KGBR'lerin Yönetim Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) - 2021.....	37
Grafik 7. PUKÖ Döngüsünün Etkin Şekilde Uygulanmaması	44
Grafik 8. Entegre ve Etkin Bir Bilgi Yönetim Sisteminin Bulunmaması	45
Grafik 9. Kurum Genelinde Kalite Kültürünün Yeterli Düzeyde Yaygınlaşmamış Olması.....	46
Grafik 10. İç ve Dış Paydaşların Kalite Güvencesi Sistemine Etkin Katılımının Sağlanamaması.....	47
Grafik 11. Program Yeterliliklerine Ulaşıp Ulaşılmadığının Sistematik Bir Şekilde İzlenmesi.....	48
Grafik 12. Öğrenci Merkezli Aktif Öğrenme Yöntemlerinin Kullanımına Yönelik Tanımlı Süreçlerin Olmaması	49
Grafik 13. Eğiticilerin Eğitimi Programının Olmaması ya da Kurumun Genelinde Etkin Faaliyet Göstermemesi	50
Grafik 14. Kurumun İlan Edilmiş Somut Bir Araştırma Politikasının Bulunmaması	51
Grafik 15. Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Performans Göstergelerine Dayalı Olarak İzlenmemesi ve İyileştirilmemesi	52
Grafik 16. KAR'ların Başlıklar Seviyesinde Olgunluk Düzeyleri (%) - 2021.....	53
Grafik 17. Kalite Güvencesi Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) - 2021.....	57
Grafik 18. Programların Tasarımı ve Onayı, Öğrenci Kabulü ve Gelişimi ve Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme Ölçütlerinin Karşılanma Durumu.....	61
Grafik 19. Öğretim Elemanları, Öğrenme Kaynakları ve Programların İzlenmesi ve Güncellenmesi Ölçütlerinin Karşılanma Durumu.....	64
Grafik 20. Araştırma ve Geliştirme Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) 2021	68
Grafik 21. Toplumsal Katkı Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) 2021.....	69
Grafik 22. Yönetim Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) 2021	73
Grafik 23. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Kalite Güvencesi Sisteminin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması	79
Grafik 24. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Eğitim Ve Öğretim Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması	79
Grafik 25. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Araştırma ve Geliştirme Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması	80
Grafik 26. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Toplumsal Katkı Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması	80
Grafik 27. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Yönetim Sistemi Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması	81
Grafik 28. Akredite Program Sayıları (2016-2021).....	96

Tablolar

Tablo 1. Yıllar İtibarıyla Yükseköğretim Kurumları Sayılarındaki Değişim	7
Tablo 2. 2021 Yılı KİDR'lerinde Karşılaşılan Yaygın Problemler.....	10
Tablo 3. KİDR Geri Bildirim Puan Değişimi	12
Tablo 4. 2021 Yılı KDDP Kapsamına Alınan Kurumlar	16
Tablo 5. 2021 Yılı İzleme Programı Kapsamına Alınan Kurumlar	17
Tablo 6. 2021 Yılı KAP Kapsamına Alınan Kurumlar	19
Tablo 7. 2018 Yılı KDDP Kapsamında Ortaya Çıkan İyileşmeye Açık Alanlar	43
Tablo 8. 2021 Yılı KAP Puanları ve Kararları	52
Tablo 9. Kalite Güvencesi Sistemi Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar	74
Tablo 10. Kalite Güvencesi Sistemi Açısından Güçlü Yanlar	74
Tablo 11. Eğitim ve Öğretim Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar	75
Tablo 12. Eğitim ve Öğretim Başlığında Güçlü Yanlar.....	75
Tablo 13. Araştırma ve Geliştirme Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar	76
Tablo 14. Araştırma ve Geliştirme Başlığında Güçlü Yanlar	76
Tablo 15. Toplumsal Katkı Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar	77
Tablo 16. Toplumsal Katkı Başlığında Güçlü Yanlar	77
Tablo 17. Yönetim Sistemi Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar	77
Tablo 18. Yönetim Sistemi Başlığında Güçlü Yanlar.....	78
Tablo 19. 2021 KAP Dönemi Ortalama Değerlendirme Puanları	82
Tablo 20. 2021 KAP Dönemi Tutarlılık Katsayıları	83
Tablo 21. Kalite Güvencesi Süreçlerinin Genel Olgunluğu ve Kalite Güvencesini İçselleştirmeye Yönelik Etkinlikler Arasındaki İlişkiler	86
Tablo 22. Eğitim ve Öğretim Süreçlerinin Olgunluğu ile Eğitim ve Öğretim Göstergeleri Arasındaki İlişkiler	87
Tablo 23. Kalite Güvencesi Süreçlerinin Genel Olgunluğu İle SCIMAGO, Webometrics Ve URAP TR Sıralamaları Arasındaki İlişkiler	88
Tablo 24. Araştırma ve Geliştirme Süreçlerinin Olgunluğu İle Araştırma ve Geliştirme Göstergeleri Arasındaki İlişkiler	88
Tablo 25. Kalite Değerlendirme Tescil Belgesine Sahip Ulusal Akreditasyon Kuruluşları.....	90
Tablo 26. YÖKAK Tarafından Tanınan Uluslararası Akreditasyon Kuruluşları.....	94
Tablo 27. 2016-2021 Yılları Alan Bazlı Akredite Program Sayıları	97
Tablo 28. 2016-2021 Yılları Program Bazlı Akreditasyon Sayıları	98
Tablo 29. Akredite Program Sayısı 15 ve Daha Fazla Olan Kurumlar	98
Tablo 30. Akredite Program Sayısının Lisans Programı Sayısına Oranı %20'den Daha Fazla Olan Kurumlar	99
Tablo 31. YÖKAK'ın Resmi İnternet Sayfasında En Çok Erişim Alan İçerikler (Tekil Erişim).....	107
Tablo 32. Değerlendirici Eğitimleri Memnuniyet Sonuçları (1 en düşük-5 en yüksek)	108
Tablo 33. Değerlendirici Adaylarının Eğitime Yönelik Olumlu Görüşleri	108
Tablo 34. Değerlendirici Adaylarının Eğitime Yönelik Olumsuz Görüşleri.....	109

Kısaltmalar

Kısaltma	Açıklama
A&HCI	Arts & Humanities Citation Index
APQN	Asya Pasifik Kalite Ağı
ARWU	Academic Ranking of World Universities
CHEA/CIQG	ABD Uluslararası Kalite Ajansları Grubu
ENQA	Avrupa Yükseköğretimde Kalite Ajansları Birliği
EQAR	Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvencesi Tescil Kuruluşu
ESG	Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergesi
ESU	Avrupa Öğrenci Birliği
EUA	Avrupa Üniversiteler Birliği
INQAAHE	Yükseköğretim Kalite Güvence Ajansları Uluslararası Ağı
IQA	İslam Ülkeleri Kalite Ajansları Birliği
İP	İzleme Programı
İR	İzleme Raporu
KAP	Kurumsal Akreditasyon Programı
KAR	Kurumsal Akreditasyon Raporu
KDDA	Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon
KDDP	Kurumsal Dış Değerlendirme Programı
KGBR	Kurumsal Geribildirim Raporu
KGYBS	Kalite Güvencesi Yönetim Bilgi Sistemi
KİDR	Kurum İç Değerlendirme Raporu
NTU	Nanyang Technological University Rankings
PUKÖ	Planla-Uygula-Kontrol et- Önlem al
QS	QS World University Rankings
RUR	Round University Rankings
SSCI	Social Sciences Citation Index
THE	Times Higher Education
TYYÇ	Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi
URAP	University Ranking by Academic Performance
WOS	Web of Science
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YÖKAK	Yükseköğretim Kalite Kurulu
YKS	Yükseköğretim Kurumları Sınavı

1.Giriş

Kalite güvencesi ve akreditasyon kuruluşları, Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergesi çerçevesinde, yıl içinde gerçekleştirdikleri değerlendirme faaliyetlerinden elde ettikleri bilgileri toplamak, analiz etmek ve bulguları raporlaştırarak kamuoyu ile paylaşırlar. YÖKAK, 2016 yılından bu yana her yıl bir önceki yıla ait faaliyetlerden elde ettiği bilgileri, analizlerden elde edilen bulguları ve geliştirilen önerileri paydaşların faaliyetlerinin iyileştirilmesini sağlamak için Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporu yayımlamaktadır.

2021 Yılı Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporu, toplam dokuz bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmının ardından, YÖKAK'a ilişkin tanıtıcı ve genel bilgilerin yer aldığı ikinci bölüm bulunmaktadır.

Üçüncü bölümde, yükseköğretim kurumlarının kurum iç değerlendirme süreçleri, bu süreçlerin sonucunda ortaya çıkan Kurum İç Değerlendirme Raporları (KİDR) ve Kurumsal Akreditasyon Programına (KAP) alınan üniversitelerin KİDR Geri Bildirim Raporlarının değerlendirmesi yer almaktadır.

Dördüncü bölümde, YÖKAK tarafından yürütülen dış değerlendirme türlerine ilişkin tanıtıcı bilgiler, dış değerlendirme programlarına alınan kurumların profilleri, değerlendirme takımları, değerlendirici eğitimi faaliyetleri ele alınmaktadır. Bu bölümde, Kurumsal Geri Bildirim Raporları (KGBR) ve İzleme Raporları (İR) analiz edilmiş ve özellikle Kurumsal Akreditasyon Raporları (KAR), dış değerlendirme ölçütlerinin ana başlıkları altında detaylı bir şekilde değerlendirilmektedir.

Beşinci bölümde yükseköğretim kurumlarının kalite güvencesi olgunluk seviyeleri ile kurumsal performans göstergeleri arasındaki ilişki tartışılmaktadır.

Altıncı bölümde, yetkilendirilen ve tanınan akreditasyon kuruluşları ile bu kuruluşlar tarafından akredite edilen program sayılarına ve çeşitliliğine ilişkin bulgular yer almaktadır. Ayrıca akreditasyon kuruluşlarının geliştirilmeye açık yanlarına ilişkin önerilere de yer verilmektedir.

Yedinci bölümde, YÖKAK Öğrenci Komisyonu tarafından kalite süreçlerine öğrencilerin nitelikli katılımını artırmaya yönelik yıl içinde gerçekleştirilen faaliyetler ve bu faaliyetlerden elde edilen bulgular değerlendirilmektedir.

Sekizinci bölümde, YÖKAK faaliyetlerinin dış paydaşlar tarafından değerlendirilmesine ilişkin faaliyetler, görünürlük, eğitsel faaliyetler ve şikâyet ile itiraz konuları ele alınmaktadır.

Son bölümde ise, YÖKAK tarafından 2021 yılında yürütülen kurum iç değerlendirme, kurumsal dış değerlendirme, akreditasyon kuruluşları ve öğrenci katılımına ilişkin faaliyetlerden elde edilen bulgular bütüncül bir şekilde değerlendirilerek, yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesi kültürünün içselleştirilmesi, yaygınlaştırılması ve kurumsallaşmasına yönelik olarak yükseköğretim sisteminin paydaşlarının gelişmeye açık yanları ve önerilere yer verilmektedir.

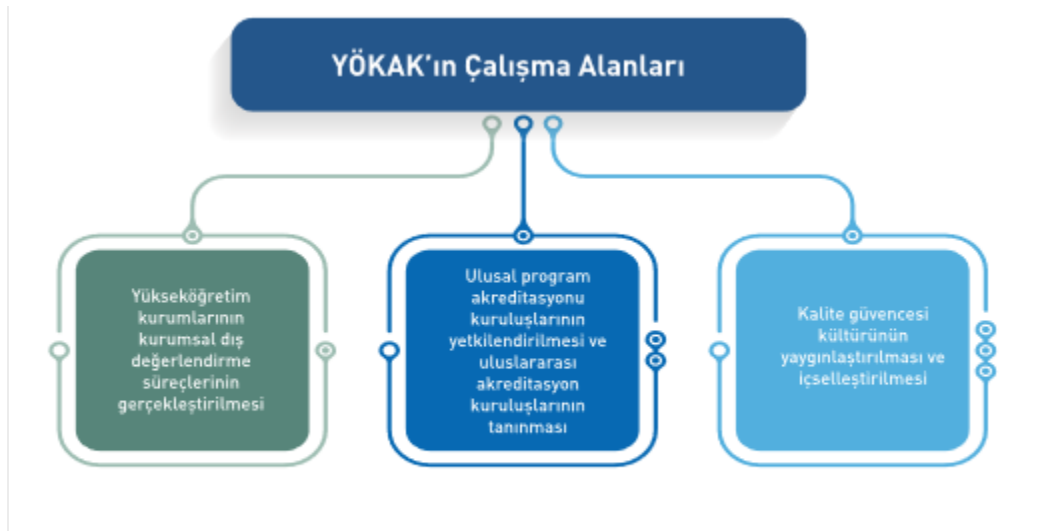
2. Genel Bilgiler

2.1. 2021 Yılına Bakış

Türkiye’de yükseköğretim kurumlarındaki kalite güvencesi çalışmaları, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde kurumsal olarak 2015 yılında başlayan ve 2017 yılında 2547 sayılı Kanunda yapılan düzenleme ile tüm dünyadaki örneklerine benzer şekilde idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği olarak kurulan Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) tarafından yürütülmektedir.

YÖKAK, yükseköğretim kurumlarının eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ve idari hizmetlerinin uluslararası kalite güvencesi standartlarına göre belirlediği ölçütler çerçevesinde sunulması için iç kalite güvencesi sistemlerinin kurulmasını desteklemekte, kalite güvencesi çalışmaları belirli bir olgunluk seviyesine ulaşmış olanları kurumsal olarak akredite etmekte, program akreditasyonu için bağımsız ulusal akreditasyon kuruluşlarını yetkilendirmekte ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarını tanımakta ve kalite kültürünün kurum geneline yayılması ve içselleştirilmesi için farkındalık yaratacak etkinlikleri yapmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. YÖKAK Çalışma Alanları

YÖKAK'ın kurumsal dış değerlendirme ve akreditasyon süreçleri, bütüncül bir bakış açısıyla “Kalite Güvencesi Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Toplumsal

Katkı, Yönetim Sistemi” ana başlıkları altında geliştirilen 22 ölçüt 56 alt ölçütler ekseninde gerçekleştirilmektedir.¹

YÖKAK, kurumsal dış değerlendirme ve akreditasyon faaliyetlerini ardışık olarak yürütülen dört program aracılığıyla sürdürmektedir (Şekil 2). Bu bağlamda, 2016-2021 yılları arasında yükseköğretim kurumlarımızdan 185’i Kurumsal Dış Değerlendirme Programı, Kurumsal Dış Değerlendirmesi yapılanlar arasından 102’si İzleme Programı ve bu iki program kapsamında değerlendirilmesi tamamlananlar arasından 23’ü Kurumsal Akreditasyon Programı kapsamında değerlendirilmiştir. 2021 yılında ise, 12 yükseköğretim kurumu Kurumsal Dış Değerlendirme Programı, 44 yükseköğretim kurumu İzleme Programı kapsamına alınarak değerlendirme süreçleri tamamlanmıştır.

Şekil 2. YÖKAK Değerlendirme Programları

YÖKAK, dünyadaki program akreditasyonundan kurumsal akreditasyona yönelişi dikkate alarak, yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesi anlayışının kurumsal, sistematik ve bütüncül bir anlayışla uygulanmasını benimseyen Kurumsal Akreditasyon

¹ [Kurumsal Dış Değerlendirme Akreditasyon ve İzleme Programları Kılavuzu Sürüm 2.1\(2021\)](#)

Programını (KAP) başlatmıştır. Bu çerçevede, 2020 yılında ilk kez uygulanmaya başlanan KAP'ın ilk değerlendirme sonuçları 2021 yılında tüm paydaşlar ve kamuoyu ile paylaşılmış, 6 yükseköğretim kurumu tam akreditasyon (5 yıl), 5 yükseköğretim kurumu koşullu akreditasyon (2 yıl) alma hakkı kazanmıştır. 2021 yılında ise, 12 yükseköğretim kurumu Kurumsal Akreditasyon Programı kapsamında değerlendirme süreçlerine dahil edilmiştir.

Kurumsal Akreditasyon Programı, Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliğinde 2021 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen değişiklikle, Türk yükseköğretim sisteminin en nitelikli ve prestijli dış değerlendirme türü olarak yasal dayanağa kavuşturulmuştur. Yönetmelikte yapılan değişiklik ile 2027 yılına kadar ön gereksinimleri tamamlamış tüm yükseköğretim kurumlarının Kurumsal Akreditasyon Programına dahil edilmesi planlanmıştır. Ayrıca yapılan düzenleme ile, kalite güvencesi çalışmalarının görünürlüğünü sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda adayların tercih aşamasında değerlendirebileceği bir kriter olarak program akreditasyonunun yanı sıra kurumsal akreditasyonun da yer alması sağlanmıştır.

“Ön gereksinimlerini 2027 yılına kadar tamamlamış tüm yükseköğretim kurumları kurumsal akreditasyon programına dahil edilecektir.”

Uluslararası boyutta, 2020 yılında Avrupa Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Birliği'ne (ENQA) tam üye olarak kabul edilmesi sonrasında YÖKAK, diploma görünürlüğünü artırmak ve Bologna raporlarında ülke göstergelerini geliştirmek amacıyla Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvencesi Tescil Kuruluşu (EQAR) tescil sürecini hedef olarak belirlemiştir. YÖKAK, daha önce üyelik süreçleri tamamlanan Asya-Pasifik Kalite Ağı (APQN), Yükseköğretim Kalite Güvence Ajansları Uluslararası Ağı (INQAAHE) ve Amerikan Yükseköğretim Akreditasyon Kurulu Uluslararası Kalite Grubu'na (CHEA/CIQG) ek olarak 2021 yılında İslam Dünyası Kalite Güvence Ajansları Birliği (IQA) üyeliğine kabul edilmiştir.

Bu üyelikler, YÖKAK'ın ülkemizin ihtiyaçlarına cevap veren ve aynı zamanda dünyadaki standartlarla uyumlu ve güçlü bir kalite güvence sisteminin yapılandırılması hedefine ulaşma yolunda önemli adımlar olarak değerlendirilmektedir.

YÖKAK, Türk yükseköğretim sisteminin Avrupa Yükseköğretim Alanına tam olarak entegre olması ve ortak bir kalite güvencesi anlayışının benimsenmesi için Avrupa

Yükseköğretim Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergesinin (ESG) belirlediği çerçeve içinde ulusal karakteristikleri de dikkate alarak faaliyetlerini sürdürmektedir. YÖKAK'ın da dahil olduğu ESG paydaşları, Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde ve sınır ötesi iş birliğinde ulusal ve kurumsal kalite güvencesi sistemlerinin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Yükseköğretim kurumlarının 2021 yılında Covid-19 Salgını ile birlikte hayata geçirdikleri uzaktan karma eğitim uygulamaları; öğrenme-öğretme araçları, öğretim yöntem ve yetkinlikleri, ölçme ve değerlendirme ve sınav güvenliğine yönelik gibi birçok yenilik YÖKAK'ın değerlendirme ölçütlerinin dönüşümü ve güncellemesinde önemli rol oynamıştır. Bu bağlamda, Covid-19 Salgınının beklenmedik ve ani değişimlere karşı yükseköğretim kurumlarının kriz yönetimi anlayışı ile yaklaşımlarına ve değişim yönetimi konusunda olgunlaşmalarına katkıda bulunduğu gözlenmiştir. Bu dönemde yükseköğretim kurumlarımızın, örgün eğitimlerine yeni araçları ve yöntemleri belli ölçülerde entegre etmeye odaklandıkları görülmektedir.

2021 yılında gerçekleştirilen bir diğer iyileştirme ise, yükseköğretim kurumları ve paydaşları için yıllara göre kendilerini takip etmelerini ve diğer kurumlarla karşılaştırmalı olarak izlemelerini kolaylaştıracak [Kurum Gösterge Raporları](#) ve [Gösterge Değerleri Raporları](#)'nın YÖKAK tarafından kullanıma sunulmasıdır. Bu raporları önemli kılan husus, uluslararası saygın derecelendirme kuruluşlarının kullandığı göstergelerin önemli bir kısmına da yer vermesi ve yükseköğretim kurumlarının derecelendirme kuruluşlarında yer almasına yönelik çalışmalarına dolaylı olarak katkı sağlamasıdır.

2.2. Türk Yükseköğretim Sisteminde Güncel Sayılar

2020-2021 akademik yılında Türk yükseköğretim sisteminde; 129 devlet üniversitesi, 75 vakıf üniversitesi ve 4 vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere toplam 208 yükseköğretim kurumu faaliyet göstermiştir (Tablo 1). Bu kurumlar bünyesinde 9269 lisans programı, 15854 yüksek lisans programı ve 11288 doktora programı yürütülmüş; 3.114.623 ön lisans, 4.676.657'si lisans, 343.569 yüksek lisans ve 106.148 doktora düzeyinde olmak üzere toplam 8.240.997 öğrenci öğrenim görmüştür. ²

² [Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2020- 2021](#)

Tablo 1. Yıllar İtibarıyla Yükseköğretim Kurumları Sayılarındaki Değişim

Kurum Türü	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Devlet	129	129	129	129
Vakıf	72	73	74	75
Vakıf Meslek Yüksekokulu	5	5	4	4
Yükseköğretim Kurumu Sayısı	206	207	207	208

Türk yükseköğretim sisteminde 2020-2021 eğitim döneminde 30.562 Profesör, 17.778 Doçent, 40.528 Doktor Öğretim Üyesi, 38.289 Öğretim Görevlisi, 51.548 Araştırma Görevlisi olmak üzere toplam 179.685 akademisyen aktif olarak hizmet vermiştir.

3. Kurum İç Değerlendirme Süreçleri

3.1. Yükseköğretim Kurumları Kalite Komisyonları Eğitimleri

YÖKAK tarafından 2021 yılı içerisinde yükseköğretim kurumlarının iç kalite güvencesi süreçlerinin güçlendirilmesi amacıyla, yükseköğretim kurumlarında iç kalite güvencesi sisteminin kurulmasına ve tanımlı süreçlerin koordinasyonu ile yürütülmesinden sorumlu olan ve yönetici, akademisyen, idari personel ve öğrenci gibi paydaşlardan oluşan birim kalite komisyonlarına yönelik olarak Yükseköğretim Kurumları Kalite Komisyonları Eğitim Programı organize edilmiştir.

Ekim-Kasım 2021 döneminde çevrimiçi olarak üç faz halinde gerçekleştirilen 2021 yılı kalite komisyonu eğitimlerinde ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının genelinden liderler, kalite komisyonu üyeleri, öğretim elemanları, idari çalışanlar ve öğrencilerden oluşan 660 kişi davet edilmiş ve 600 katılımcı yer almıştır. Programda sanal ana salonun yanı sıra 10 sanal sınıf kullanılmış, bu sınıflarda 15 moderatör ve 12 teknik koordinatör görev almıştır. Programa katılım oranı %90 düzeyinde olmuştur.

Yükseköğretim Kurumları Kalite Komisyonları Eğitim Programı bir öğretim tasarımı anlayışı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, öncelikle komisyonların değişen ihtiyaç ve görevleri analiz edilmiş, buna bağlı olarak kazandırılması hedeflenen yetkinlikler belirlenmiştir. Bilişsel (hatırlatma, anlama, uygulama, analiz, değerlendirme, yaratma) ve duyuşsal (değer yargısı geliştirme) alanlara dağıldığı görülen bu yetkinliklerin kazandırılması için ters-yüz öğrenme, grup temelli tartışma ve ürün geliştirme atölyeleri gibi yöntemlere yer verilmiştir.

Bu doğrultuda, içeriğin bir kısmı kendi kendine öğrenmeyi destekleyecek biçimlerde, YÖKAK e-öğrenme platformunda yer alan öğrenme kaynakları alanından katılımcılara sunulmuştur. Programın içerik ve yöntemine ilişkin uzman değerlendirmeleri alınmış ve gerekli iyileştirmeler yapılmıştır. Eğitim programı öncesinde, 24-26 Eylül 2021 tarihleri arasında tüm moderatörler ve teknik koordinatörlerin katıldığı bir Moderatör Eğitimi Programı gerçekleştirilmiş ve eğitim sırasında alınan görüşlerle de ortam, yöntem ve materyallere son biçimi verilmiştir.

3.2. İç Değerlendirme Çalışmalarına Katkı Faaliyetleri

YÖKAK, 2021 yılında yükseköğretim kurumları tarafından her yıl hazırlanan Kurum İç Değerlendirme Raporu'nun (KİDR) niteliğini kanıt temelli olarak artırmaya yönelik olarak 23-24 Şubat 2021 tarihlerinde KİDR bilgilendirme webinarları gerçekleştirilmiştir. Söz konusu webinarlara 198 yükseköğretim kurumundan 386 kişi katılım göstermiştir.

YÖKAK Öğrenci Komisyonu tarafından yükseköğretimde kalite güvencesi konusunda öğrencilere yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla bir dizi webinar serisi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, 14 yükseköğretim kurumundan 2 bin 265 öğrencinin katılım sağladığı bu webinarlarda yükseköğretim kurumlarında iç kalite güvencesi sistemine öğrencilerin nasıl katkı sağlayabileceğine ilişkin farkındalık oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu faaliyetlere ek olarak, farkındalık ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılması için 31 Mayıs 2021 tarihinde Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, 9 Haziran 2021 tarihinde Trakya Üniversitesi, 12 Kasım 2021 tarihinde Pamukkale Üniversitesinde çalıştay ve toplantılar düzenlenmiştir.

3.3. KİDR Geri Bildirim Raporları

YÖKAK, yükseköğretim kurumlarının her yıl hazırladığı ve Kurula sunduğu KİDR'lerin değerlendirilmesine ilişkin 2020 yılında başlattığı süreci 2021 yılında da devam ettirme kararı almış ve bu bağlamda yükseköğretim kurumlarının 2020 yılına ait KİDR'lerinin incelenerek 2021 Yılı Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporunda yer almasının faydalı olacağını değerlendirmiştir.

KİDR'lere ilişkin geri bildirim yapılmasının temel amaçları:

- Yükseköğretim kurumlarının iç değerlendirme ve KİDR yazım süreçlerinin niteliğine katkı sağlamak,
- YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı'nın kurumlar tarafından nasıl kullanıldığını anlamak ve iyileştirilmesine katkı sağlamak,
- Yükseköğretim kurumlarındaki kalite komisyonlarının öğrenme ihtiyaçlarını belirleyerek Yükseköğretim Kurumları Kalite Komisyonları Eğitimi'ne girdi sağlamaktır.

Bu bağlamda, KİDR'lerin değerlendirilmesi çalışmasında 2021 yılında KAP'a dahil olan 12 kurumun KİDR'si mercek altına alınmıştır. Değerlendirme YÖKAK uzmanlarınca geliştirilen KİDR Değerlendirme Formu aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşleri ile iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilen bu form KİDR'nin niteliğini;

- İç değerlendirme çalışmaları ve rapora paydaş katılımının etkililiği,
- Kalite komisyonu çalışmalarının kapsayıcılık, yaygınlık, açıklık ve katılımcılığı,
- Kurum iç değerlendirme süreçlerinin nesnelliği ve kanıta dayalılığı (KİDR üzerinden YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarının yeniden puanlanması ve kurum puanlarıyla karşılaştırılması),
- İyileştirme çalışmalarının yeterliliği

boyutları ile sorgulamaktadır.

KİDR Değerlendirme Formunda belirlenmiş bu boyutlar, kurumların iç kalite güvence sisteminin olgunluk düzeyini anlamaktan ziyade, kurum iç değerlendirme raporunun ne derecede olgunlaştığını değerlendirmektedir.

KİDR Değerlendirme Formu, YÖKAK üyeleri, danışmanları ve uzmanlarından oluşan iç ve dış değerlendirme süreçleri ve YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarının kullanımı konusunda yetkin bir grup tarafından hedef KİDR'ler üzerinde uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde içerik analizleri gerçekleştirilerek KİDR'lerde en sık gözlemlenen sorunlar ortaya çıkarılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. 2021 Yılı KİDR'lerinde Karşılaşılan Yaygın Problemler

Problem	Yaygınlığı (%)
Örnek uygulamanın (5 olgunluk düzeyi) kurumun algısı ile sınırlı olması, sürdürülebilirlik, diğer kurumlara örnek olma, çözüm ve değer yaratma gibi yönlerin göz önünde bulundurulmaması	100,0
Kanıtların rapordaki bilgi ve açıklamaları desteklemekte yetersiz kalması	91,7
4 olgunluk düzeyinin genel olarak tercih edilmesi	91,7
Alt ölçütlerin değerlendirilmesinde iyileştirme/önlem alma kanıtı sunulmaması	83,3
İç değerlendirme çalışmalarına ilişkin kapsayıcılık ve katılımcılığın zayıf olması	75,0

Gerçekleşen iyileştirmeler hakkında yeterli bilgi bulunmaması	66,7
Kalite Komisyonunun etkinliğinin ortaya konulmaması	58,3
Gerçekleştirilemeyen iyileştirmelerin nedenlerinin irdelenmemesi (Süre, kaynak yetersizliği...vb)	41,7
Kanıtların kurum geneline yayılma konusunda bilgi vermemesi	41,7

Tablo 2 incelendiğinde KİDR'lerin hepsinde karşılaşılan yaygın problemin 5 olgunluk düzeyi tercihlerinde sürdürülebilirlik, diğer kurumlara örnek olma, çözüm ve değer yaratma gibi yönlerin göz önünde bulundurulmadığı görülmektedir. 5 olgunluk düzeyi seçimlerinde kurumun özellikle aşağıda yer alan temel hususları göz önünde bulundurması ve kanıtlarla desteklemesi beklenmektedir:

- Çevrimlerin birden fazla kez kapatılması,
- Kişilere bağlı olmayan bir sistemin bulunması,
- Yükseköğretim kurumunda söz konusu uygulamanın içselleştirilmiş olması,
- Uygulamanın Türk yükseköğretim sisteminde örnek uygulama olarak değerlendirilmesi,
- Yükseköğretim kurumuna katma değer yaratıyor olması.

Yaygın problemlerden bir diğeri ise, kanıtların niteliğinde ortaya çıkan yetersizliklerdir. Özellikle raporda yer alan açıklamalar ile verilen olgunluk düzeyleri incelendiğinde, kanıtların genel olarak planlama ve uygulama aşamalarına ilişkin oldukları tespit edilmiştir. Uygulama sonuçlarının izlendiğine, değerlendirildiğine ve iyileştirildiğine ilişkin kanıtların KİDR'lerde güçlendirilmesi gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarında iç değerlendirme süreçlerine katılımın kapsayıcılığı konusunda da problemler görülmektedir. Ayrıca yükseköğretim kurumları tarafından yıllar itibariyle gerçekleştirilen iyileştirme çalışmalarının KİDR'lerde görünür kılınmaması ve gerçekleştirilemeyen iyileştirmelerin nedenlerinin irdelenmemesi de yaygın iyileştirilmeye açık yönler olarak görülmektedir.

KİDR değerlendirme çalışması kapsamında yükseköğretim kurumlarının kendilerine verdikleri olgunluk düzeyleri de tek tek değerlendirilerek üniversitenin iç değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan puan ile KİDR değerlendirme çalışmasında ortaya çıkan puanlar Tablo 3'te karşılaştırılmıştır.

Tablo 3. KİDR Geri Bildirim Puan Değişimi

Ana Başlıklar	KİDR Puanı	Geri Bildirim Puanı	Değişim Yüzdesi (%)
Kalite Güvencesi Sistemi	165,67	128,00	22,74
Eğitim ve Öğretim	316,83	250,53	20,93
Araştırma ve Geliştirme	120,07	91,72	23,61
Toplumsal Katkı	75,17	61,67	17,96
Yönetim Sistemi	125,83	103,00	18,15
Toplam	806,07	633,33	21,43

Tablo 3 incelendiğinde yükseköğretim kurumlarının iç değerlendirme sürecinde kendilerini değerlendirdikleri olgunluk düzeyi neticesinde ortaya çıkan puanların KİDR geri bildirim çalışması kapsamında %20 oranında düştüğü görülmektedir. En büyük oransal fark %23,61 ile Araştırma ve Geliştirme ana başlığında ortaya çıkarken; en düşük fark %17,96 ile Toplumsal Katkı ana başlığında ortaya çıkmaktadır. Söz konusu farkın temel nedeni yükseköğretim kurumlarının KİDR'lerinde uygun ve yeterli kanıtları sunmamasıdır. Ayrıca rapor içeriğinde yer alan açıklamalarda izleme ve iyileştirme süreçlerine yer verilmediği halde 4 olgunluk düzeyinin tercih edilmesi de bu puan farkını ortaya koymaktadır. Kurumsal Akreditasyon Programı kapsamına alınacak kurumların bu puan değişimini dikkate alması daha başarılı bir akreditasyon süreci için önem arz etmektedir.

“Kalite, yükseköğretim kurumunun kendini nasıl gördüğü değil; paydaşları tarafından nasıl algılandığı ile ilgilidir.”

4. Kurumsal Dış Değerlendirme Süreçleri

YÖKAK, yükseköğretim kurumlarının temel fonksiyonlarını yerine getirirken; vizyon, misyon, stratejik plan ve politika belgeleriyle paydaşların beklentilerine ve amacına uygun olarak iç kalite güvencesi sisteminin kurulup kurulmadığını ve bu sistemin Planla – Uygula-Kontrol et – Önlem al (PUKÖ) döngüsü anlayışıyla işleyip işlemediğini kurumsal dış değerlendirmeye tabi tutmaktadır. Bu doğrultuda, YÖKAK, yükseköğretim kurumlarında kurum iç kalite güvencesi sisteminin kurulması, yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesi ile kurulan mekanizmaların ve tanımlı süreçlerin iyileştirilmesine ilişkin mekanizmaların bağlamsal ve fonksiyonel olarak işlediğini görmek amacıyla yükseköğretim kurumlarına destek olmak ve kalite güvencesi belirli bir olgunluk seviyesine gelmiş olanları kurumsal olarak akredite etmek amacına yönelik dört farklı ve ardışık program yürütmektedir.

4.1. Dış Değerlendirme Programları

4.1.1. Kurumsal Dış Değerlendirme Programı (KDDP)

Kurumsal Dış Değerlendirme Programı; yükseköğretim kurumlarının mezun verdikten sonraki beş yıl içerisinde bir kere dahil olduğu, bağımsız bir değerlendirme takımı tarafından eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ile idari hizmet süreçlerindeki “planlama, uygulama, kontrol etme ve önlem alma (PUKÖ)” döngüsünün olgunluk düzeyi temel alınarak ölçütlerle buluşma düzeyinin nitel ve nicel olarak değerlendirildiği ve kuruma ait değerlendirme raporunun kamuoyu ile paylaşıldığı bir akran değerlendirme sürecidir.

Program kapsamına dâhil edilen kurumlar YÖKAK tarafından belirlendikten sonra, değerlendirme sürecini yürütecek olan değerlendirme takımı değerlendirici havuzundan seçilerek görevlendirilir. Değerlendirme takımı kurumun her yıl hazırladığı ve değerlendirmeye esas teşkil eden son KİDR'sini inceledikten sonra kuruma ön ziyaret (uzaktan) ve saha ziyareti (uzaktan ve yüz yüze) gerçekleştirir. Ziyaretlerin sonrasında değerlendirme takımı tarafından hazırlanan Kurumsal Geri Bildirim Raporu (KGBR) YÖKAK tarafından değerlendirilerek kamuoyu ile paylaşılır.

4.1.2. İzleme Programı

Yükseköğretim kurumları, Kurumsal Dış Değerlendirme Programını takiben en erken ikinci yılda İzleme Programına dahil edilir. Programın amacı, KDDP sonrasında ilgili yükseköğretim kurumundaki gelişim sürecinin değerlendirmesini gerçekleştirmektir. İzleme Programının temel değerlendirme kapsamını, kurumun dış değerlendirme sonucunda hazırlanan KGBR’lerde ortaya çıkan “gelişmeye açık yanlar” oluşturur. Programı gerçekleştirmek üzere değerlendirici havuzundan önceden dış değerlendirmede görev almış üyelerden izleme takımı oluşturulur. İzleme takımı kurumun KİDR, KGBR, performans göstergeleri ve gerekli ek belgeleri üzerinden ön hazırlık çalışmasını yaptıktan sonra belirlenen bir tarihte bir günlük uzaktan saha ziyareti gerçekleştirir. İzleme takımı tarafından hazırlanan İzleme Raporu YÖKAK tarafından onaylanır ve yayımlanır.

4.1.3. Kurumsal Akreditasyon Programı (KAP)

Kurumsal Akreditasyon Programı, YÖKAK tarafından gerçekleştirilen, bağımsız bir değerlendirme takımı ile eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ile idari hizmet süreçlerindeki “planlama, uygulama, kontrol etme ve önlem alma (PUKÖ)” döngüsünün olgunluk düzeyi temel alınarak ölçütlerle buluşma düzeyinin nitel ve nicel olarak değerlendirildiği ve Kurul tarafından verilen kuruma ait akreditasyon kararının ve raporun kamuoyu ile paylaşıldığı bir değerlendirme sürecidir.

YÖKAK tarafından KAP kapsamında;

- Tam akreditasyon (beş yıl süreyle),
- Koşullu akreditasyon (iki yıl süreyle),
- Akreditasyonun reddi kararları verilmektedir.

Kurumsal Akreditasyon Programı;

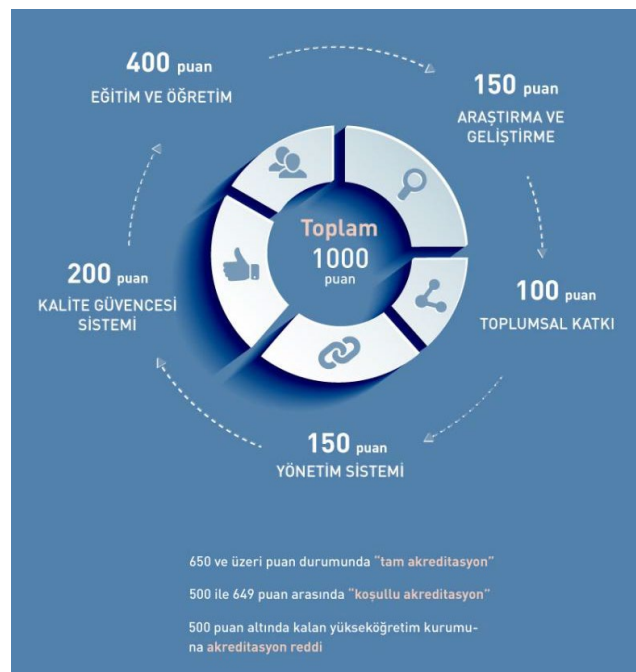
1. Yükseköğretim kurumlarının gönüllü olarak KAP’a dahil olmaya davet edilmesi,
2. Kurul tarafından KAP’a girecek kurumların belirlenmesi,
3. KAP Sözleşmesinin imzalanması,
4. KİDR’lerin hazırlanması,
5. Değerlendirici eğitimleri ve değerlendirme takımlarının oluşturulması,

6. Karma saha ziyareti,
7. KAR'ın hazırlanması,
8. Tutarlılık çalışmaları ve takım başkanı görüşmeleri ve
9. Karar

basamaklarından oluşmaktadır.

Kurumsal Akreditasyon Programı, KDDP'den ayıran en önemli husus; değerlendirme neticesinde kurumsal akreditasyona ilişkin bir karar içermesidir. KAP sonucunda yükseköğretim alanında kurumların sürekli iyileşen yapılara dönüşmesi, iç ve dış kalite güvencesi sisteminin güçlendirilmesi ve sisteminin uluslararası itibarı ve rekabet gücünün artması beklenmektedir. Yükseköğretim kurumlarının akreditasyon çalışmaları, kurumun misyon ve hedeflerini gerçekleştirmesine rehberlik eder. Her yıl KAP'a dâhil edilecek yükseköğretim kurumları YÖKAK tarafından belirlenir ve değerlendirme takımları oluşturulur. Söz konusu değerlendirme takımları ilgili yükseköğretim kurumlarına iki ziyaret (ön ziyaret ve saha ziyareti) gerçekleştirir. KAP süreci, Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri Sürüm 2.1 ile Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kılavuzu Sürüm 2.1 kapsamında YÖKAK tarafından oluşturulan değerlendirme takımları tarafından yürütülür. Kurumsal Akreditasyon Programı'nda puan dağılımı Şekil 3'teki gibidir.

Şekil 3. Kurumsal Akreditasyon Programı Puan Dağılımı

4.2. Dış Değerlendirme Programlarına Alınan Kurumların Profili

4.2.1. Kurumsal Dış Değerlendirme Programına Alınan Kurumlar

Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği uyarınca her yükseköğretim kurumu mezun verdikten sonraki beş yıl içerisinde bir kere YÖKAK tarafından yürütülen Kurumsal Dış Değerlendirme Programına alınmaktadır. 2016-2020 yılları arasında 172 yükseköğretim kurumunun dış değerlendirilmesi gerçekleştirilmiş olup; 2021 yılında da 13 yükseköğretim kurumu Program kapsamına alınmıştır. 2021 yılından KDDP kapsamına alınan kurumları 11'i devlet, 2'si vakıf üniversitesidir (Tablo 4). 2021 yılı itibarıyla KDDP kapsamına alınan kurum sayısı 185 olmuştur.

Tablo 4. 2021 Yılı KDDP Kapsamına Alınan Kurumlar

	Yükseköğretim Kurumu	Tür	Bölge
1	Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Devlet	Ege
2	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
3	Eskişehir Teknik Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
4	İbn Haldun Üniversitesi	Vakıf	Marmara
5	İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa	Devlet	Marmara
6	İstinye Üniversitesi	Vakıf	Marmara
7	Kayseri Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
8	Konya Teknik Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
9	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Devlet	Ege
10	Malatya Turgut Özal Üniversitesi	Devlet	Doğu Anadolu
11	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Devlet	Marmara
12	Tarsus Üniversitesi	Devlet	Akdeniz
13	Trabzon Üniversitesi	Devlet	Karadeniz

4.2.2. İzleme Programına Alınan Kurumlar

YÖKAK tarafından 2020 yılında ilk defa uygulanmaya başlayan İzleme Programı kapsamına 58 yükseköğretim kurumu dâhil edilmiştir. 2021 yılında ise bu Program kapsamına 44 yükseköğretim kurumu alınmış olup; bunların 24'ü devlet, 20'si vakıf üniversitesidir (Tablo 5). 2021 yılı sonu itibarıyla toplam 102 yükseköğretim kurumu İzleme Programı kapsamında değerlendirilmiştir.

Tablo 5. 2021 Yılı İzleme Programı Kapsamına Alınan Kurumlar

	Yükseköğretim Kurumu	Tür	Bölge
1	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Vakıf	Marmara
2	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Devlet	Doğu Anadolu
3	Aksaray Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
4	Altınbaş Üniversitesi	Vakıf	Marmara
5	Amasya Üniversitesi	Devlet	Karadeniz
6	Artvin Çoruh Üniversitesi	Devlet	Karadeniz
7	Bahçeşehir Üniversitesi	Vakıf	Marmara
8	Batman Üniversitesi	Devlet	Güneydoğu Anadolu
9	Beykent Üniversitesi	Vakıf	Marmara
10	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Devlet	Marmara
11	Çağ Üniversitesi	Vakıf	Akdeniz
12	Doğuş Üniversitesi	Vakıf	Marmara
13	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Devlet	Doğu Anadolu
14	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
15	Galatasaray Üniversitesi	Devlet	Marmara
16	Giresun Üniversitesi	Devlet	Karadeniz
17	Harran Üniversitesi	Devlet	Güneydoğu Anadolu
18	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Vakıf	Güneydoğu Anadolu
19	Hitit Üniversitesi	Devlet	Karadeniz

20	Işık Üniversitesi	Vakıf	Marmara
21	İstanbul Arel Üniversitesi	Vakıf	Marmara
22	İstanbul Bilgi Üniversitesi	Vakıf	Marmara
23	Demiroğlu Bilim Üniversitesi	Vakıf	Marmara
24	İstanbul Kültür Üniversitesi	Vakıf	Marmara
25	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Vakıf	Marmara
26	Kadir Has Üniversitesi	Vakıf	Marmara
27	Kafkas Üniversitesi	Devlet	Doğu Anadolu
28	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Devlet	Akdeniz
29	Kastamonu Üniversitesi	Devlet	Karadeniz
30	Kocaeli Üniversitesi	Devlet	Marmara
31	Kto Karatay Üniversitesi	Vakıf	İç Anadolu
32	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Devlet	Ege
33	Maltepe Üniversitesi	Vakıf	Marmara
34	Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	Devlet	Ege
35	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
36	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
37	Ordu Üniversitesi	Devlet	Karadeniz
38	Pamukkale Üniversitesi	Devlet	Ege
39	Sabancı Üniversitesi	Vakıf	Marmara
40	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Devlet	Marmara
41	Tobb Ekonomi Ve Teknoloji Üniversitesi	Vakıf	İç Anadolu
42	Ufuk Üniversitesi	Vakıf	İç Anadolu
43	Üsküdar Üniversitesi	Vakıf	Marmara
44	Yozgat Bozok Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu

4.2.3. Kurumsal Akreditasyon Programına Alınan Kurumlar

2020 yılında ilk defa uygulanmaya başlamış olan ve değerlendirme sonucunda YÖKAK tarafından akreditasyon kararı verilen KAP sürecine 2020 yılında 11 yükseköğretim kurumu dahil edilmiş ve akreditasyon kararları verilmiştir. 2021 yılında ise, KAP'a başvurusu bulunan 23 yükseköğretim kurumundan 12'si (Tablo 6);

- Daha önce KDDP kapsamında değerlendirilmiş olması,
- İzleme programının tamamlanmış olması,
- Devlet ve vakıf üniversitesi dağılımı,
- Coğrafi dağılım,
- Akredite program sayısı,
- Araştırma üniversitesi veya aday araştırma üniversitesi olma durumu

hususları göz önünde bulundurularak değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 6. 2021 Yılı KAP Kapsamına Alınan Kurumlar

	Yükseköğretim Kurumu	Tür	Bölge
1	Atılım Üniversitesi	Vakıf	İç Anadolu
2	Başkent Üniversitesi	Vakıf	İç Anadolu
3	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Devlet	Marmara
4	Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet	Ege
5	İnönü Üniversitesi	Devlet	Doğu Anadolu
6	İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf	Marmara
7	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet	Karadeniz
8	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
9	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Devlet	Karadeniz
10	Sakarya Üniversitesi	Devlet	Marmara
11	Selçuk Üniversitesi	Devlet	İç Anadolu
12	Yıldız Teknik Üniversitesi	Devlet	Marmara

4.3. Değerlendiriciler

Kurumsal Dış Değerlendirme, Kurumsal Akreditasyon ve İzleme Programları YÖKAK tarafından belirlenen değerlendirme takımları aracılığıyla yürütülmektedir. Değerlendirme takımları, değerlendirici havuzuna başvuru yapan ve YÖKAK tarafından değerlendirici eğitimi verilen kişilerden oluşmaktadır. Değerlendirici havuzunda akademisyenler, idari personel, öğrenciler, sektör temsilcileri ve uluslararası uzmanlar yer almaktadır. Değerlendirici havuzunda yer almak isteyen kişiler YÖKAK'ın resmi internet sayfasında yer alan [değerlendirici başvurusu modülü](#) üzerinden başvurularını yıl boyunca gerçekleştirebilmektedirler. Başvuru sistemi, her zaman açık ve erişilebilir bir sistemdir. Söz konusu modül üzerinden gerçekleştirilen değerlendirici başvuruları Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Komisyonu tarafından değerlendirilmektedir. Değerlendirici havuzunda yer alacak kişilerin yurt içinde ve/veya yurt dışında dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinde deneyimli olmaları tercih edilmektedir. Yeni değerlendirici ihtiyacı değerlendirme dönemindeki yükseköğretim kurumlarının sayıları dikkate alınarak Komisyon tarafından belirlenir. Bununla birlikte öğrenciler, değerlendirici havuzunda yer alabilmek için YÖKAK Öğrenci Komisyonu tarafından her yıl düzenlenen Kalite Elçisi Eğitim Programına katılmalı ve programı başarıyla tamamlamalıdır.

4.3.1. Kurumsal Dış Değerlendirme Programı Değerlendirme Takımları

2021 yılında KDDP kapsamında 13 değerlendirme takımı oluşturulmuştur. Her takımda deneyimli bir takım başkanı ve 68 farklı yükseköğretim kurumundan 102 değerlendirici yer almıştır. Değerlendiricilerden 70'i profesör, 6'sı doçent doktor unvanına sahip akademik personel, 13'ü idari personel ve 13'ü yükseköğretim öğrencisidir. Görev alan değerlendiricilerin %38'i kadın, %62'si ise erkektir.

4.3.2. İzleme Programı Değerlendirme Takımları

2020 yılında İzleme Programı kapsamında 44 değerlendirme takımı oluşturulmuştur. Bu takımlar oluşturulurken daha önce KDDP kapsamında ilgili yükseköğretim kurumunu değerlendiren değerlendiricilere yer vermeye özen gösterilmiştir. Oluşturulan değerlendirme takımlarında 91 farklı yükseköğretim kurumundan 175 değerlendirici yer almıştır. Bu değerlendiricilerin %44'ü kadın, %56'sı ise erkektir. Değerlendiricilerin 106'sı profesör, 9'u doçent doktor ve 1'i doktor öğretim üyesi unvanına sahip akademik personeldir.

Ayrıca takımlarda 13 idari personel, 42 öğrenci değerlendirici ve 4 uluslararası uzman da yer almıştır.

4.3.3. Kurumsal Akreditasyon Programı Değerlendirme Takımları

2021 yılında KAP kapsamında 12 değerlendirme takımı oluşturulmuştur. Oluşturulan değerlendirme takımlarında 68 farklı yükseköğretim kurumundan 108 değerlendirici yer almaktadır. Bu değerlendiricilerin %53'ü kadın, %47'si ise erkektir. Değerlendiricilerin 67'si profesör, 3'ü doçent doktor, 3'ü doktor öğretim üyesi unvanına sahip akademik personel, 11'i idari personel, 12'si yükseköğretim öğrencisi ve 12'si uluslararası uzmandır.

4.3.4 Değerlendirici Eğitimleri

2021 yılı değerlendirici eğitimleri, Başlangıç Eğitimi, Mükemmelleşme Eğitimi ve Saha Hazırlık Eğitimi olmak üzere üç kademedede toplam 42 saat olarak gerçekleştirilmiştir.

Başlangıç Eğitimi

YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme, Akreditasyon ve İzleme Programları Başlangıç Eğitimi, YÖKAK Değerlendirici havuzuna başvuran değerlendirici adaylarının, değerlendirme sürecine ilişkin temel bilgi ve becerileri kazanmalarına yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. 2021 yılı başlangıç eğitimleri de bu bakışla YÖKAK Değerlendirici Eğitimi Tasarım Modeli uyarınca geliştirilmiştir. Programda değerlendirme süreci, değerlendirici görev, sorumluluk ve rollerine ilişkin bir jigsaw, YÖKAK alt ölçütleri kapsamında geliştirilen kurgusal durumların küçük gruplarda ele alındığı bir örnek olay ve kurgusal bir KİDR üzerinden ön değerlendirmeleri kapsayan bir simülasyon etkinliğine yer verilmiştir. Ayrıca kendi kendine öğrenmeyi destekleyecek biçimde geliştirilen etkinlik yapraklarını içeren ve katılımcılara önceden sunulan bir hazırlık modülünden yararlanılmıştır. 12 saati eş zamanlı eğitimler, 4 saati hazırlık modülü olmak üzere toplam 16 saate yayılmış olan Başlangıç Eğitimi 5-6 Nisan 2021 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Eğitimlerde 2020-21 döneminde YÖKAK değerlendirici havuzuna başvuru yapmış olan, yükseköğretim kurumlarında akademik ya da idari süreçlerde görev alan ayrıca 2021 yılında Kalite Elçisi Eğitim Programına katılan ve başarıyla tamamlayan öğrencilerden oluşan 291 katılımcı yer almıştır. Çevrimiçi olarak gerçekleştirilen Başlangıç Eğitiminde 12 sanal sınıfta 20 moderatör ve 12 teknik koordinatör görev almıştır. Eğitime katılım oranı %95 düzeyinde olmuştur (Davet edilen 307 kişiden 291'i tam katılım göstermiştir).

Mükemmelleşme Eğitimi

YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme, Akreditasyon ve İzleme Programları Mükemmelleşme Eğitimi, değerlendirme takım başkanları ve (en az üç farklı değerlendire takımında görev yapmış olan değerlendiriciler içerisinde 360 derece değerlendirme sonuçlarından yararlanılarak belirlenen) takım başkanı adaylarına yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Bu eğitim programında takım uyumunu ve zaman yönetimini sağlama, değerlendirme sürecine ilişkin bütüncül bakış açıları geliştirme ve kurumla empati becerilerini artırma gibi niyetler güdülmektedir. 2021 yılı Mükemmelleşme Eğitiminde bu bakışla, YÖKAK değerlendirme yaklaşımı ve Dereceli Değerlendirme Anahtarının kullanımında uzlaşıya dayalı bir derinleşme sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaç uyarınca uzlaşma yetileri ve kültürünün gelişmesi (hoşgörü, empati, etkin dinleme, ikna etme, ikna olma), değerlendirmede ana ve detay unsurların ayrıştırılması, farklı açılardan bakabilme yeteneğinin geliştirilmesi ve olgunluk seviyesine karar verme becerilerinin uzlaşma temelinde derinleşmesi hedeflenmiştir.

Mükemmelleşme Eğitimi, YÖKAK Değerlendirici Eğitimi Tasarım Modeli uyarınca geliştirilmiştir. Programda iç kalite güvencesi mekanizmalarının tasarlanmasını konu alan “Ben Olsaydım”, bir değerlendirme takımı tarafından yapılan değerlendirmelerin başka bir takım tarafında yeniden yapılmasına odaklanan “Çapraz Değerlendirme” ve kalite güvencesi sisteminin nasıl tasarlanması gerektiğini konu alan “Tez-Antitez- Sentez” etkinliklerin yer verilmiştir. Ayrıca kendi kendine öğrenmeyi destekleyecek biçimde tasarlanan materyallerin yer aldığı bir hazırlık modülünden yararlanılmıştır.

12 saati eş zamanlı eğitimler, 2 saati hazırlık modülü olmak üzere toplam 14 saati kapsayan Mükemmelleşme Eğitimi 8-9 Nisan 2021 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Eğitimlerde takım başkanları ve takım başkanı adaylarında oluşan 64 katılımcı yer almıştır. Tamamen çevrimiçi olarak gerçekleştirilen Mükemmelleşme Eğitiminde 5 sanal sınıfta 16 moderatör ve 4 teknik koordinatör görev almıştır.

Saha Hazırlık Eğitimi

YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme, Akreditasyon ve İzleme Programları Saha Hazırlık Eğitimi, ilgili yılda sahaya gidecek tüm değerlendirme takımı üyelerine yönelik olarak sahada karşılaşılabilecek olası durum/problemlere ilişkin farkındalık ve ortak anlayışlar

geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. 2021 yılı Saha Hazırlık Eğitiminde bu bakışla; ön hazırlık, saha ziyareti ve rapor yazımında davranışsal çerçevenin içselleştirilmesi, rapor yazımı sırasında görülen yaygın hatalar ve bunlardan kaçınma yollarına ilişkin farkındalığın artırılması ve Kurumsal Geri Bildirim Raporu (KGBR), Kurumsal Akreditasyon Raporu (KAR), İzleme Raporu (İR) arasındaki farklılıkların amaca uygunluk ve rapor yazımı açısından ayırt edilmesine ilişkin yeterliliklerin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Saha Hazırlık Eğitimi, YÖKAK Değerlendirici Eğitimi Tasarım Modeli uyarınca geliştirilmiştir. Eğitimde değerlendirici rol ve davranışlarının ele alındığı “değerlendirici davranışları üzerine beyin fırtınası”, sahada karşılaşılan olası durum/sorunların incelendiği “farklı sorunları ortaya çıkarma” ve farklı değerlendirme programlarına ilişkin raporların raporlama tekniği açısından karşılaştırıldığı “farklı rapor türlerinin karşılaştırılması” etkinlikleri yer almıştır.

Saha Hazırlık Eğitimi 14-15 Haziran 2021 tarihlerinde 12 saat olarak gerçekleştirilmiştir. Eğitime 2021 yılında Kurumsal Dış Değerlendirme, Kurumsal Akreditasyon ve İzleme Programları kapsamında 2021 yılında sahaya gidecek olan değerlendirme takımı üyelerinden (akademisyenler, idari çalışanlar, öğrenciler olmak üzere) 284 katılımcı yer almıştır. Çevrimiçi olarak gerçekleştirilen Saha Hazırlık Eğitiminde 10 sanal sınıfta 16 moderatör ve 9 teknik koordinatör görev almıştır.

Kalite Elçisi Eğitimi

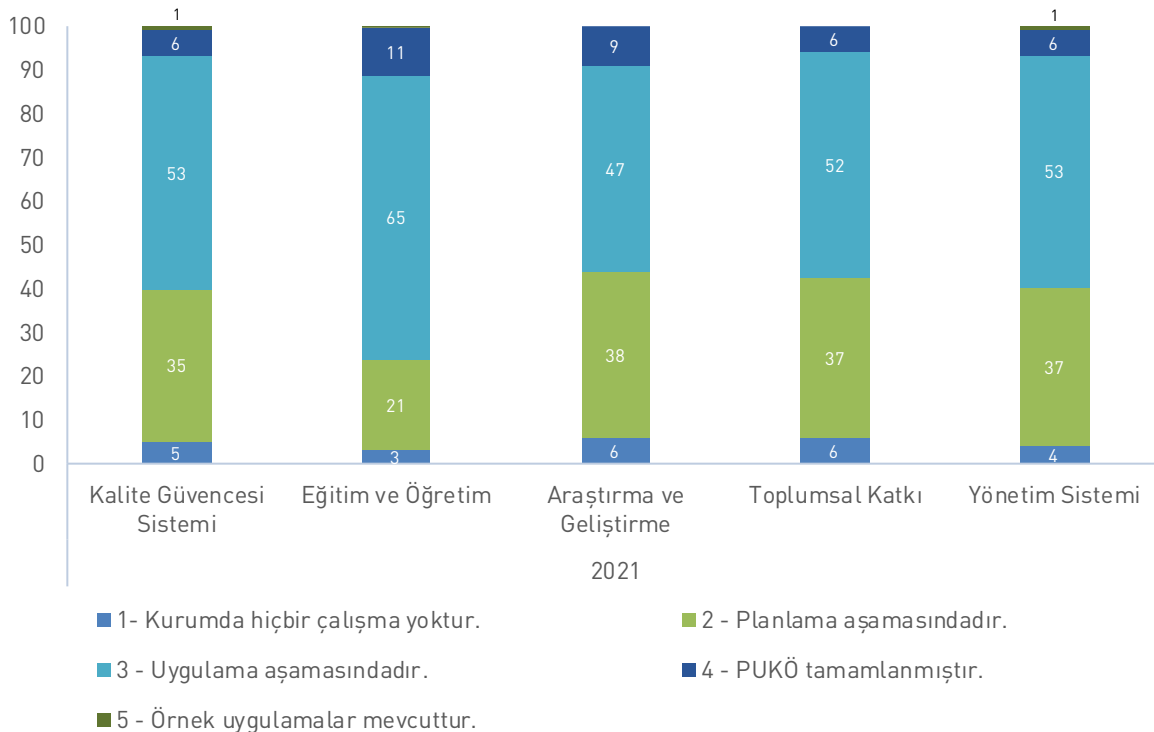
Öğrenci Komisyonu tarafından, yükseköğretimin önemli paydaşlarından olan öğrencilerin, yükseköğretimde kalite güvencesi sistemine katılımını sağlamak, kalite kültürünü yaygınlaştırmak ve yetkinlik kazandırmak amacıyla “Kalite Elçisi Eğitim Programı (KEP 21)” isimli çevrimiçi etkileşimli eğitim programları gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimlerin amacı, yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerine öğrenci katılımını sağlamak ve kalite kültürünün yaygınlaştırılması kapsamında yetkinlik kazandırmaktır. Bu eğitimin başarıyla tamamlanması, dış değerlendirme takımlarında öğrenci değerlendirici olarak görev almak için bir ön koşuldur. Eğitime ilişkin detaylı bilgi Bölüm 7’de sunulmuştur.

4.4. Kurumsal Geri Bildirim Raporlarının Değerlendirilmesi

YÖKAK tarafından, 2016-2021 yılları arasında KDDP kapsamında mezun veren 185 yükseköğretim kurumunun dış değerlendirmesi yapılmıştır. Yükseköğretim sistemimizde yer alan 208 kurumun 23'ünün ise ilerleyen yıllarda mezun vermelerini takiben KDDP kapsamında dış değerlendirmelerinin yapılması planlanmaktadır. Bu bağlamda 2021 yılında Programa dâhil olan ve Tablo 4'te listelenen 13 kurum, 2015-2018 yılları arasında kurulan üniversitelerdir. İlgili kurumların 2020-2021 eğitim-öğretim yılında öğrenci sayıları 1.478 ile 33.255 arasında değişmektedir.

2021 yılında dış değerlendirmeye alınan yükseköğretim kurumlarının KGBR'leri; KDDA ölçütleri (V2.1) kapsamında "Kalite Güvencesi Sistemi", "Eğitim ve Öğretim", "Araştırma ve Geliştirme", "Toplumsal Katkı" ve "Yönetim Sistemi" olmak üzere 5 başlık altında alt-ölçüt olgunluk düzeylerine göre analiz edilmiştir (Grafik 1). Değerlendirilen kurumlarda iç kalite güvencesi sisteminin tüm bileşenlerinin planlama ve uygulama düzeyinde olduğu, izleme ve iyileştirme mekanizmalarının az sayıda kurumda yapılandırıldığı görülmüştür. İlgili kurumların kuruluş yılları ve yeni mezun verdiği göz önünde bulundurulduğunda olgunluk düzeyi olarak PUKÖ çevriminin ilk basamaklarında yoğunlaşmaları beklenen bir sonuçtur.

Grafik 1. KGBR'lerin Başlıklar Seviyesinde Olgunluk Düzeyleri (%) - 2021.

Kalite Güvencesi Sistemi başlığına bakıldığında kurumların kendi kalite güvencesi mekanizmalarını planladıkları (%35), uygulama aşamasına geçtikleri (%53) ve hatta PUKÖ çevrimlerini kapattıkları (%6) anlaşılmaktadır. Ancak kurumların %5'inde, bazı alt ölçütlerde henüz planlamaların başlamadığı da tespit edilmiştir.

Başlıklar kendi aralarında karşılaştırıldığında ise, kurumların önceliği Eğitim ve Öğretim başlığına verdikleri anlaşılmaktadır. Grafik 1'e göre kurumların bu başlıkta, diğer başlıklara göre uygulama aşaması ve PUKÖ çevrimi tamamlanma oranları daha yüksektir. Eğitim ve Öğretim başlığında kurumların %3'ünde bazı alt ölçütlerde henüz planlama yapılmazken, %21'i eğitim ve öğretim süreçlerindeki planlamalarını tamamlamışlardır.

Araştırma ve Geliştirme başlığına bakıldığında kurumların diğer başlıklara göre daha çok planlama aşamasında oldukları, uygulama aşamasındaki kurumların diğer başlıklara göre daha az olduğu gözlenmiştir. Kurumların %6'sı bazı alt ölçütler bakımından henüz planlamalarını başlatmamışken %38'i yalnızca planlama aşamasını tamamlamıştır. Bu başlıkta %47 oranında uygulamaların hayata geçirildiği gözlemlenirken, az sayıda kurumumuzda izleme ve iyileştirme çalışmaları (%9 oranında) da yürütülmektedir.

Toplumsal Katkı başlığında da diğer başlıklarda da gözlendiği gibi çok sayıda kurumun henüz planlama ve uygulama seviyesinde olduğu görülmüştür. Kurumların planlamalarını tamamlamış olduğu, ancak çevrimi kapatan kurum oranının henüz %6 olduğu dikkati çekmektedir.

Yönetim Sistemi başlığında ise planlamalarını tamamlamış kurumların oranı %37 iken yalnızca %4'ünde planlama yapılmamıştır. Bu durumun bir kurumda yalnızca belirli bir alt ölçüt kapsamında olduğu görülmüştür.

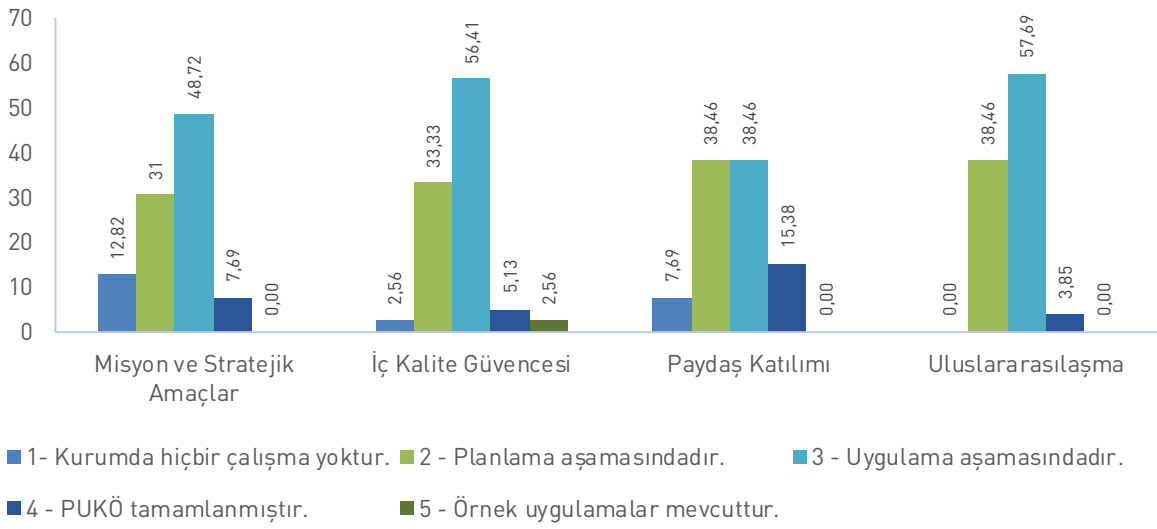
2021 yılında tamamlanan 13 KGBR'nin tamamı incelenerek ilgili kurumların olgunluk düzeyleri YÖKAK ölçütlerinin başlıkları altında ayrı ayrı ele alınmış ve aşağıda sunulmuştur. Bu kapsamda, KGBR'lerin değerlendirilmesinde iki farklı yaklaşım kullanılmıştır:

- 22 ölçütün alt ölçütleri için belirlenen olgunluk düzeylerinin sıklıkları derlenerek ölçüt bazında belirlenen yüzdelik oranlarına göre değerlendirilmesi,
- KGBR'lerde yer alan ana başlıkların güçlü ve gelişmeye açık yanlarının değerlendirilmesi.

4.4.1. Kalite Güvencesi Sistemi

Bu başlık altında yer alan “Misyon ve Stratejik Amaçlar”, “İç Kalite Güvencesi”, “Paydaş Katılımı” ile “Uluslararasılaşma” ölçütlerinin kurumlardaki olgunluk düzeylerine ilişkin yapılan değerlendirme sonuçları Grafik 2’de sunulmuştur. Buna göre, her bir ölçüt için YÖKAK tarafından yapılan genel değerlendirmeler, Grafik 2 çerçevesinde detaylı olarak açıklanmış ve alt ölçütler düzeyinde irdelenmiştir.

Grafik 2. KGBR’lerin Kalite Güvencesi Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin

Misyon ve Stratejik Amaçlar

YÖKAK ölçütlerine göre kurumlar, stratejik yönetimlerinin bir parçası olarak kalite güvencesi politikaları ve bu politikaları hayata geçirmek üzere stratejilerini belirlemeli ve kamuoyuyla paylaşmalıdır.

2021 yılına ait 13 KGBR bu ölçüt bakımından incelendiğinde, olgunluk düzeylerinin ağırlıklı olarak planlama ve uygulama düzeyinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu durum, kurumların misyon ve stratejik amaçlarını belirledikleri ve bu doğrultuda uygulamalara geçtiklerini, ancak henüz izleme ve iyileştirme mekanizmalarının olgunlaşmadığını ifade etmektedir. Kurumlar, tüm süreçlerinde belirledikleri politikaları doğrultusunda hazırladıkları stratejik planlarının yıllık gerçekleşme düzeylerini takip ederek, paydaş görüşleri ile birlikte analizlerini yapmalı ve stratejik hedeflere ulaşmak için gerekli önlemleri

almalıdır. Özellikle kurum kalite komisyonlarının bu doğrultuda çalışmalarını geliştirmeleri gerekmektedir. Öte yandan, henüz hiçbir çalışmanın bulunmadığı verisi (~%13), değerlendirilen kurumlardan yalnızca birinde görülmektedir. İki kurumda ise bazı alt-ölçütlerde PUKÖ çevrimleri kapatılmıştır (~%8).

İç Kalite Güvencesi

Bu ölçüt kapsamında, kurumların kendi iç kalite güvencesi sistemlerini oluşturmaları ve bu sistem ile süreçlerini gözden geçirerek sürekli iyileştirmeyi sağlamaları beklenmektedir.

2021 yılında dış değerlendirmesi yapılan kurumların ölçüte ilişkin olgunluk düzeyleri incelendiğinde, kurumların yaklaşık %33'ünün iç kalite güvencesi süreçlerini tanımladıkları, ancak bu kurumların henüz uygulamalarını yaygınlaştırmadıkları ve izleme/iyileştirme aşamalarına geçmedikleri görülmüştür.

Öte yandan, kurumların yaklaşık %56'lık bir kısmının ise iç kalite güvencesi mekanizmalarını kurum genelinde uygulamaya koydukları, kalite komisyonu çalışmalarını kurum genelinde yaygınlaştırdıkları ve kalite güvencesi kültürünün gelişimini destekleyen liderlik uygulamalarının bulunduğu belirlenmiştir. Bu ölçüt kapsamında, diğer bir önemli husus kurum kalite komisyonlarının yetki, görev ve sorumluluklarının açık şekilde tanımlanması; komisyonların iç kalite güvencesi sisteminin oluşturulması ve geliştirilmesinde etkin rol almaları; gerçekleştirilen etkinliklerin sonuçları hakkında değerlendirme yapmaları beklenmektedir. Bu noktada, ilgili kurumların tamamında kalite komisyonlarının kurulmuş olması memnuniyet vericidir, ancak bazı kurumlarda Kalite Komisyonları henüz planlama aşamasındadır. Bununla birlikte iki kurumda ise PUKÖ çevrimleri kapatılmıştır. Ölçüt kapsamında olan liderlik boyutunda ise, bir kurumda "A.2.3. Liderlik ve kalite güvencesi kültürü" alt-ölçütünde örnek uygulamanın bulunması memnuniyet vericidir.

Paydaş Katılımı

Paydaş katılımı boyutunun, hangi alanda olursa olsun kalite güvencesi sisteminin, sürekli iyileştirme mekanizmasını çalıştıracak bir itici gücü olduğu açıktır. Önemli bir ölçüt olmasının yanı sıra, kurumların paydaş katılımını diğer tüm ölçüt ve alt ölçütler kapsamında da yapılandırmaları beklenmektedir. Kurumların iç ve dış paydaşlarının kalite güvencesi

sistemlerine katılmalarını ve katkı vermelerini sağlamasını irdeleyen bu ölçüt gerçekleştirildiğinde, iyi yapılandırılmış bir iç kalite güvencesi sistemi çerçevesinde paydaş katılımı doğal olarak tüm süreçlere nüfuz edecektir.

2021 yılı KGBR'leri incelendiğinde kurumların yaklaşık %38'inin ölçüt kapsamında kalite güvencesi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı, yönetim sistemi ve uluslararasılaşma süreçlerinde PUKÖ katmanlarına paydaş katılımını sağlamak için çeşitli planlamaların bulunduğu belirlenmiştir. Bu kurumların paydaş katılımını sağlamak üzere genele yayılmış mekanizmalarını uygulamaya koymaları beklenmektedir. Ayrıca bu uygulamalarda, özellikle öğrencilerin ve dış paydaşların katılımını da kapsayarak etkin hale getirmeleri gerekmektedir.

Diğer yandan, kurumların yaklaşık %38'inin ise paydaş katılımını uygulama aşamasına taşıdığı ve ilgili kurumların tüm süreçlerinde paydaş katılımını sağlamak üzere kurum geneline yayılmış mekanizmaları kullandığı anlaşılmaktadır. Bu kurumlardan ise, ilerleyen süreçlerde gerçekleşen katılımın etkinliğini, kurumsallığını, sürekliliğini irdelemeleri ve sonuçları değerlendirerek iyileştirmeler gerçekleştirmeleri beklenmektedir.

Bununla birlikte değerlendirilen bir kurumda henüz paydaş katılımına ilişkin planlamalar yapılmazken, iki kurumda ise PUKÖ çevrimleri kapatılmıştır.

Uluslararasılaşma

Uluslararasılaşma ölçütü kapsamında kurum, uluslararasılaşma stratejisi ve hedefleri doğrultusunda yürüttüğü faaliyetleri periyodik olarak izlemeli ve sürekli olarak iyileştirmelidir.

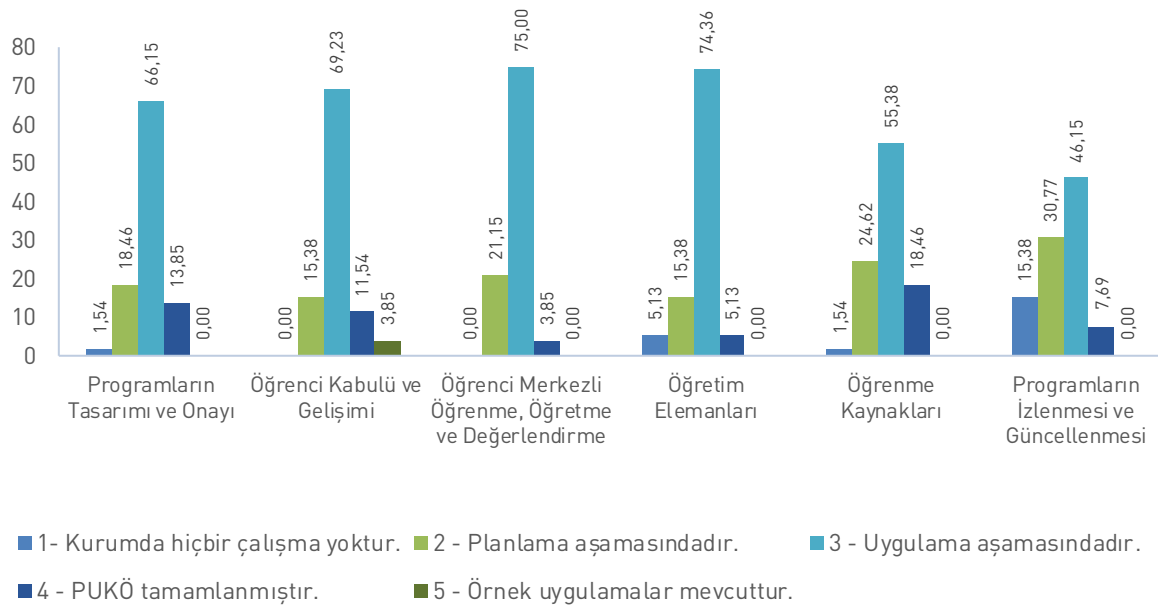
2021 yılı KGBR'leri incelendiğinde, kurumların tamamında uluslararasılaşma ölçütü kapsamında planlamaların bulunduğu görülmüştür. Bu sebeple, uygulama aşamasına henüz geçmemiş kurumların ölçüt bakımından iyileşme sağlamaları için alt ölçütler ile ilgili faaliyetlerini güçlendirmeleri gerekmektedir. Ayrıca kurumlarda %58 oranında uygulamaların yürütüldüğü ve bu ölçütün Kalite Güvencesi başlığında en fazla uygulama alanına sahip ölçüt olduğu tespit edilmiştir. Özellikle "A.4.2.Uluslararasılaşma süreçlerinin yönetimi ve organizasyonel yapısı" alt-ölçütü bakımından daha fazla çalışması bulunan kurum olduğu görülmüştür. Öte yandan, farklı alt ölçütler bağlamında [A.4.1. Uluslararasılaşma politikası ve A.4.3. Uluslararasılaşma kaynakları] çevrimleri kapanan iki kurum da

bulunmaktadır. Bu kurumların ilgili alt ölçütler bazında izleme ve iyileştirme çalışmalarını tamamlamaları memnuniyet vericidir.

4.4.2. Eğitim ve Öğretim

Bu başlık altında yer alan “Programların Tasarımı ve Onayı”, “Öğrenci Kabulü ve Gelişimi”, “Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme”, “Öğretim Elemanları”, “Öğrenme Kaynakları” ve “Programların İzlenmesi ve Güncellenmesi” ölçütlerinin kurumlardaki olgunluk düzeylerine ilişkin yapılan değerlendirme sonuçları Grafik 3’te verilmiştir. Buna göre her bir ölçüt için YÖKAK tarafından yapılan genel değerlendirmeler, Grafik 3 çerçevesinde detaylı olarak açıklanmış ve alt ölçütler düzeyinde irdelenmiştir.

Grafik 3. KGBR’lerin Eğitim ve Öğretim Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) -2021.

Programların Tasarımı ve Onayı

Bu ölçüt kapsamında, kurumlardan yürüttüğü programların tasarımını, öğretim programlarının amaçlarına ve öğrenme çıktılarına uygun olarak yapmaları; programların yeterliliklerini Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi’ne (TYYÇ) göre tanımlamaları beklenmektedir.

2021 yılı KGBR’leri incelendiğinde, kurumların ölçüt genelinde planlamalarını tamamladığı görülmüştür (yalnız bir kurum-bir alt ölçüt hariç). Planlama aşamalarının

(~%18), uygulama aşamalarının (~%66) tamamlandığı ve bazı ölçütler bakımından çevrimlerin kapatıldığı (~%14) görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda, ilgili kurumların tamamında eğitim ve öğretim programlarının tasarımı ve onayına ilişkin; TYYÇ ile uyumlu, ders dağılımını dikkate alan, kazanımları program çıktıları ile uyumlu hale getiren, öğrenci iş yükünü hesaplayarak ve bütüncül bir ölçme ve değerlendirme sistemi yaklaşımı ile tanımlanan süreçlerin olduğu görülmüştür. Bu kurumların, uygulamalarını kurum geneline yayarak izleme ve iyileştirme çalışmalarını yürütmeleri gerekmektedir. Kurumların önemli bir kısmında (~%66) kurumun geneline yayılan uygulamaların bulunmasında, ağırlıklı olarak “programın ders dağılımı” ve “ölçme ve değerlendirme sistemi” etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda kurumların, diğer alt ölçütler bakımından belirlediği tanımlı süreçleri yaygınlaştırmaları beklenmektedir. Öte yandan, bir kurumda ise tüm alt ölçütler bakımından PUKÖ çevrimlerinin kapatıldığı görülmüştür.

Öğrenci Kabulü ve Gelişimi

Bu ölçüt, kurumların öğrencilerin kabulü ve gelişimine yönelik açık kriterler belirlemelerini, yeterliliklerin tanınması ve sertifikalandırılması ile ilgili kurallarını tanımlayarak tutarlı ve kalıcı bir şekilde uygulamalarını gerektirmektedir.

2021 yılında dış değerlendirmeden geçen 13 kurumun yalnız birinde ilgili kriterler belirlenmiş ancak uygulamaya geçilmemiştir. İki kurumda ise “B2.2. Yeterliliklerin sertifikalandırılması ve diploma” alt-ölçütü planlama aşamasında yer almaktadır. Bu kurumların ilerleyen süreçte ilgili alt ölçütler için belirledikleri kriterleri şeffaf ve tutarlı bir şekilde uygulamaya geçirmeleri beklenmektedir. Öte yandan, kurumların yaklaşık %69’unda ise tutarlı ve kalıcı uygulamaların kurum geneline yayılarak yürütüldüğü görülmüştür. İlgili kurumların ölçüte ilişkin süreçlerini izleme, iyileştirme ve güncellemelerini yaparak ilan etmeleri önerilmektedir. Bunlara ek olarak, iki kurum ise bazı ölçütler bakımından izleme ve iyileştirme süreçlerini de tamamlayarak çevrimlerini kapatmıştır (~%12). “B2.2. Yeterliliklerin sertifikalandırılması ve diploma” alt ölçütü bakımından bir kurumda ise örnek uygulama yer aldığı görülmüştür.

Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme

Bu ölçüt bakımından KGBR’si incelenen 13 kurumun tamamında süreçlerin tanımlı olduğu görülmüştür. Bu sonuç, ilgili kurumların yükseköğretimde global çapta kabul gören

öğrenci merkezli öğrenme, öğretme ve değerlendirme yaklaşımını benimsediklerinin ve hazırlıklarını tamamladıklarının göstergesidir. İlgili kurumların yaklaşık %21'i planlamalarını tamamlamıştır, ancak uygulamalarını henüz kurum genelinde yaygın hale getirememişlerdir. Bu kurumların, ölçütte tanımlandığı üzere tüm programlarında programın amaç ve öğrenme çıktılarına öğrencilerin ulaşmasını sağlamaları, bu süreçte aktif öğrenme strateji ve yöntemleri içeren uygulamalarını kurum geneline yaymaları gerekmektedir. Uygulamalarını kurum geneline yaymış olan kurumlarda ise (%75) artık bu uygulamaların kontrol edilmesi ve gereken önlemlerin alınması sistematik olarak yapılmalı; yapılan iyileştirmeler duyurulmalı ve alınan önlemler irdelenmelidir. Uygulamaların en çok yoğunlaştığı alt-ölçüt ise “B.3.4. Akademik danışmanlık” olup yalnızca bir kurumda planlama olgunluk düzeyinde kalmıştır. Benzer şekilde iki kurum hariç diğer tüm kurumlarda öğrenci geribildirimlerine ilişkin yaygın uygulamalar bulunduğu görülmüştür. Bu ölçüt kapsamında yalnızca bir kurumda tek alt-ölçüt “B.3.1.Öğretim yöntem ve teknikleri”nin PUKÖ çevriminin kapatıldığı görülmüştür. Kurumların bu ölçüt kapsamında izleme ve iyileştirme çalışmalarına geçmeleri beklenmektedir.

Öğretim Elemanları

Bu ölçüt kapsamında yükseköğretim kurumlarından öğretim elemanlarını işe alırken, atama, yükseltme ve ders görevlendirmelerini yaparken adil ve açık süreçler yürütmeleri; yetkinliklerini sürekli iyileştirmek için öğretim elemanlarına olanaklar sağlamaları beklenmektedir.

2021 yılı KGBR'leri bu doğrultuda analiz edildiğinde; yalnızca iki kurumda “B.4.3. Eğitim faaliyetlerine yönelik teşvik ve ödüllendirme” alt-ölçütü bakımından henüz hiçbir çalışmanın yürütülmediği tespit edilmiştir. Bu kurumların eğitim faaliyetlerine yönelik teşvik ve ödüllendirilme mekanizmalarını kurmaları beklenmektedir. Tanımlı süreçleri bulunan ancak henüz kısmi uygulamalar yürüten kurumların oranı ise yaklaşık olarak %16'dır. Bu bağlamda, ilgili kurumlarda diğer alt ölçütlere göre “B.4.3. Eğitim faaliyetlerine yönelik teşvik ve ödüllendirme” alt ölçütünün uygulamaları daha azdır. Bu kurumlarda teşvik ve ödüllendirme uygulamalarını yaygınlaştırmaları beklenmektedir. Öte yandan kurumların yaklaşık %74'ünün kurum genelinde yürüttüğü uygulamalarını kamuoyu ile paylaştığı, eğitimcilerin eğitimi gibi ya da eğitim-öğretim performansını takdir-tanıma ve ödüllendirmek üzere uygulamalarının olduğu görülmüştür. Bu kurumlardan ilgili uygulamalarının

kontrolünü gerçekleştirerek iyileştirici düzenlemeler yapması beklenmektedir. Ek olarak, kurumların yalnızca birinin ise “B.4.1. Atama, yükseltme ve görevlendirme kriterleri” ve “B.4.2. Öğretim yetkinliği” alt-ölçütlerinde PUKÖ çevrimlerini kapattığı görülmüştür.

Öğrenme Kaynakları

2021 yılında dış değerlendirmesi yapılan kurumların ölçüt bazında yalnızca ~%2 oranında henüz hiçbir planlama, tanımlı süreç ya da mekanizma bulunmamaktadır. Bu sonuç, yalnızca bir kurumda “B.5.5. Psikolojik danışmanlık ve kariyer hizmetleri” alt-ölçütü ile ilgili düzenlemelerin yapılmaya başlaması ile giderilebilir. Öte yandan, kurumların yaklaşık %25’i öğrenme kaynakları ve alt yapıları ile öğrencilerin bu kaynaklara erişimi hususlarında yalnızca süreç tanımlarını yapmışlardır. Alt ölçütler bazında bu durum, büyük oranda “B.5.3. Tesis ve altyapılar” ve “B.5.5. Psikolojik danışmanlık ve kariyer hizmetleri” alt ölçütlerinden kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle, ilgili kurumların sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerini erişilebilir kılacak uygulamaları kurum genelinde hayata geçirmeleri, planladıkları psikolojik danışmanlık ve kariyer hizmetlerini kurum genelinde uygulamaları gerekmektedir. Bununla birlikte, kurumların büyük çoğunluğunun ölçüt kapsamında tanımlı süreçlerini ortaya koyarak kurum geneline yayılan uygulamalar yürüttükleri görülmüştür (~%55). Bu ölçüte göre, kurumların eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmek için uygun kaynaklara ve alt yapıya sahip oldukları ve öğrenme olanaklarının tüm öğrenciler için yeterli ve erişilebilir olduğunu güvence altına aldıkları söylenebilir. Kurumların ~%18’i ise çevrimi kapatarak mevcut öğrenme kaynaklarını iyileştirmeye başlamıştır. PUKÖ çevrimlerinin daha yüksek oranda kapandığı alt ölçüt ise “B.5.4. Engelsiz üniversite” dir.

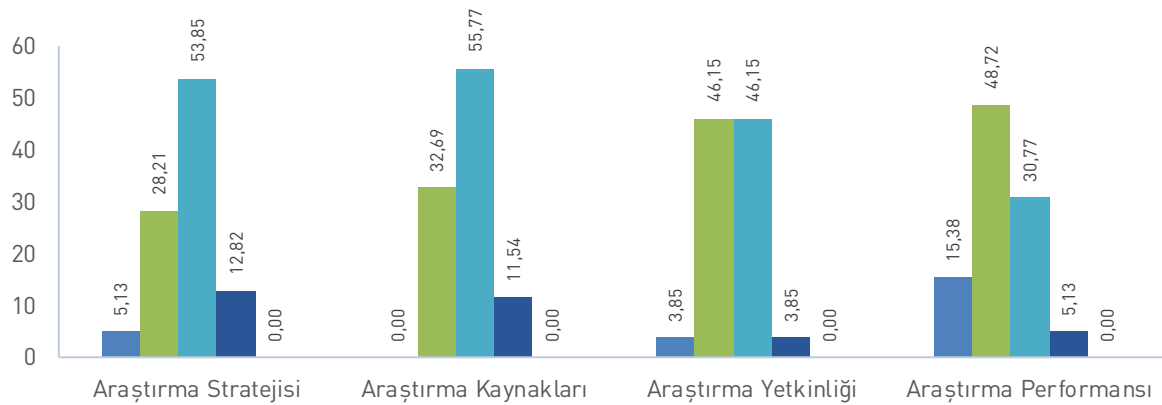
Programların İzlenmesi ve Güncellenmesi

Eğitim ve Öğretim başlığında olgunluk düzeyi diğerlerine göre en düşük olan ölçütün “programların izlenmesi ve güncellenmesi” olduğu anlaşılmaktadır. Bu ölçüt bakımından kurumların %31’inin yalnızca planlama yaptıkları, %15’inin ise henüz çalışmalarını başlatmadığı görülmüştür. Çalışmaların henüz başlatılmadığı alt-ölçüt özellikle “B.6.2. Mezun izleme sistemi”nde yoğunlaşmıştır. Kurumların %46’sında programların periyodik olarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesi çalışmalarının tanımlı süreçler dâhilinde uygulandığı belirlenmiştir. “B.6.1. Program çıktılarının izlenmesi ve güncellenmesi” alt-ölçütünde PUKÖ çevrimini kapatan iki kurum (~%8) görülmüştür.

4.4.3. Araştırma ve Geliştirme

Bu başlık altında yer alan “Araştırma Stratejisi”, “Araştırma Kaynakları”, “Araştırma Yetkinliği” ve “Araştırma Performansı” ölçütlerinin kurumlardaki olgunluk düzeylerine ilişkin yapılan değerlendirme sonuçları Grafik 4’de verilmiştir. Buna göre her bir ölçüt için YÖKAK tarafından yapılan genel değerlendirmeler, Grafik 4 çerçevesinde detaylı olarak açıklanmış ve alt ölçütler düzeyinde irdelenmiştir.

Grafik 4. KGBR’lerin Araştırma ve Geliştirme Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) -2021

■ 1- Kurumda hiçbir çalışma yoktur. ■ 2 - Planlama aşamasındadır. ■ 3 - Uygulama aşamasındadır.
 ■ 4 - PUKÖ tamamlanmıştır. ■ 5 - Örnek uygulamalar mevcuttur.

Araştırma Stratejisi

Kurumların bu ölçüt çerçevesinde dış değerlendirmelerinde araştırmaya bakış açısını, araştırma ilkelerini, önceliklerini ve kaynaklarını yönetmedeki tercihlerini ifade eden araştırma politikasının, stratejisinin ve hedeflerinin bulunduğu görülmüştür. Yalnızca bir kurumda “C.1.3. Araştırmaların yerel/ bölgesel/ ulusal kalkınma hedefleriyle ilişkisi” alt-ölçütü bakımından (%5) henüz planlama yapılmadığı görülmüştür. Öte yandan, sadece süreçlerini tanımlamış kurumların oranı %28 iken bu sonucun ağırlıklı olarak “C.1.2. Araştırma-geliştirme süreçlerinin yönetimi ve organizasyonel yapısı” alt ölçütünden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bu kurumların tanımladıkları araştırma politikası, stratejisi ve hedefleri çerçevesinde yürüttükleri uygulamaları kurum geneline gerçekleştirmelerine

ihtiyaç duyulmaktadır. Kurumların ~%54'ü stratejik planı çerçevesinde yürüttükleri araştırma ve geliştirme faaliyetlerini kurum geneline yaydıkları, ancak henüz izleme sonuçlarını elde etmedikleri anlaşılmıştır. Ayrıca, üç kurumun farklı alt ölçütler bakımında araştırma stratejisi ölçütünde PUKÖ çevrimini kapattığı tespit edilmiştir. Kapatılan çevrimler özellikle "C.1.1. Kurumun araştırma politikası, hedefleri ve stratejisi" alt-ölçütünde yoğunlaşmıştır.

Araştırma Kaynakları

Yükseköğretim kurumları, araştırma ve geliştirme faaliyetleri için uygun fiziki altyapı ve mali kaynaklar oluşturarak etkin şekilde kullanmalı; iç ve dış paydaşlarla iş birliğini ve kurum dışı fonlardan yararlanmayı teşvik edecek araştırma politikaları bulundurmalarıdır. Bu bakımdan, 2021 yılına ait 13 KGBR incelendiğinde tüm kurumların ölçüt çerçevesinde mekanizmalarını kurmuş oldukları tespit edilmiştir. Kurumların ~%33'ünde planlama olgunluk düzeyi ve ~%56'sında kurum geneline yaygınlaştırılmış uygulamalar görülmüştür. Kurumların özellikle doktora programı veya doktora sonrası imkânlarının henüz olgunlaşmadığı da söylenebilir. Bu sonuç ilgili kurumların henüz yeni kurulmuş olmaları bakımından anlaşılabilir bir sonuçtur. Genele yayılmış uygulamaların bulunduğu kurumlarda (~%56) daha çok fiziki, teknik ve mali araştırma kaynakları misyon, hedef ve stratejileriyle uyumlu ve yeterlidir. Ancak kaynakların çeşitliliği ve yeterliliği için izleme ve iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Değerlendirilen üç kurumda ise farklı alt ölçütler bakımından PUKÖ çevrimleri kapatılmış, izleme ve iyileştirme mekanizmaları kullanılmıştır.

Araştırma Yetkinliği

Yükseköğretim kurumlarının, öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğini sürdürmek ve iyileştirmek için olanaklar sunmaları gerekmektedir. "Araştırma yetkinliği" ölçütü bakımından 2021 yılı KGBR'leri incelendiğinde yalnızca bir kurumun (~%4) "C.3.2. Ulusal ve uluslararası ortak programlar ve ortak araştırma birimleri" alt ölçütünde mekanizmalarını oluşturmadığı tespit edilmiştir. Kurumların planlama aşamasında kalan olgunluk düzeylerinin oranı %46'dır. Bu durum ağırlıklı olarak "C.3.2. Ulusal ve uluslararası ortak programlar ve ortak araştırma birimleri" alt ölçütünde gözlenmiştir. Öte yandan, bu uygulamaları kurum geneline yayma oranı yaklaşık olarak %46'dır. İlgili kurumların öğretim elemanlarının araştırma yetkinliklerini, ulusal/uluslararası ortak programlar ve ortak araştırma faaliyetlerini sistematik olarak izlemeleri ve önlem alıcı uygulamaları gerçekleştirmeleri de beklenmektedir. PUKÖ çevrimini kapatan yalnızca bir kurum

bulunmakta olup (~%4), ilgili kurumun “öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğinin geliştirilmesi” alt ölçütü bakımından izleme ve izlem sonuçlarını öğretim elemanları ile birlikte değerlendirilerek önlemler alma faaliyetlerini yürüttüğü görülmüştür.

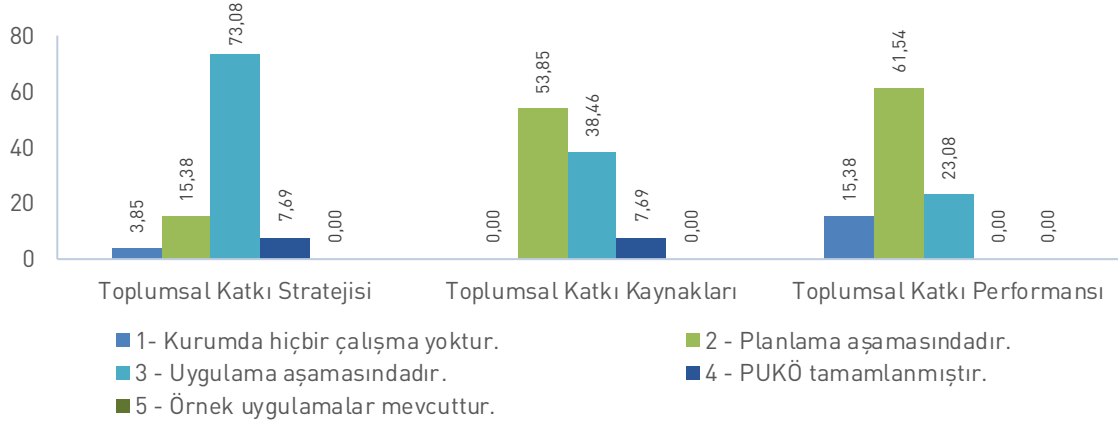
Araştırma Performansı

Araştırma ve Geliştirme başlığında olgunluk düzeyi diğerlerine göre en düşük olan ölçütün “araştırma performansı” olduğu anlaşılmaktadır. Bu ölçüt kapsamında kurumlardan, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini verilere dayalı ve periyodik olarak ölçmeleri, değerlendirmeleri ve sonuçlarını yayımlamaları beklenmektedir. Kurumlar elde ettiği sonuçları, kurumun araştırma ve geliştirme performansının periyodik olarak gözden geçirilmesi ve sürekli iyileştirilmesi için kullanmalıdır. Dış değerlendirmesi 2021 yılında yapılan 13 kurumdan 1’inde tüm alt-ölçütler, 2’sinde ise farklı alt-ölçütler bakımından henüz tanımlı olmayan süreçler bulunmaktadır. Bu kurumların araştırma performansının izlenmesine ve değerlendirmesine yönelik mekanizmalar kurmaları ve bu mekanizmalarını araştırma bütçe performansı ile ilişkilendirmelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yanı sıra, 13 kurumun ağırlıklı olarak araştırma performansı süreçlerini tanımladıkları (~%49), bazılarının ise kurum geneline yayılmış uygulamalarının bulunduğu (~%31) görülmüştür. Kurumlar özellikle “C.4.3. Araştırma bütçe performansının değerlendirilmesi” alt-ölçütü bakımından planlama olgunluk düzeyinde kalmıştır. Öte yandan, bir kurumda araştırma performansı ölçütünün “C.4.1. Öğretim elemanı performans değerlendirilmesi” ve “C.4.2. Araştırma performansının izlenmesi ve iyileştirilmesi” alt-ölçütlerinde PUKÖ çevrimlerinin kapatılması memnuniyet vericidir.

4.4.4. Toplumsal Katkı

Bu başlık altında yer alan “Toplumsal Katkı Stratejisi”, “Toplumsal Katkı Kaynakları” ve “Toplumsal Katkı Performansı” ölçütlerinin kurumlardaki olgunluk düzeylerine ilişkin yapılan değerlendirme sonuçları Grafik 5’de verilmiştir. Buna göre her bir ölçüt için YÖKAK tarafından yapılan genel değerlendirmeler, Grafik 5 çerçevesinde detaylı olarak açıklanmış ve alt ölçütler düzeyinde irdelenmiştir.

Grafik 5. KGBR'lerin Toplumsal Katkı Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) - 2021.

Toplumsal Katkı Stratejisi

Bu ölçüt bakımından 2021 yılı KGBR'leri incelendiğinde, kurumların toplumsal katkı faaliyetlerini, hedefleri ve stratejileri doğrultusunda yerel, bölgesel ve ulusal kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde yürütecek mekanizmalarını kurdukları görülmüştür. Yalnızca süreçlerini tanımlamış kurumların (%15) toplumsal katkı strateji ve hedefleri kapsamında organizasyonel yapılanmalarının işlerliğini sağlamaları; sosyal sorumluluk, yaşam boyu öğrenme çerçevesinde eğitim/kurs/sertifika/diploma, bilgi ve teknoloji transferi, girişimcilik, yenilikçi şirketler vb. gibi uygulamalara geçmelerine ihtiyaç bulunmaktadır. Kurumlarda faaliyete geçen uygulamaların toplumsal katkı strateji ve hedefleri ile uyumluluğu ve sonuçları kontrol edilerek gerekli önlemler alınmalıdır (%73). PUKÖ çevriminin, iki kurumda “D.1.1. Toplumsal katkı politikası, hedefleri ve stratejisi” alt ölçütü bakımından kapandığı tespit edilmiştir (~%8).

Toplumsal Katkı Kaynakları

Yükseköğretim kurumlarının, toplumsal katkı faaliyetlerini sürdürebilmek için uygun nitelik ve nicelikte fiziki, teknik ve mali kaynaklara sahip olmaları ve bu kaynakları etkin şekilde kullanmaları beklenmektedir.

Toplumsal katkı kaynakları ölçütü bakımından dış değerlendirmeden geçen 13 kurumun yaklaşık %54'ünün planlama aşamasını tamamlarken, yaklaşık %38'i uygulama aşamasına geçerek çalışmalarını yürüttüğü görülmüştür. Bu kurumların, toplumsal katkı faaliyetlerine ayırdıkları kaynakları birimler arası dengeyi gözeterek belirlediği ve kurumsallaştırdıkları söylenebilir. Ancak bu kurumların kaynaklarının yeterliliğini ve

çeşitliliğini izleyerek iyileştirme faaliyetlerini de yürütmeleri beklenmektedir. PUKÖ çevrimini kapatan yalnızca 1 kurum olduğu görülmüştür.

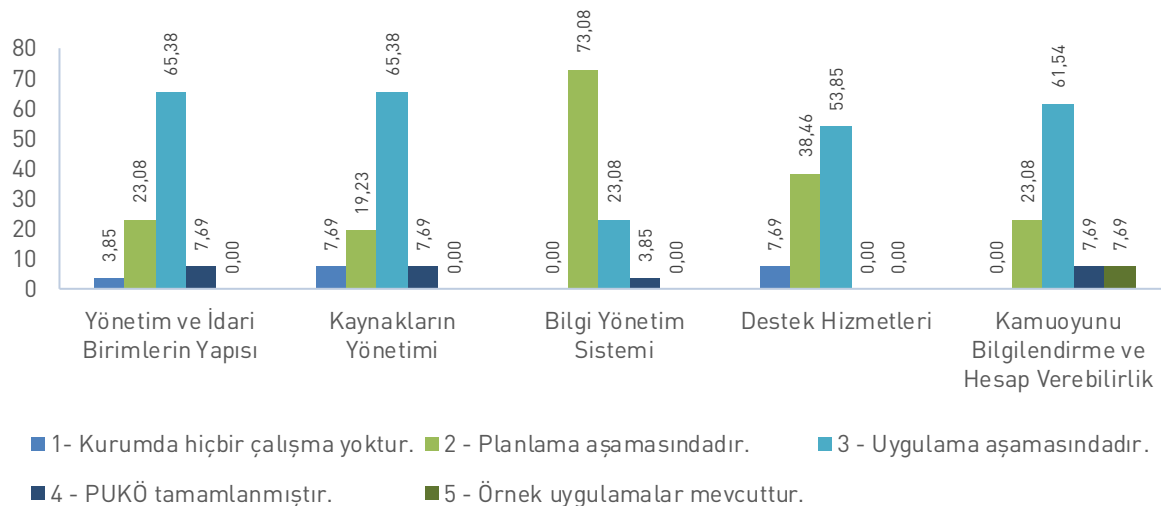
Toplumsal Katkı Performansı

Toplumsal Katkı başlığında olgunluk düzeyi diğerlerine göre en düşük olan ölçütün “toplumsal katkı performansı” olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda kurumların 2’sinde henüz planlamalar bulunmazken, yaklaşık %62’sinin toplumsal katkı stratejisi ve hedefleri doğrultusunda yürüttüğü faaliyetleri periyodik olarak izlemek ve sürekli iyileştirmek üzere süreçlerini tanımladığı görülmüştür. Ancak bu süreçleri kurum genelinde uygulayan kurum sayısının 3 olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, ilgili kurumların toplumsal katkı hedeflerinin gerçekleşme düzeylerini izlemelerine; bu mekanizma ve süreçlerini yerleşik ve sürdürülebilir hale getirmelerine ihtiyaç bulunmaktadır.

4.4.5. Yönetim Sistemi

Bu başlık altında yer alan “yönetim ve idari birimlerin yapısı”, “kaynakların yönetimi”, “bilgi yönetim sistemi”, “destek hizmetleri” ve “kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik” ölçütlerinin kurumlardaki olgunluk düzeylerine ilişkin yapılan değerlendirme sonuçları Grafik 6’da verilmiştir. Buna göre her bir ölçüt için YÖKAK tarafından yapılan genel değerlendirmeler, Grafik 6 çerçevesinde detaylı olarak açıklanmış ve alt ölçütler düzeyinde irdelenmiştir.

Grafik 6. KGBR’lerin Yönetim Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) -2021.

Yönetim ve İdari Birimlerin Yapısı

Bu ölçüt kapsamında, kurumlardan stratejik hedeflerine ulaşmayı nitelik ve nicelik olarak güvence altına alan yönetsel ve idari yapılanmaya sahip olmaları beklenmektedir. Ayrıca yönetim kadrosunun liderliği etkin biçimde üstlenebilmesi, idari kadroların gerekli yetkinlikte olması gerekmektedir.

2021 yılı KGBR'leri incelendiğinde 1 kurum hariç diğer tüm kurumlarda bu bağlamda süreç tanımlarının yapıldığını, kurumların yaklaşık %65'inin tanımlı süreçleri kapsamında kurum genelinde uygulamalarını yürüttüğü gözlenmiştir. "Süreç yönetimi" alt ölçütü bakımından yalnızca 1 kurumda hiçbir çalışma bulunmadığı tespit edilmiştir. Öte yandan, bu ölçüt bakımından PUKÖ çevrimini kapatan 2 kurumda ise "Yönetim modeli ve idari yapı" alt-ölçütünde izleme ve iyileştirme çalışmalarının yürütüldüğü görülmüştür.

Kaynakların Yönetimi

Bu ölçüt kapsamında iki kurumda farklı alt-ölçütlerde henüz tanımlı süreçlerin bulunmadığı tespit edilmiştir (~%8). 2021 yılında dış değerlendirmesi gerçekleşen kurumların yaklaşık %19'unda yalnızca planlama olgunluk düzeyi tespit edilmişken, %65'inde tanımlı süreçlerle yürütülen ve kurum geneline yaygınlaştırılmış uygulamalar bulunduğu görülmüştür. Öte yandan, bir kurumda ise her iki alt-ölçüt bağlamında PUKÖ çevrimleri kapatılmıştır.

Bilgi Yönetim Sistemi

Yönetim Sistemi başlığı altında en düşük olgunluk düzeyine sahip olan ölçütün bilgi yönetim sistemi olduğu görülmüştür. Ancak yine de 2021 yılında dış değerlendirmesi yapılan 13 kurumun tamamında "bilgi yönetim sistemi" ölçütüne ilişkin bilginin elde edilmesi, kayıt edilmesi, güncellenmesi, işlenmesi, değerlendirilmesi ve paylaşılmasına ilişkin tanımlı süreçlerin olduğu tespit edilmiştir (%73). Kurumların yaklaşık %23'ünde bu tanımlı süreçler kısmi uygulamalarla yürütülmektedir. Öte yandan, kurumların yalnızca birinde entegre bilgi yönetim sisteminin izleme ve iyileştirme çalışmaları da yapılarak çevrimler kapatılmıştır.

Destek Hizmetleri

Bu ölçüt bakımından yükseköğretim kurumlarının, dışarıdan aldığı destek hizmetlerinin uygunluğunu, kalitesini ve sürekliliğini güvence altına almaları beklenmektedir. Bu kapsamda bir kurum hariç tüm kurumlarda süreçlerin tanımlandığı belirlenmiştir. Kurumların yaklaşık %36'sında yalnızca kurum dışından tedarik edilen hizmetlerin tedarik süreci, uygunluk ve kalite kriterleri tanımlandığı, ancak bu çerçevedeki uygulamaların sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Kurumların yaklaşık %54'ünde ise tanımlı mekanizmalar ile kurum genelinde çeşitli uygulamaların yürütüldüğü anlaşılmıştır. Bu kurumların tedarikçi performanslarını izlemeleri, bu hizmetlere ilişkin memnuniyet kontrollerini yapmaları ve iyileştirmeler gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Bu alt-ölçütte PUKÖ çevrimini kapatmış kurum olmadığı görülmüştür.

Kamuoyunu Bilgilendirme ve Hesap Verebilirlik

Ölçüt kapsamında kurumların, eğitim-öğretim programlarını ve araştırma-geliştirme faaliyetlerini de içerecek şekilde tüm faaliyetleri hakkındaki bilgileri açık, doğru, güncel ve kolay ulaşılabilir şekilde yayımlayarak kamuoyu ile paylaşmaları beklenmektedir. Ayrıca yönetim ve idari kadroların verimliliğini ölçüp değerlendirebilen ve hesap verebilirliklerini sağlayan bir yaklaşımı olmalıdır.

Bu ölçüt, "Yönetim Sistemi" başlığındaki diğer ölçütlere göre olgunluk düzeyi en yüksek ölçüt olarak değerlendirilmiştir. Kurumların tamamında şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda kamuoyunu bilgilendirmek üzere tanımlı süreçler bulunduğu, ancak kurumların yaklaşık %23'ünde bunların henüz kurum geneline yaygınlaştırılmadığı görülmüştür. Kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirliğe ilişkin uygulama örnekleri bakımından kurumların yaklaşık %62'sinde tanımlı mekanizmaların kurum genelinde işletilmekte olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, kurumlardan birinin bu ölçüt bakımından izleme ve iyileştirme çalışmalarını yürüttüğü ve bir diğerinin ise örnek uygulama gerçekleştirdiği görülmüştür.

Yükseköğretim Kurumlarının Güçlü ve Gelişmeye Açık Yanları

2021 yılında 13 kurum için hazırlanan KGBR'ler incelenmiş, beş başlık altında değerlendirme takımları tarafından tespit edilen güçlü ve gelişmeye açık yanlar

değerlendirilmiştir. Buna göre, her bir değerlendirme başlığına ilişkin sıklıkla belirtilen güçlü ve gelişmeye açık yanlar aşağıda verilmektedir.

“Kalite Güvencesi Sistemi” başlığında yaygın olarak sırasıyla liderlik, paydaş katılımı ve kurumların stratejik planları ile ilgili güçlü yanlar bildirilmiştir. 11 kurumun yöneticilerinin kalite güvencesi süreçlerini sahiplenmeleri, kurumda benimsetmeleri ve liderlik etmeleri konuları ön plana çıkmıştır. Paydaş katılımı farklı boyutlarıyla 10 kurumda ele alınmıştır. Bu kurumlarda paydaşların farkındalığı, paydaşlarla yapılan iş birlikleri ve faaliyetler, paydaş geri bildirimlerinin alınması gibi hususlar güçlü yan olarak ifade edilmiştir. Bunlara ek olarak, 10 kurumda stratejik plan ile ilgili olarak kurumda benimsenmesi, misyon ve hedeflerle uyumlu çalışılması ve paydaş görüşlerinin bu çerçevede dikkate alınması gibi hususlar güçlü yanlar olarak belirtilmiştir.

“Kalite Güvencesi Sistemi” başlığında yaygın olarak belirtilen gelişmeye açık yanlar ise 11 kurumda kalite güvencesi sisteminin kurum içinde yaygınlaştırılması, PUKÖ çevrimleri ve paydaş katılımı için olmuştur. Kalite güvencesi sisteminin kurum içinde yaygınlaştırması ile ilgili olarak değerlendirme takımları tarafından belirtilen hususlar ağırlıklı olarak kalite kültürünün kurum için yaygınlaştırılması, içselleştirilmesi ve ilgili mekanizmaların tüm birimlerde uygulanmasıdır. Kurumlarda kalite güvencesi sistemi için genel olarak PUKÖ çevrimlerinin kapatılmasına ilişkin sistematik bir yaklaşım olmaması, bu bağlamda izleme ve iyileştirmelerin yapılması yönünde gelişmeye açık yan bulunmuştur. Paydaş katılımı ise özellikle paydaşların karar alma mekanizmalarına katılımı konusunda gelişmeye açık yan olarak bildirilmiştir. Öte yandan 10 kurumda ise kurumların stratejik plan ve performans göstergelerine yönelik izleme ve iyileştirme çalışmaları için gelişmeye açık yan vurgusu yapılmıştır.

2021 yılında kurumsal dış değerlendirme programına alınan kurumlar için Eğitim ve Öğretim başlığında sırasıyla paydaş katılımı, uzaktan eğitim ve danışmanlık ile ilgili hususların yaygın olarak ifade edilen güçlü yanlar olduğu görülmüştür. 9 kurumda paydaş katılımına ilişkin güçlü yanlar memnuniyet anketlerinin yapılması, geribildirimlerin alınması ve bazı kurumlarda dış paydaşlar ile yürütülen iş birliği faaliyetleri olarak belirtilmiştir. 7 kurumun uzaktan eğitim altyapısı ve uygulamaları, 6 kurumun ise öğrenci-danışman ilişkisi güçlü yan olarak bildirilmiştir.

“Eğitim ve Öğretim” başlığında öğretim yetkinliği, programların tasarımı, geri bildirimler ve öğrenme kaynakları en fazla gelişmeye açık yanlardır. 11 kurumda öğretim yetkinliği ile ilgili olarak öğretim kadrosunun performansının izlenmesi, eğitimcilerin eğitimi faaliyetleri ve bazı kurumlarda ise öğretim kadrosu sayısı gelişmeye açık yan olarak belirtilmiştir. Programların tasarımına ilişkin olarak ders bilgi paketlerindeki eksiklikler, program çıktıları ile TYYÇ hedefleri arasındaki uyum ve derslerin sistematik olarak güncellenmesi hususları 10 kurumda gelişmeye açık yan olarak verilmiştir. Ayrıca geri bildirimlerin alınması hususunda 10 kurumda izleme ve iyileştirmelerin yapılması ile bunların kamuoyu ile paylaşımı konusunda gelişmeye açık yan bildirilmiştir. 8 kurumda ise öğrenme kaynaklarının geliştirilmesi vurgulanmıştır.

“Araştırma ve Geliştirme” başlığında paydaş katılımı ve araştırma merkezleri ile ilgili güçlü yanlar ifade edilmiştir. 9 kurumda paydaşlarla ilişkiler konusunda olumlu geri bildirimler verilmiş ve özellikle dış paydaşlar ile yürütülen iş birlikleri güçlü yanlarda örneklendirilmiştir. Aynı zamanda, 7 kurumda ise araştırma merkezleri ile ilgili gerek araştırma potansiyeli gerekse de bu merkezlerde yürütülen araştırma faaliyetleri güçlü yanlar olarak ifade edilmiştir.

“Araştırma ve Geliştirme” başlığında gelişmeye açık yanlar ise araştırma kaynakları ve araştırma performansı konularında belirtilmiştir. Araştırma kaynakları açısından bakıldığında değerlendirme takımları sıklıkla değerlendirilen kurumların tamamında dış kaynak çeşitliliğini arttırmaları yönünde gelişmeye açık yan belirtmişlerdir. Öte yandan, 10 kurumda ise araştırma performansının izlenmesi konusunda iyileştirmelere ihtiyaç olduğu bildirilmiştir.

“Toplumsal Katkı” başlığında uygulama ve araştırma merkezleri, paydaş ilişkileri ve toplumsal katkı stratejileri güçlü yanlar olarak ifade edilmiştir. 9 kurumda uygulama ve araştırma merkezlerinin yürüttüğü çeşitli faaliyetlere dikkat çekilerek, bu faaliyetlerin toplumsal katkı anlamında iyi uygulamalar olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda, 6 kurumda ise bu başlık özelinde paydaş ilişkilerinin güçlü olduğu ve özellikle dış paydaşlarla yapılan iş birliklerine vurgu yapılmıştır.

“Toplumsal Katkı” başlığında en çok dikkati çeken gelişmeye açık yan performansın izlenmesi olarak belirlenmiştir. 8 kurumda topluma katkı performansının izlenmesi ve

iyileştirilmesi önerilmiş, bir diğer deyişle PUKÖ çevrimlerinin kapatılmasına ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

“Yönetim Sistemi” başlığında paydaşlar, bilgi yönetim sistemi ve yönetici-çalışan ilişkisi konularında güçlü yanlar belirlenmiştir. 8 kurumda yürütülen faaliyetlerin paydaşlar ile paylaşılması hususu ön plana çıkmıştır. 7 kurumda bilgi yönetim sistemlerin kullanımı ve bunlardan bazılarında ise özellikle dijital platformların geliştirilmesi yönünde güçlü yanlar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca 6 kurumda ise üst yönetim ile çalışanların ilişkisi arasındaki güçlü iletişim/iletişim kanallarına dikkat çekilmiştir.

“Yönetim Sistemi” başlığında ağırlıklı olarak çalışanlar ile ilgili konularda gelişmeye açık yanlar tespit edilmiş, bunu entegre bilgi yönetim sistemi ve bilgi güvenliği konuları takip etmiştir. 10 kurumda akademik ve idari personele yönelik performans değerlendirmesi, motivasyona yönelik teşvik mekanizmaları ve memnuniyet analizlerinin iyileştirme çalışmalarında kullanımına ilişkin gelişmeye açık yanlar ifade edilmiştir. 10 kurumda gelişmeye açık yan olarak ön plana çıkan bir diğer bulgu da bilgi yönetim sistemlerinin varlığına rağmen bu sistemlerin birbiri ile entegre ve etkin kullanımının olmamasıdır. Ayrıca bazı kurumlarda ise bilgi güvenliği ve güvenilirliğinin sağlanmasına yönelik bütünsel bir sistemin planlanması ya da geliştirilmesi önerilmiştir.

4.5. İzleme Raporlarının Değerlendirilmesi

İlk defa 2020 yılında uygulamaya başlanan İzleme Programı kapsamında 2018 yılında dış değerlendirme tamamlanan 44 yükseköğretim kurumu 2021 yılında İzleme Programı kapsamına alınmıştır.

İzleme Programı YÖKAK tarafından oluşturulan dört kişilik değerlendirme takımları aracılığıyla yürütülmüştür. Söz konusu değerlendirme takımları oluşturulurken önceki değerlendirmede yer alan değerlendiricilerin takımlarda yer almasına dikkat edilmiştir.

Covid-19 Salgını nedeniyle 2021 yılındaki izleme ziyaretlerinin çevrimiçi gerçekleştirildiği program sonrası hazırlanan izleme raporları KGYBS üzerinden YÖKAK’a iletilmiş ve YÖKAK tarafından onaylanarak internet sayfasında yayımlanmıştır. 2021 yılı İzleme Raporları yükseköğretim kurumlarında aşağıdaki hususları değerlendirecek şekilde hazırlanmıştır:

- KGBR’de yer alan gelişmeye açık alanlara ilişkin kurumda gerçekleştirilen iyileştirme çalışmaları,
- Gelişmeye açık alanlara ilişkin gerçekleştirilemeyen iyileştirmelerin nedenleri ve
- KGBR’de yer alan güçlü yanların sürdürülüp sürdürülmediği.

Değerlendirmenin ilk basamağında, programa dâhil olan kurumların 2018 yılında değerlendirilmiş olmaları nedeniyle, öncelikle bu yıllara ait Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporları analiz edilmiş ve ulusal kalite güvencesi sistemindeki ilgili yıllarda tespit edilen iyileşmeye açık alanlar listelenmiştir (Tablo 7). Ardından programda gözlemci olarak görev alan YÖKAK uzmanları tarafından söz konusu iyileşmeye açık alanlardaki gelişim düzeyleri analiz edilmiştir.

Tablo 7. 2018 Yılı KDDP Kapsamında Ortaya Çıkan İyileşmeye Açık Alanlar

İyileşmeye Açık Alanlar	
1	PUKÖ döngüsünün etkin şekilde uygulanmaması
2	Entegre ve etkin bir bilgi yönetim sisteminin bulunmaması
3	Kurum genelinde kalite kültürünün yeterli düzeyde yaygınlaşmamış olması
4	İç ve dış paydaşların kalite güvencesi sistemine etkin katılımının sağlanamaması
5	Program yeterliliklerine ulaşıp ulaşılmadığının sistematik bir şekilde izlenmemesi
6	Öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımına yönelik tanımlı süreçlerin olmaması
7	Eğiticilerin eğitimi programının olmaması ya da kurumun genelinde etkin faaliyet göstermemesi
8	Kurumun ilan edilmiş somut bir araştırma politikasının bulunmaması
9	Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin performans göstergelerine dayalı olarak izlenmemesi ve iyileştirilmemesi

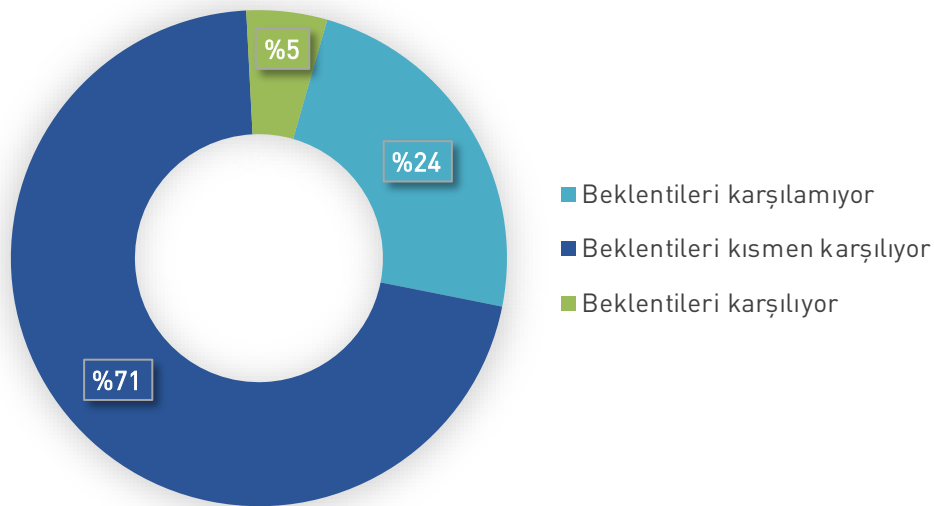
Tablo 7’de yer alan iyileşmeye açık alanlar İzleme Raporları üzerinden YÖKAK uzmanları tarafından Şekil 4’de yer alan üç olgunluk düzeyi dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Söz konusu değerlendirmelere ilişkin sonuçlar aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

Şekil 4. İzleme Raporlarını Değerlendirmede Kullanılan Olgunluk Düzeyleri

İç kalite güvencesi sisteminde PUKÖ çevrimlerinin kapatılmasına ilişkin kurumların yalnızca %5'inde KGBR'de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %71'inde iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %24'ünde ise iyileştirmelere ilişkin çalışmaların bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 7).

Grafik 7. PUKÖ Döngüsünün Etkin Şekilde Uygulanmaması

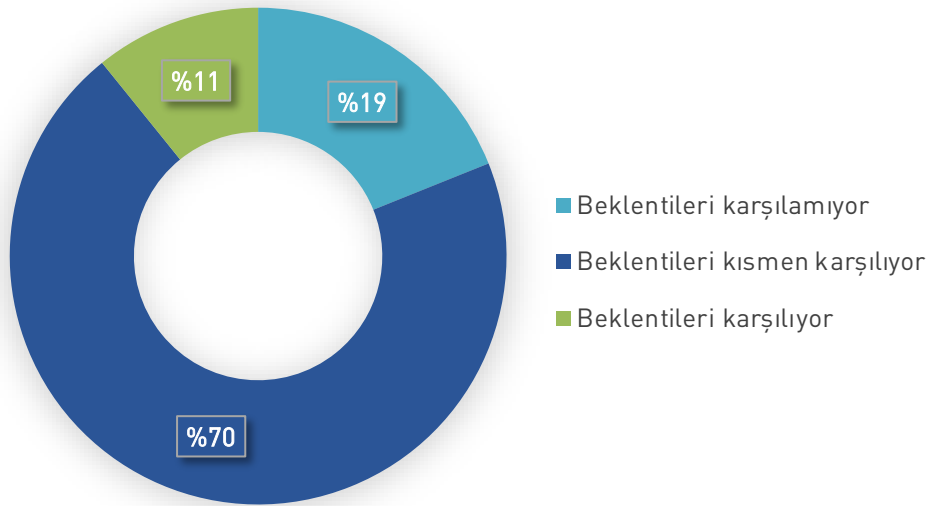

İzleme Raporları incelendiğinde yükseköğretim kurumlarında izleme mekanizmalarının geliştirildiği görülmekle birlikte söz konusu izleme uygulamalarına ilişkin değerlendirmelerin yeterli düzeyde yapılmadığı ve iyileştirmelerin sınırlı kaldığı gözlemlenmektedir. Bu durumun genel olarak nedenleri şunlardır:

- Kalite süreçlerine ilişkin yapılanmanın tamamlanmamış olması,
- Yükseköğretim kurumunun temel faaliyetleri ile kalite güvencesi sistemi arasında ilişkinin kurulamaması,
- Personel azlığı ve personel iş yükü,
- Paydaş katılımının sınırlı düzeyde olması,
- Genele yayılımının sağlanamaması.

Entegre bilgi yönetim sistemlerinin oluşturulmasına yönelik kurumları %11’inde KGBR’de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %70’inde iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %19’unda ise iyileştirmelere ilişkin çalışmalar bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 8).

Grafik 8. Entegre ve Etkin Bir Bilgi Yönetim Sisteminin Bulunmaması

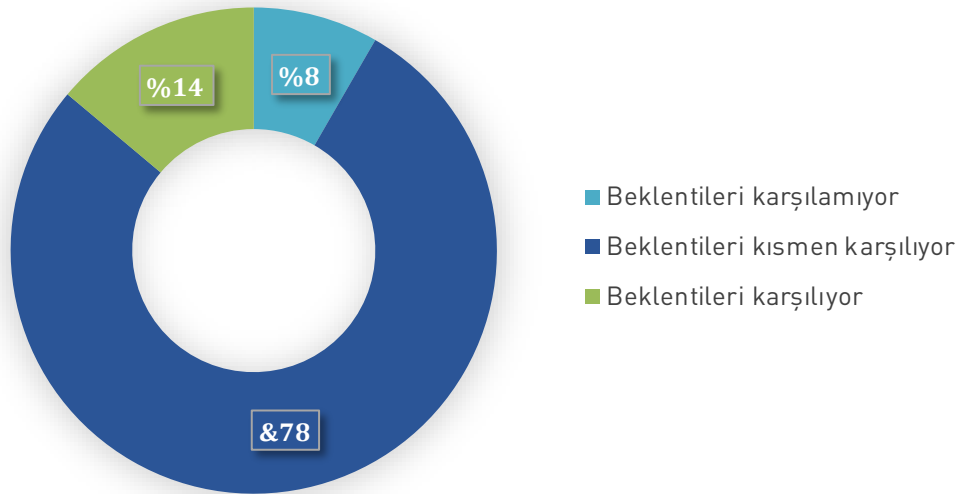
Kurumların temel faaliyet ve süreçlerine ilişkin verileri topladığı, analiz ettiği ve raporladığı bir entegre yönetim sistemine sahip olması ve bu sistemin stratejik yönetim için kullanması önem arz etmektedir. Kurumlarda entegre bilgi yönetim sistemlerinin

kurulmasına yönelik uygulamalar sınırlı düzeyde kalmaktadır. Bu durumun genel olarak nedenleri şunlardır:

- Kullanılan otomasyonların entegre edilememiş olması,
- Anlık veri izlemeye uygun tasarlanmamış olması,
- İnsan kaynağı ve mali kaynakların yetersiz olması,
- Bilgi yönetim sistemlerinin kurumların ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmaması,
- Entegre bilgi yönetim sistemlerinin kurum öz kaynakları ile oluşturulmamış olması.

Yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesi kültürünün içselleştirilmesine ilişkin kurumların %14'ünde KGBR'de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %78'inde iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %8'inde ise iyileştirme çalışmalarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 9).

Grafik 9. Kurum Genelinde Kalite Kültürünün Yeterli Düzeyde Yaygınlaşmamış Olması

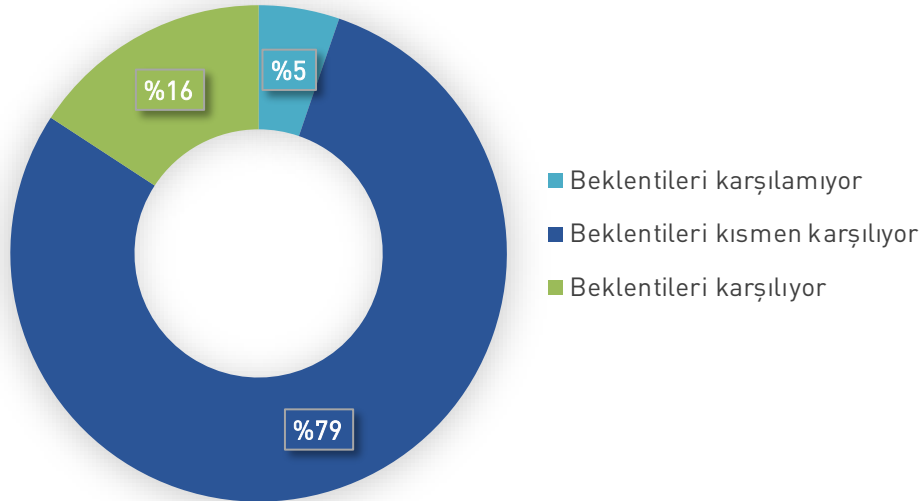

Yükseköğretim kurumlarında kalite kültürü ve liderlik yaklaşımları sürdürülebilir bir iç kalite güvencesi sistemi oluşturmanın temel bileşenlerindendir. Yükseköğretim kurumları kalite kültürünün oluşması için bazı uygulamaları hayata geçirmektedir. Kalite konusunda liderlik yaklaşımlarının güçlenmesi memnuniyet vericidir. Bununla birlikte kalite kültürünün oluşmasının önündeki bazı engeller şunlardır:

- Kalite güvencesi çalışmalarına katılımın sınırlı olması,
- Kurumdaki akademi ve idari birimlere yayılımın sağlanamaması,
- Tanımlı süreçlerin yeterince oluşturulamamış olması,
- Yönetim değişikliklerinin kalite çalışmalarını olumsuz etkilemesi.

Kalite güvencesi sistemine paydaş katılımına ilişkin kurumların %16'sında KGBR'de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %79'unda iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %5'inde ise iyileştirme çalışmalarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 10).

Grafik 10. İç ve Dış Paydaşların Kalite Güvencesi Sistemine Etkin Katılımının Sağlanamaması

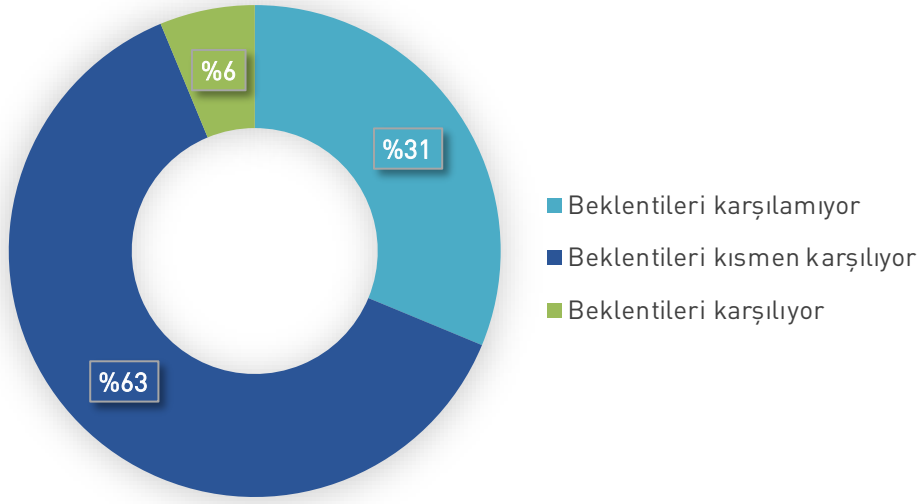

Yükseköğretim kurumunun temel faaliyetlerinden etkilenen ve temel faaliyetlerini etkileyen paydaşların karar alma, yönetim ve iyileştirme süreçlerine katılımı gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarında paydaşlarla ilişkilere yönelik farkındalık düzeyi ve uygulamaları gelişmektedir. Bununla birlikte, paydaş katılımının sağlanmasını engelleyen bazı nedenler şunlardır:

- Paydaş katılımı algısının anketlerle sınırlı olması ve paydaş katılımını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmemesi,
- Paydaş katılımının iç paydaşlarla sınırlı kalıyor olması,
- Paydaş katılımı uygulamalarının kurum içerisinde yaygınlaştırılmaması,
- Paydaş katılımı konusunda paydaşların yeterince bilgi sahibi olmaması.

Program yeterliliklerine ulaşıp ulaşılmadığının izlenmesi ve bu izleme sonucunda ortaya çıkan gelişmeye açık alanları iyileştirilmesine ilişkin kurumların yalnızca %6'sında KGBR'de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte kurumların %63'ünde iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %31'inde ise iyileştirme çalışmalarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 11).

Grafik 11. Program Yeterliliklerine Ulaşıp Ulaşılmadığının Sistemik Bir Şekilde İzlenmesi

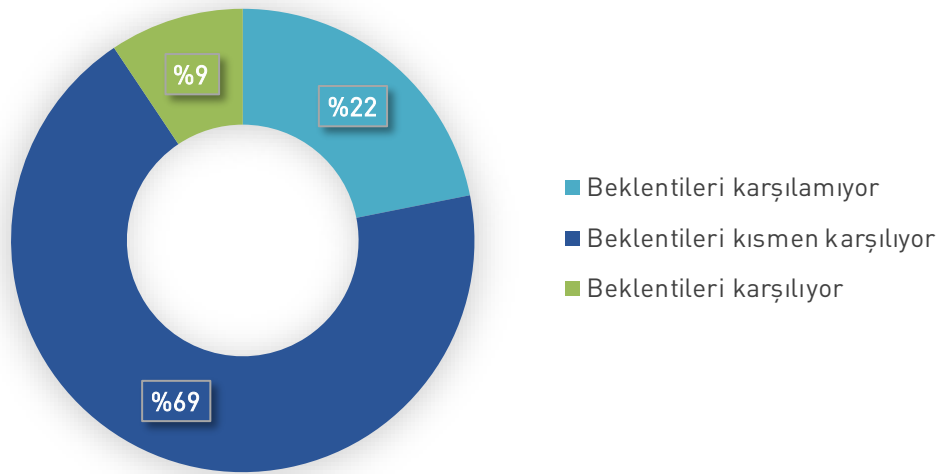
Eğitim ve Öğretim başlığı altında iyileştirmeye en fazla ihtiyaç duyulan alan programların izlenmesi ve güncellenmesidir. Programların izlenmesi ve güncellenmesi sürecine paydaş katılımının etkin bir şekilde sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamda, kurumlarda beklentilerin altında bir iyileşme görülmektedir. Bununla birlikte, iyileşmenin sınırlı düzeyde kaldığı veya gerçekleşmediği kurumlardaki nedenler şunlardır:

- Programların izlenmesi ve iyileştirmesi süreçlerine paydaş katılımının tam olarak sağlanamaması,
- Program akreditasyonu uygulamalarının sınırlı olması,
- Program akreditasyonu bulunmayan programlarda öz değerlendirme çalışmalarının yapılmıyor olması,
- Program yeterliliklerine ulaşmayı etkin ve etkili bir şekilde izleyecek mekanizmaları bulunmaması.

Öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılmasına yönelik tanımlı süreçlerin oluşturulmasına ilişkin kurumların yalnızca %9'unda KGBR'de önerildiği şekilde

iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %69'unda iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %22'sinde ise iyileştirme çalışmalarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 12).

Grafik 12. Öğrenci Merkezli Aktif Öğrenme Yöntemlerinin Kullanımına Yönelik Tanımlı Süreçlerin Olmaması

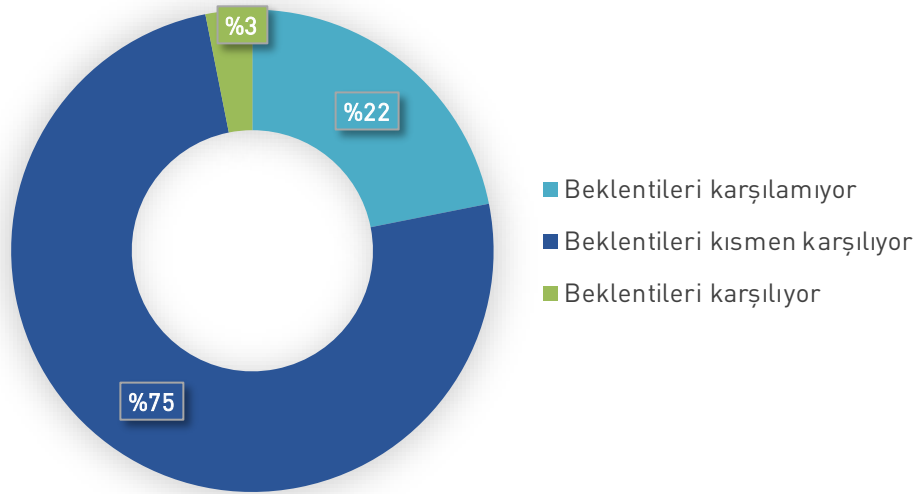
Eğitim ve Öğretim başlığı altında iyileştirmeye en fazla ihtiyaç duyulan alanlardan biri de öğrenci merkezli öğrenme, öğretme ve değerlendirme süreçleridir. Tüm eğitim türleri içerisinde (örgün, uzaktan, karma) o eğitim türünün doğasına uygun; öğrenci merkezli, yetkinlik temelli, süreç ve performans odaklı disiplinlerarası, bütüncü, vaka/uygulama temelinde öğrenmeyi önceleyen yaklaşımlara yer verilmelidir. Bu kapsamda, kurumlarda beklentilerin altında bir iyileşme görülmektedir. Bununla birlikte, iyileşmenin sınırlı düzeyde kaldığı veya gerçekleşmediği kurumlardaki nedenler şunlardır:

- Öğrenme yönetim sistemlerinin etkin ve etkili kullanılamaması,
- Tanımlı süreçlerin ve uygulamaların bazı akademik birimlerle sınırlı olması,
- Eğitimcilerin eğitimi programlarının öğrenci merkezli öğrenme-öğretme yaklaşımına uygun tasarlanmaması.

Eğiticilerin eğitimi programlarının kurumunu geneline yayılacak şekilde etkin yürütülmesine ilişkin kurumların yalnızca %3'ünde KGBR'de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %75'inde iyileştirmeler kısmen

gerçekleştirilmiştir. Kurumların %22'sinde ise iyileştirme çalışmalarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 13).

Grafik 13. Eğitimcilerin Eğitimi Programının Olmaması ya da Kurumun Genelinde Etkin Faaliyet Göstermemesi

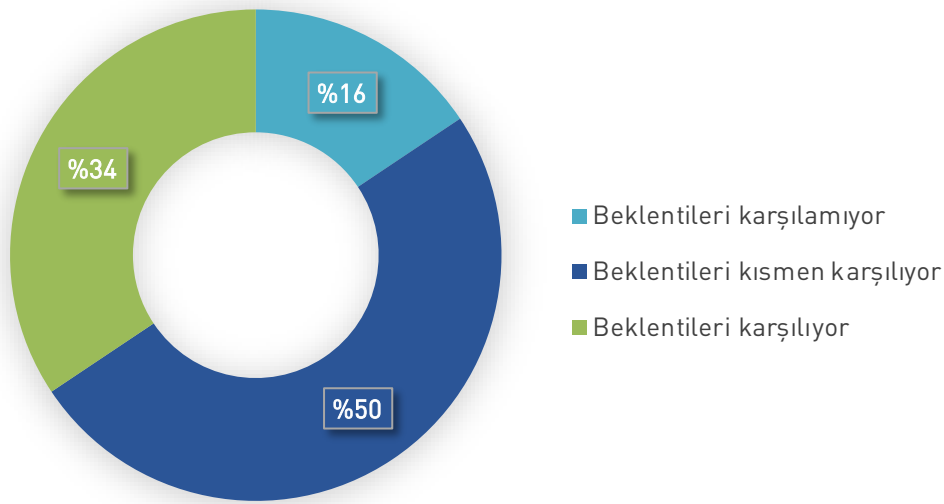

Öğretim elemanlarının etkileşimli-aktif ders verme yöntemlerini öğrenmeleri ve pedagojik ve teknolojik yeterliliklerini geliştirmeleri için eğitimcilerin eğitimi programları yükseköğretim kurumları tarafından yürütülmelidir. Bu kapsamda, kurumlarda beklentilerin altında bir iyileşme görülmektedir. Bununla birlikte, iyileşmenin sınırlı düzeyde kaldığı veya gerçekleşmediği kurumlardaki nedenler şunlardır:

- Kurum genelinde uygulanmaması,
- Eğitim programlarının etkililiğinin ölçülmemesi,
- Katılımcıların eğitim programlarına katılımının kısıtlı düzeyde olması,
- Öğrenme-öğretme merkezlerinin yeterli kapasiteye sahip olmaması.

Araştırma politikalarına ilişkin kurumların %34'ünde KGBR'de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %50'sinde iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %16'sında ise iyileştirme çalışmalarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik 14).

Grafik 14. Kurumun İlan Edilmiş Somut Bir Araştırma Politikasının Bulunmaması

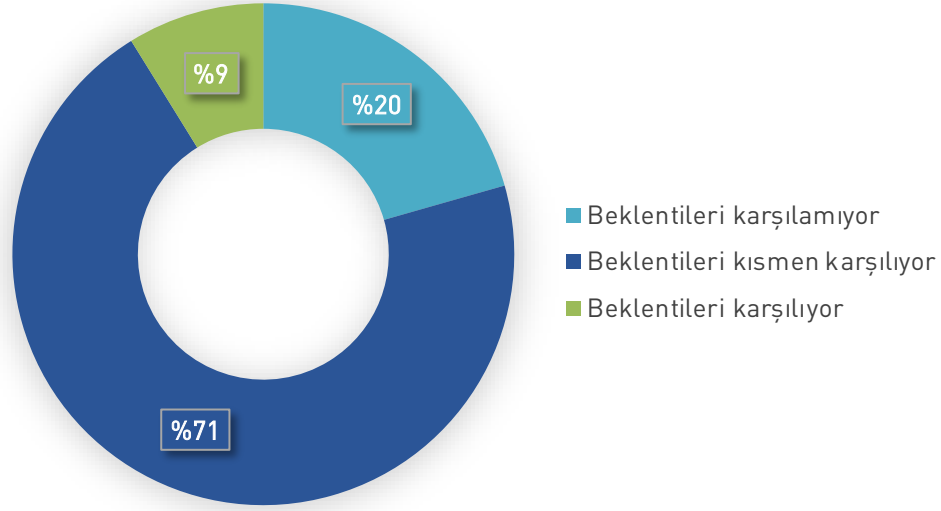
Yükseköğretim kurumları; araştırma yaklaşımlarını, önceliklerini, araştırmacılardan beklenen araştırma performansını, araştırma hedeflerinin eğitim ve toplumsal katkı süreçleri ile ilişkini gösteren ve ilan edilmiş araştırma politikasına sahip olmalıdır. Beklentiler düzeyinden en çok iyileşmenin sağlandığı iyileştirme başlığı araştırma politikaları olmuştur.

Araştırma faaliyetlerinin izlenmesi ve iyileştirilmesine ilişkin kurumların yalnızca %9'unda KGBR'de önerildiği şekilde iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kurumların %71'inde iyileştirmeler kısmen gerçekleştirilmiştir. Kurumların %20'sinde ise iyileştirme çalışmalarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Grafik15).

Değerlendirmeler neticesinde kurumlarda ortaya çıkan en önemli eksik; kurumlar tarafından faaliyetlerinin izlenmemesi ve bu nedenle ihtiyaçlara uygun iyileştirmelerin gerçekleştirilememesidir. İzleme Programı kapsamında araştırma boyutunun izleme ve iyileştirme süreçlerinde yeterli düzeyde gelişimin sağlanmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun nedenleri şunlardır:

- Araştırma politikası ile uyumlu araştırma uygulamalarının bulunmaması,
- Araştırma çıktılarını izlemek üzere mekanizmalarının oluşturulmamış olması,
- Araştırma fonlarının yetersiz olması,
- Araştırmacıların eğitim ve öğretim iş yüklerinin fazla olması,
- Anahtar performans göstergelerinin belirlenmemiş olması

Grafik 15. Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Performans Göstergelerine Dayalı Olarak İzlenmemesi ve İyileştirilmemesi

4.6. Kurumsal Akreditasyon Raporlarının Değerlendirilmesi

2021 yılında 12 yükseköğretim kurumu KAP'a dahil edilmiş olup; bu yükseköğretim kurumlarının hepsinin kurumsal akreditasyon kararları YÖKAK tarafından verilmiştir. Karar süreci tamamlanan kurumlara ilişkin, KİDR, ön değerlendirme, takım değerlendirmesi, tutarlılık değerlendirmesi sonrası ve nihai puanlar ile kurumlara yönelik alınan akreditasyon kararları Tablo 8'te özetlenmektedir. Yükseköğretim kurumlarının 5'i 2 yıl süreyle koşullu, 7'si ise 5 yıl süreyle tam akredite edilmiştir.

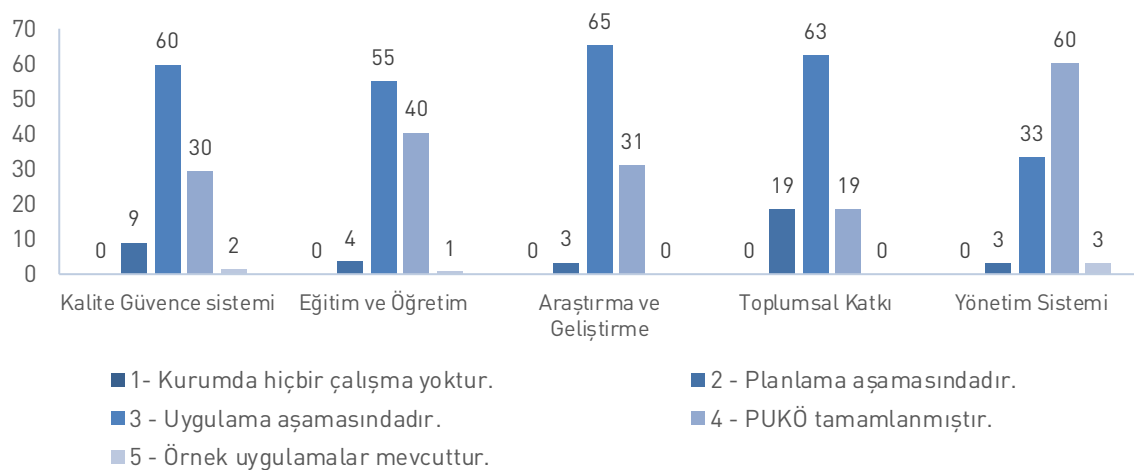
Tablo 8. 2021 Yılı KAP Puanları ve Kararları

Üniversiteler	KİDR Puan (2020)	Ön Değerlendirme Puanı	Takım Değerlendirmesi Puanı	Tutarlılık Değerlendirme Puanı	Nihai Puan	Karar Önerisi
A Üniversitesi	776,4	684	668,4	653,2	663,2	5 Yıl Akreditasyon (Tam)
B Üniversitesi	772,4	722,2	706	674	700	5 Yıl Akreditasyon (Tam)
C Üniversitesi	886	667,6	658	619	638	2 Yıl Akreditasyon (Koşullu)
D Üniversitesi	662	581	640,8	639,8	630,8	2 Yıl Akreditasyon (Koşullu)

E Üniversitesi	794	602	714	628,8	644,8	2 Yıl Akreditasyon (Koşullu)
F Üniversitesi	886,4	604,8	718	641	668	5 Yıl Akreditasyon (Tam)
G Üniversitesi	745,2	592	734	681	708	5 Yıl Akreditasyon (Tam)
H Üniversitesi	771,2	689,2	722	664	682	5 Yıl Akreditasyon (Tam)
I Üniversitesi	820	698,8	678,4	627,4	638,4	2 Yıl Akreditasyon (Koşullu)
İ Üniversitesi	899,2	630,4	681,2	605,2	653,2	5 Yıl Akreditasyon (Tam)
J Üniversitesi	854	574	666	609	644	2 Yıl Akreditasyon (Koşullu)
K Üniversitesi	806,7	554	714,4	660,8	682,4	5 Yıl Akreditasyon (Tam)

2021 yılında kurumsal akreditasyona alınan yükseköğretim kurumlarının KAR'ları; Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri kapsamında Kalite Güvencesi Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Toplumsal Katkı ve Yönetim Sistemi olmak üzere 5 başlık altında analiz edilmiştir (Grafik 16). Akredite edilen kurumların genelinde eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi süreçlerinde kalite güvencesi sisteminin yapılandırıldığı, uygulamalardan sonuçlar elde edildiği, izleme ve iyileştirme mekanizmalarının oluşturulduğu, kurumların bir kısmında ise söz konusu süreçlerde iyi uygulama örneklerinin oluşmaya başladığı gözlemlenmiştir.

Grafik 16. KAR'ların Başlıklar Seviyesinde Olgunluk Düzeyleri (%) – 2021

Başlıklar kendi aralarında karşılaştırıldığında genel olarak kurumda yürütülen eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ve idari süreçlerin kalite güvencesine ilişkin mekanizmalar her bir başlık altında belli bir olgunluk düzeyine erişmiştir. Buna karşılık Kalite Güvencesi Sistemi başlığı altındaki süreçlerde %30 oranında PUKÖ çevrimlerini tamamladığı, %60 oranında ise henüz izleme ve iyileştirme mekanizmalarının olgunlaşmadığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular yükseköğretim kurumlarımızda bütünlük kalite güvencesi sisteminin yapılandırılması ve işletilmesine ilişkin çabaların sürdürülmesi gerekliliğine işaret etmektedir.

“Eğitim ve Öğretim” başlığı kapsamındaki uygulamalarda %40 oranında PUKÖ çevrimlerinin tamamladığı, %55 oranında ise süreçlerin uygulama aşamasında olduğu değerlendirilmiştir. Az sayıda (%1) iyi uygulama çalışmalarının da bulunduğu görülmüştür.

“Araştırma ve Geliştirme” başlığı altındaki süreçlerde %31 oranında PUKÖ çevrimlerini tamamlama görülürken, %65 oranında araştırma geliştirme süreçlerine ilişkin izleme ve iyileştirmelerin yeterince olgunlaşmadığı değerlendirilmiştir.

“Toplumsal Katkı” başlığı ise kalite güvencesi sisteminin olgunluk düzeyi açısından diğer başlıklara göre en çok geliştirilmesi gereken alan olarak değerlendirilmiştir. Toplumsal katkı süreçlerine ilişkin %82 oranında henüz izleme ve iyileştirmelerin gerçekleştirilmediği, planlama ve uygulamaların bulunduğu görülmüştür. Toplumsal katkı faaliyetlerinin henüz izleme ve iyileştirme mekanizmaları oluşturulmamış olup, %23’ünde çalışmalar planlama ve uygulama düzeyindedir.

“Yönetim Sistemi” başlığında da benzer bir durum söz konusu olmakla birlikte iyi uygulama örneklerine kurumların sadece %4’ünde rastlanmıştır. Yönetim Sistemi başlığında iyi uygulama örneklerine %3 oranında rastlanmaktadır. Bununla birlikte PUKÖ çevrimlerinin %60 oranında tamamlanıyor olması yönetim sistemi başlığını en güçlü başlık olarak karşımıza çıkarmaktadır.

2021 yılında tamamlanan 12 adet KAR’ın tamamı incelenerek ilgili kurumların kalite güvencesi sistemlerine ilişkin olgunluk düzeyleri YÖKAK ölçütlerinin başlıkları altında ayrı ayrı ele alınmış ve aşağıda sunulmuştur.

Bu kapsamda, KAR’ların değerlendirilmesi 3 farklı yaklaşımla gerçekleştirilmiştir:

1. 22 ölçütün alt ölçütleri için belirlenen olgunluk düzeylerinin sıklıkları derlenerek ölçüt bazında belirlenen yüzdelik oranlarına göre olgunluk düzeylerinin değerlendirilmesi,
2. Ana başlıklarda güçlü ve gelişmeye açık yanlarının değerlendirilmesi.
3. İki ve beş yıl süreyle akredite edilen kurumlarda kalite güvencesi sisteminin olgunluk düzeylerinin karşılaştırılması.

4.6.1. Kalite Güvencesi Sistemi

Bu başlık altında yer alan “Misyon ve Stratejik Amaçlar”, “İç Kalite Güvencesi”, “Paydaş Katılımı” ve “Uluslararasılaşma” ölçütlerinin karşılanma durumu Grafik 17’de alt ölçütler düzeyinde sunulmuştur.

Misyon ve Stratejik Amaçlar

“Misyon ve Stratejik Amaçlar” ölçütü kapsamında kurumlar, stratejik yönetimlerinin bir parçası olarak kalite güvencesi politikaları ve bu politikaları hayata geçirmek üzere stratejilerini belirlemeli ve kamuoyuyla paylaşmalıdır. Stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilen uygulamalar izlenmeli ve sonuçlar paydaşlarla birlikte değerlendirilerek önlemler alınmalıdır. Ayrıca kurumların stratejik amaç ve hedefleri ile uyumlu performans göstergelerini belirleyerek kurumun geneline yayılan bütünsel bir performans yönetimi mekanizmasına sahip olup olmadıkları da söz konusu ölçütün altında değerlendirilmektedir.

KAP kapsamında değerlendirilen kurumlarda ilgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %58’inin stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirdikleri uygulamalarını izledikleri ve sonuçları paydaşlarıyla birlikte değerlendirilerek önlemler aldıkları; %33 oranında kurumun ise uygulama aşamasında olduğu ve izleme mekanizmalarını oluşturmadıkları tespit edilmiştir. Kalite güvencesi; eğitim ve öğretim; araştırma ve geliştirme; toplumsal katkı ve yönetim politikalarının izlenmesi ve iyileştirilmesi süreçlerinde kurumların %25’i politikalarını izleme ve iyileştirme faaliyeti gerçekleştirmekte iken, kalite güvencesi sistemi ile entegre olmuş bir performans yönetimi yaklaşımı kurumların %50’sinde gözlemlenmiştir. Yükseköğretim kurumlarının kamuoyuna ilan ettikleri misyon ve hedeflerini gerçekleştirdiğinden ve politikaları doğrultusunda kaynaklarını doğru yönettiğinden emin olabilmeleri ancak,

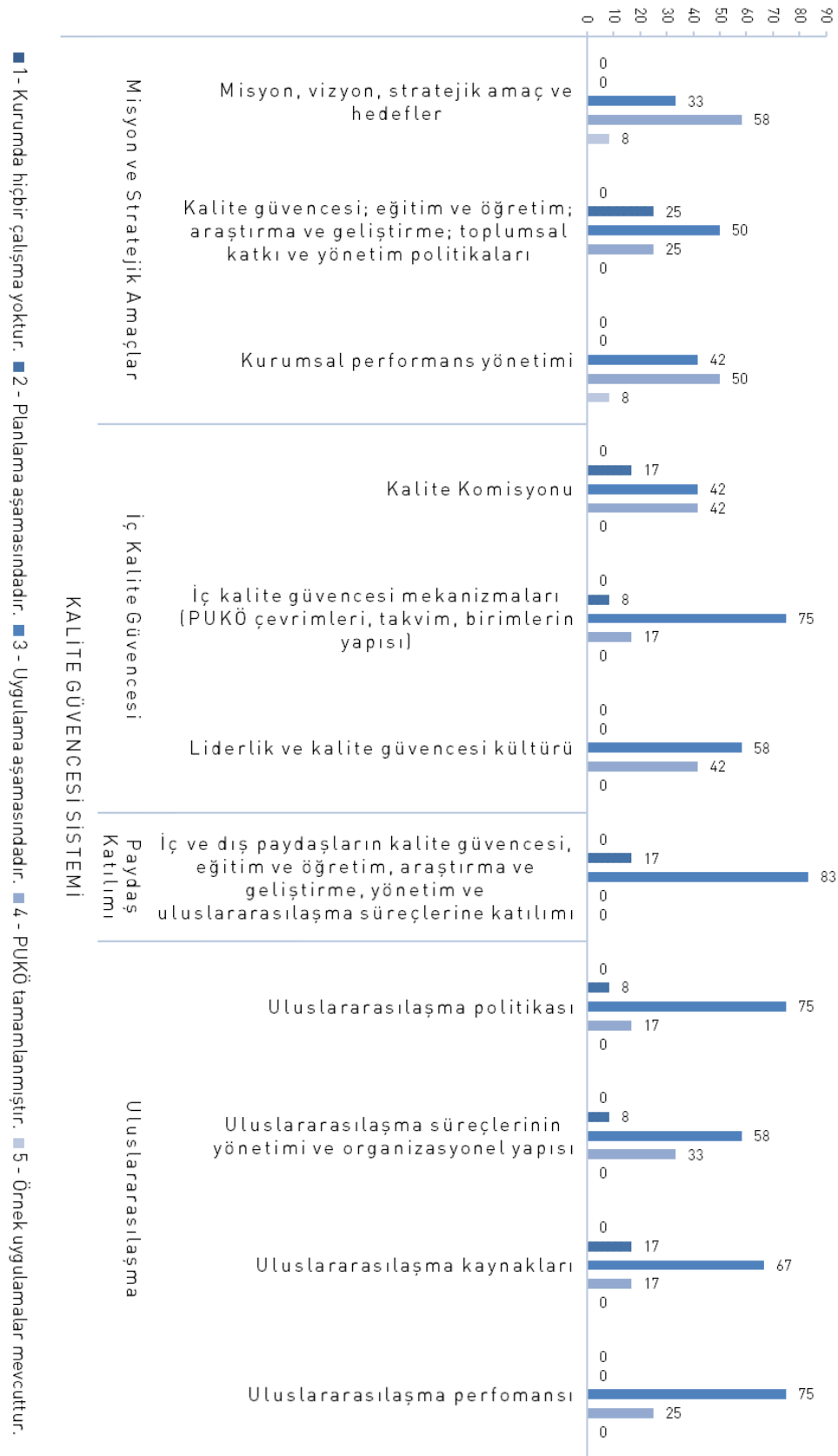
uygulamalarını sürekli izlemeleri ve iyileştirme adımlarını atarken bu izleme sonuçlarını kullanmaları ile mümkün olabilir.

İç Kalite Güvencesi

“İç Kalite Güvencesi” ölçütü, üç alt ölçüt aracılığıyla kuruma ait iç kalite güvencesi sisteminin olgunluk düzeyini, kurum kalite komisyonunun performansını, kurumda kalite kültürünün içselleştirilmesi ve ilgili tüm süreçlerde liderlik mekanizmalarının olgunluk düzeyini anlamaya çalışmaktadır.

2021 yılında KAP kapsamında değerlendirilen kurumların tamamında kurum kalite komisyonları yapılanmalarını tamamlamıştır. Ayrıca kurumlar kalite güvencesi çalışmalarını etkin, kapsayıcı, katılımcı, şeffaf ve karar alma mekanizmalarında etkili biçimde yürütmekte, çalışma işleyişini izlemekte ve iyileştirmeler gerçekleştirmektedir. Kurumların %42’sinde PUKÖ çevrimleri kapsamında süreçler, sorumluluklar ve yetkiler tanımlanmıştır. Kuruma ait kalite güvencesi rehberi gibi, politika ayrıntılarının yer aldığı erişilebilen ve güncellenen dokümanlar bulunmaktadır. Az sayıda kurumda (%17) çalışmalar henüz planlama aşamasındadır. Kurumların sadece %17’sinde iç kalite güvencesi sisteminin kurumun geneline yayıldığı, şeffaf ve bütüncül olarak yürütüldüğü, sonuçların izlendiği ve iyileştirmelerin gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir. İç kalite güvencesi süreçlerine liderlik edilmesi ve kalite kültürünün kurumsal bir kültüre evrilmesi KAP kapsamına alınan kurumların güçlü bir yanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kurumların %42’sinde liderlik ve kalite kültürü uygulamaları izlenerek iyileştirilmektedir.

Grafik 17. Kalite Güvencesi Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) -2021

Paydaş Katılımı

Kurumlar kalite güvencesi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı, yönetim sistemi ve uluslararasılaşma süreçlerinin PUKÖ katmanlarına paydaş katılımını sağlamak üzere mekanizmalar oluşturmaktadır.

2021 yılında KAP kapsamında değerlendirmesi tamamlanan kurumların tamamı paydaş katılım mekanizmalarını oluşturmuş, büyük bir çoğunluğu (%83) uygulamalarını hayata geçirmiştir. Kurumların %17'sinde ise paydaş katılım süreçleri planlama aşamasında kalmıştır ya da kurumun geneline yayılımı sağlanmamıştır. İç kalite güvencesi sisteminin en önemli parçalarından biri olan paydaşların sistematik olarak süreçlere, karar alma mekanizmalarına ve iyileştirme çalışmalarına katılmasına kurumlardan tarafından daha fazla dikkate alınmalıdır.

Uluslararasılaşma

“Uluslararasılaşma” ölçütü, kurumun uluslararasılaşma stratejisi ve hedefleri doğrultusunda yürüttüğü faaliyetler için süreçlerini ve kaynaklarını organizasyonel yapılarla destekleyerek yönetmesini ve performansını izleyerek sürekli iyileştirmesini beklemektedir.

KAP kapsamında değerlendirmesi tamamlanan kurumların büyük bir kısmı uluslararasılaşma politikasını belirlemiş, organizasyonel yapılanmalarını tamamlamış olup, süreç ve kaynaklarını bu hedefler doğrultusunda yönetmeye başlamıştır ve uygulamalarını sürdürmektedir. Kurumların %25'inde uluslararasılaşma uygulamaları izlenmekte ve iyileştirilmektedir. Bu kapsamda uluslararasılaşma performansının izlenmesi ve iyileştirilmesi kurumların öncelik vermesi gereken konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.6.2. Eğitim ve Öğretim

KAP'da değerlendirilen ve “Eğitim ve Öğretim” başlığı altında yer alan 6 ölçütten ilk üçü olan “Programların Tasarımı ve Onayı”, “Öğrenci Kabulü ve Gelişimi” ve “Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme” ölçütlerinin karşılanma durumu Grafik 18'de alt ölçütler düzeyinde sunulmuştur.

Kurumların tamamında programların tasarımı ve onayına ilişkin ilke ve yöntemler belirlenmiş, program ve ders bilgi paketleri hazırlanmış, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) ile uyumu sağlanan programların ölçme ve değerlendirme sistemleri oluşturulmuştur. Kurumlar program tasarım ve onayı kapsamında tanımlı süreçlerin belirlenmesi ve uygulanmasında genel olarak başarılıdır. Ancak bu süreçlerin izlenmesi ve sürekli iyileştirilmesine ilişkin mekanizmalar kurumların %42'sinde mevcuttur. Bu ölçüt altında kurumlarda gözlenen en önemli problemlerden birinin öğrenci iş yüküne dayalı tasarım süreçlerinde dikkati çekmektedir. Sadece 3 kurumda öğrenci iş yükünün geri bildirimlere dayalı izlenmesi ve iyileştirilmesi gerçekleştirilirken, diğer kurumlarda iş yükünün izlenmesine ilişkin mekanizmalar olgunlaşmamıştır. Öğrenci geri bildirimlerinin sistematik olarak toplanması ve iyileştirme çalışmalarına yansması kurumların genelinde güçlü yön olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrenci Kabulü ve Gelişimi

Bu ölçüt altında “öğrenci kabulü, önceki öğrenmenin tanınması ve kredilendirilmesi” ve “yeterliliklerin sertifikalandırılması ve diploma” olmak üzere iki alt ölçüt bulunmaktadır. Kurumların tamamında öğrenci kabulüne ilişkin ilke ve kuralları tanımlanmış ve ilan edilmiş, diploma, sertifika gibi belge talepleri titizlikle takip edilmektedir. Uluslararasılaşma politikasıyla uyumlu hareketlilik destekleri, öğrenciyi teşvik, kolaylaştırıcı önlemler bulunmaktadır ve hareketlilikte kredi kaybı olmaması yönünde uygulamalar vardır. Kurumların bir kısmında süreçler izlenerek iyileştirilmektedir. Öğrenci kabulüne uygulamalarda ulusal mevzuat düzenlemelerinin olumlu katkısı açıktır. Bununla birlikte özellikle serbest öğrenme yoluyla edinilen önceki öğrenmelerin tanınmasına ilişkin uygulamalar henüz beklenen düzeyde olgunlaşmamıştır.

Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme

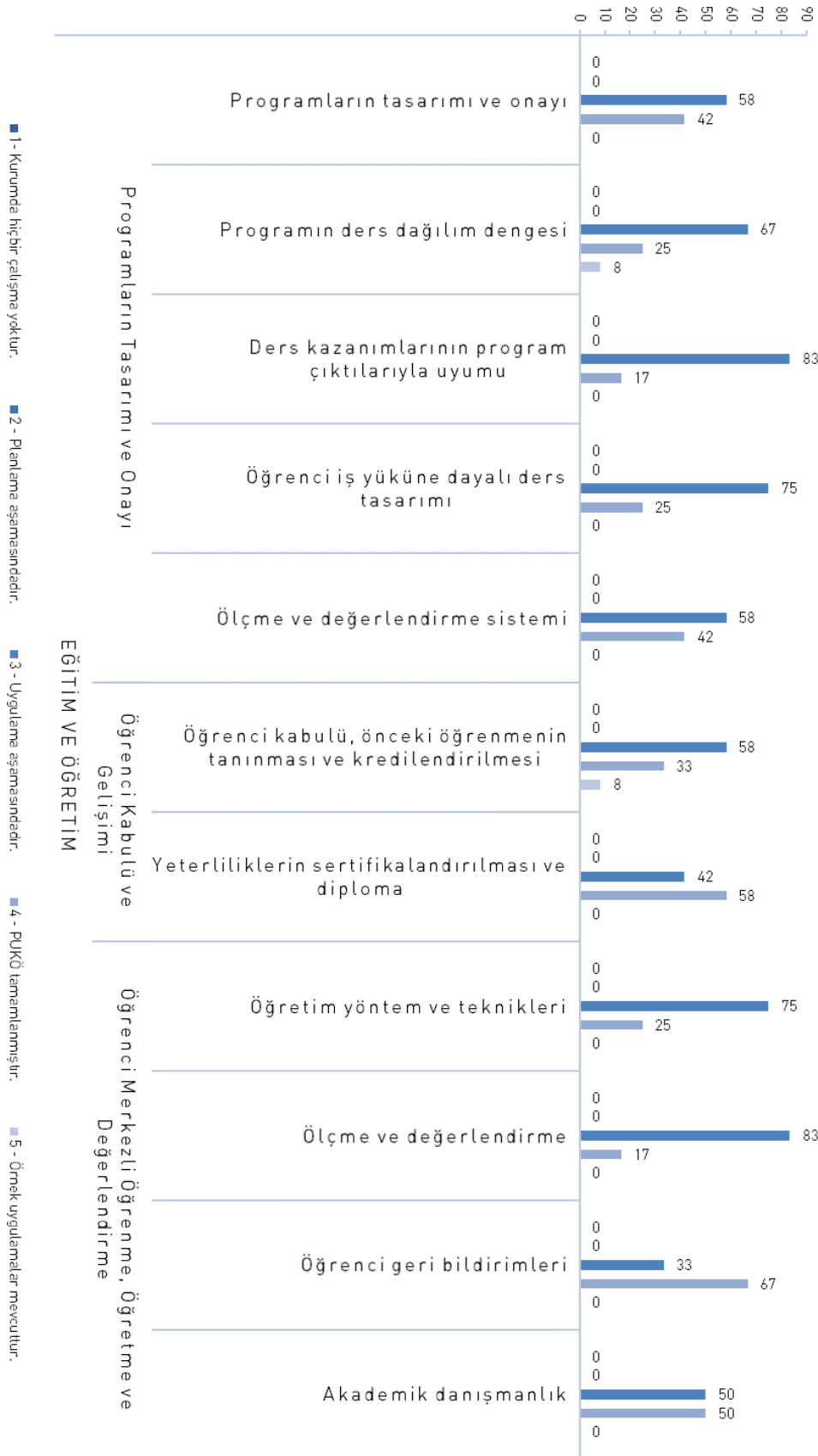
Bu ölçüte göre kurum, öğrencilerin öğrenim süresince programların amaç ve öğrenme çıktılarına ulaşmasını sağlamalı, bu süreçte aktif öğrenme strateji ve yöntemleri içeren uygulamalar yürütmelidir. Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde de öğrenci merkezli ve yeterlilik temelli bir yaklaşım benimsenmelidir. 2021 yılı KAR'ları incelendiğinde, değerlendirilen kurumların hemen hepsinde eğitim türünün (örgün, uzaktan, karma) doğasına uygun; öğrenci merkezli ve yetkinlik temelli ölçme değerlendirme yaklaşımlarının kullanıldığı görülmüştür. Örgün eğitim süreçleri ön lisans, lisans ve yüksek lisans

öğrencilerini kapsayan; teknolojinin sunduğu olanaklar ve ters yüz öğrenme, proje temelli öğrenme gibi yaklaşımlarla zenginleştirilmektedir. Öğrencilerin araştırma süreçlerine katılımı müfredat, yöntem ve yaklaşımlarla desteklenmektedir. Öğrenci merkezli ölçme ve değerlendirme, yetkinlik ve performans temelinde yürütülmektedir. Ders kazanımlarına ve eğitim türlerine uygun sınav yöntemleri planlamakta ve uygulanmaktadır. Ancak bu süreçlerin sistematik olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi az sayıda kurum tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kurumların tamamında ders, dersin öğretim elemanı, program, öğrenci iş yükü gibi konularda öğrenci geri bildirim mekanizmaları oluşturulmuş olup, geri bildirimler sistematik olarak ve çeşitli yollarla alınmakta, şikâyet ve önerilerin iletilebilmesi için çeşitli kanallar bulunmaktadır. Öğrenci geri bildirimlerinin sistematik olarak toplanması ve iyileştirme çalışmalarına yansması kurumların genelinde güçlü yön olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca kurumlar tarafından öğrenci merkezli yaklaşımları desteklemek üzere etkili danışmanlık uygulamaları da yaygınlaşmıştır. Ancak söz konusu ölçüt ile ilgili diğer süreçlerde olduğu gibi kurumların yarısında uygulamaların izlenmesi ve değerlendirilmesi henüz yeterli olgunluk düzeyinde değildir.

Grafik 18. Programların Tasarımı ve Onayı, Öğrenci Kabulü ve Gelişimi ve Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretime ve Değerlendirme Ölçütlerinin Karşılanma Durumu

“Eğitim ve öğretim” başlığı altında yer alan diğer üç ölçütün karşılanma durumu Grafik 19’da alt ölçütler düzeyinde sunulmuştur.

Öğretim Elemanları

“Öğretim elemanları”na ilişkin ölçütte kurumun, öğretim elemanlarının işe alınması, atanması, yükseltilmesi ve ders görevlendirmesi ile ilgili tüm süreçlerde adil ve açık olup olmadığı, öğretim elemanlarının eğitim ve öğretim yetkinliklerini sürekli iyileştirmek için olanakların varlığı değerlendirilmektedir. Değerlendirilen kurumların tüm alanlar için tanımlı ve paydaşlarca bilinen atama, yükseltme ve görevlendirme kriterleri uygulanmakta ve karar almalarda (eğitim-öğretim kadrosunun işe alınması, atanması, yükseltilmesi ve ders görevlendirmeleri vb.) kullanılmaktadır. Ayrıca kurumlarda eğitim faaliyetlerine yönelik çeşitli teşvik ve ödüllendirme mekanizmaları oluşturulmuştur. Kurumların %42’sinde bu süreçlerin izleme ve iyileştirmesi de gerçekleştirilmektedir.

Kurumlar öğretim elemanlarının; öğrenci merkezli öğrenme, uzaktan eğitim, ölçme değerlendirme, materyal geliştirme ve kalite güvencesi sistemi gibi alanlardaki yetkinliklerinin geliştirilmesine ilişkin çeşitli uygulamaları hayata geçirmişlerdir. Ancak “öğretim elemanları” ölçütü kapsamında iyileşmeye en açık alan öğretim yetkinliğinin geliştirilmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Kurumlarda öğretim yetkinliğinin geliştirilmesine yönelik uygulamaları bulunsa da bu uygulamaların izleme ve değerlendirmesi kurumların yalnızca %17’si tarafından gerçekleştirilmektedir.

Öğrenme Kaynakları

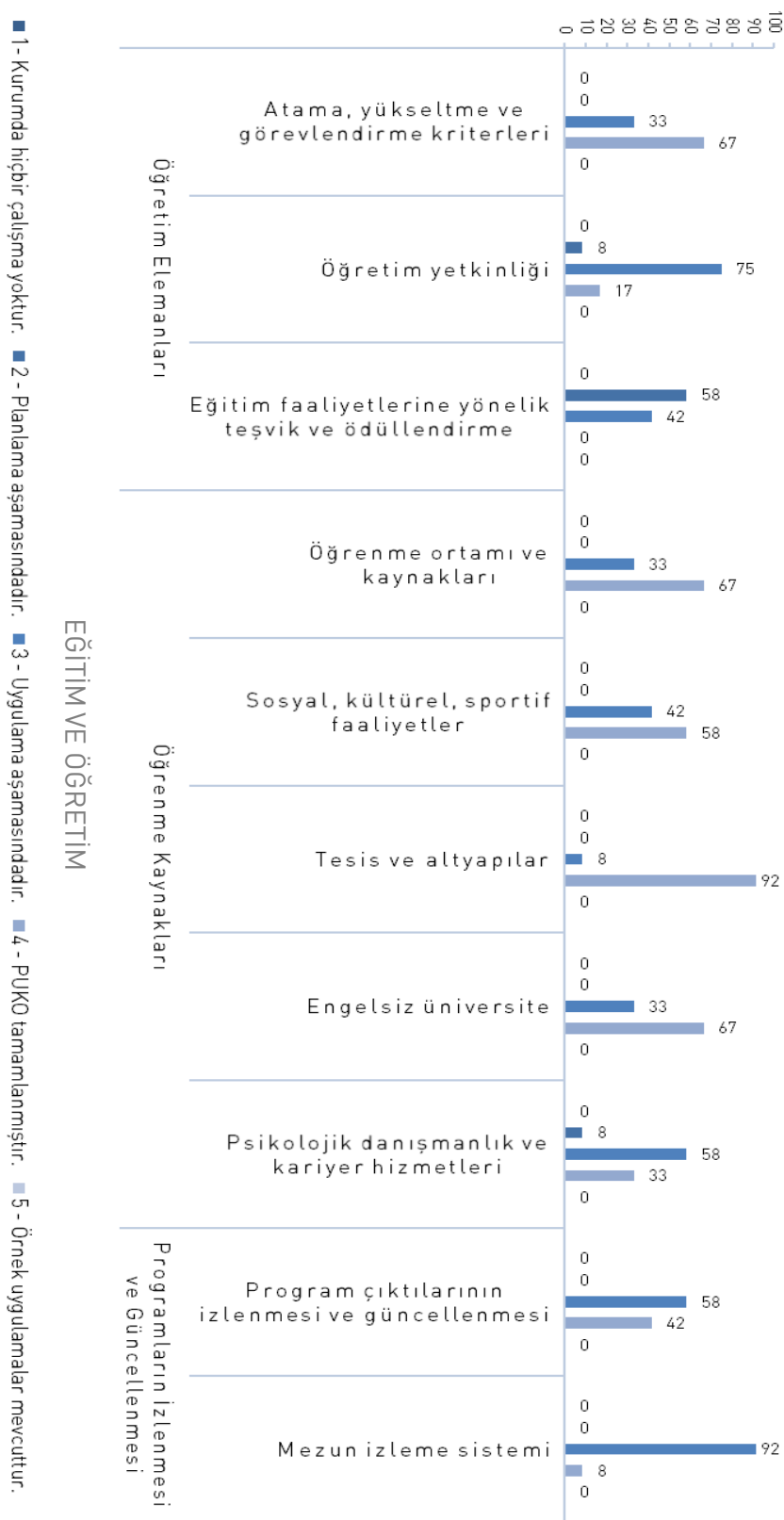
KAP kapsamında değerlendirilen kurumlarda diğerlerine göre olgunluk düzeyi en yüksek ölçüt “öğrenme kaynakları” ölçütüdür. Tüm alt ölçütlerde PUKÖ çevrimlerinin kurumların büyük bölümünde kapatıldığı memnuniyetle görülmüştür. Kurumlar eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürebilmek için uygun nitelik ve nicelikte öğrenme kaynaklarına (sınıf, laboratuvar, stüdyo, öğrenme yönetim sistemi, basılı/e-kaynak ve materyal, insan kaynakları vb.) sahiptirler. KAR’larda öğrenme kaynaklarının yönetiminin alana özgü koşullar, erişilebilirlik ve birimler arası denge gözetilerek gerçekleştirildiği, izleme ve iyileştirme mekanizmalarının oluşturulduğu belirtilmektedir. Benzer şekilde tesis ve altyapılar, sosyal kültürel ve sportif faaliyetler ile engelsiz üniversite olanakları uygun nitelik ve nicelikte olup birkaç kurum dışında izleme ve iyileştirme mekanizmaları işletilmektedir.

Programların İzlenmesi ve Güncellenmesi

Bu ölçüt kapsamında kurumlar, programlarının eğitim ve öğretim amaçlarına ulaştığından, öğrencilerin ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verdiğiinden emin olmak için programlarını periyodik olarak gözden geçirmeli ve güncellemeli, mezunlarını düzenli olarak izlemeli ve onlardan geri bildirimler almalıdır.

Kurumların genelinde program akreditasyonu çalışmaları yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Bununla birlikte program akreditasyonu bulunmayan birimlere yönelik öz değerlendirme ve akran değerlendirme çalışmaları da gözlemlenmektedir. Kurumların %42'sinde program çıktılarına ilişkin izleme ve güncelleme çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte mezunların işe yerleşme, eğitime devam, tatminkâr maaş alma, işveren/mezun memnuniyeti gibi istihdam bilgilerinin sistematik ve kapsamlı olarak toplanması, değerlendirilmesi, kurumun sürekli iyileşme stratejilerinde kullanılması konusunda kurumların gelişme göstermesi gerekmektedir.

Grafik 19. Öğretim Elemanları, Öğrenme Kaynakları ve Programların İzlenmesi ve Güncellenmesi Öğütlerinin Karşılanma Durumu

4.6.3. Araştırma ve Geliştirme

Bu başlık altında yer alan “Araştırma Stratejisi”, “Araştırma Kaynakları”, “Araştırma Yetkinliği” ve “Araştırma Performansı” ölçütlerinin karşılanma durumu Grafik 20’de alt ölçütler düzeyinde sunulmuştur.

Araştırma Stratejisi

“Araştırma stratejisi” ölçütü kapsamında kurumlar, stratejik planları çerçevesinde belirlenen akademik öncelikleriyle uyumlu, değer üretebilen ve toplumsal faydaya dönüştürülebilen araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütmelidirler. Araştırma politikası ve stratejisi kapsamında araştırma süreçlerinin yönetimi gerçekleştirilmeli ve uygun bir organizasyonel yapı oluşturulmalıdır. Ayrıca gerçekleştirilen araştırma faaliyetlerinin yerel, bölgesel ve ulusal kalkınma hedefleriyle ilişkisi kurulmalıdır.

Kurumların ilgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerinin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde %33’ünde araştırma politikası, stratejisi ve hedefleri ile ilgili uygulamalarını izledikleri ve izlem sonuçlarına göre önlem aldıkları görülürken; %67 oranında kurumun uygulama aşamasında olduğu ve izleme mekanizmalarını oluşturmadığı görülmektedir. Araştırma süreçlerinin yönetimi ve organizasyonel yapısına ilişkin olarak kurumların %25’inde izleme ve iyileştirme yapılırken, kurumların %67’sinde izleme mekanizmalarının henüz oluşturulmadığı ve uygulama aşamasında olduğu tespit edilmiştir. Araştırma uygulamalarının yerel, bölgesel ve ulusal kalkınma hedefleriyle ilişkisi kapsamında kurumların %58’inin izleme mekanizmalarını oluşturmadığı ve uygulama/planlama aşamasında kaldığı görülmüştür. Bununla birlikte kurumların %42’sinde PUKÖ çevrimi işletilmektedir.

Araştırma Kaynakları

“Araştırma kaynakları” ölçütü kapsamında kurumlar, araştırma ve geliştirme faaliyetleri için uygun fiziki altyapı ve mali kaynaklar oluşturmalı ve bunların etkin şekilde kullanımını sağlamalıdır. Kurumların araştırma politikaları, iç ve dış paydaşlarla iş birliğini ve kurum dışı fonlardan yararlanmayı teşvik etmelidir. Kurumlar araştırma süreçleri için uygun kaynaklar oluşturmalı ve bu kaynaklarının çeşitliliği ile yeterliliğini izlemelidirler. Ayrıca kurumlar doktora programlarının ve doktora sonrası imkanlarının çıktılarını da izlemeli, gerekli iyileştirmeleri yapmalıdırlar.

İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde kurumların %42'sinde araştırma kaynaklarının yeterliliği ve çeşitliliğinin izlenmekte ve iyileştirilmekte olduğu, %58'inde ise izleme mekanizmalarının henüz oluşturulmadığı görülmüştür. Kurumların %33'ünde üniversite içi kaynaklara yönelik izleme ve iyileştirme mekanizmaları, %42'sinde ise üniversite dışı kaynaklara yönelik izleme ve iyileştirme mekanizması oluşturulmuştur. Doktora programları ve doktora sonrası imkanların çıktıları kurumlar tarafından izlenmemekte ve iyileştirilmemektedir.

Araştırma Yetkinliği

"Araştırma yetkinliği" ölçütü kapsamında kurumlar, öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğini sürdürmek ve iyileştirmek için olanaklar sunmalıdır. Ayrıca kurumlar araştırma hedefleriyle uyumlu ulusal ve uluslararası ortak programlar ve ortak araştırma faaliyetleri yürütmeli, bu faaliyetleri izlemeli ve iyileştirme yapmalıdırlar.

İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %25'inde öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğinin geliştirilmesine yönelik PUKÖ çevriminin kapatıldığı, %75'inde ise uygulamaların varlığı tespit edilmiştir. "Ulusal ve uluslararası ortak programlar ve ortak araştırma birimleri" alt ölçütü kapsamında ise kurumların %25'inin henüz planlama aşamasında olduğu ve kurumların %75'inin de uygulama aşamasında olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Performansı

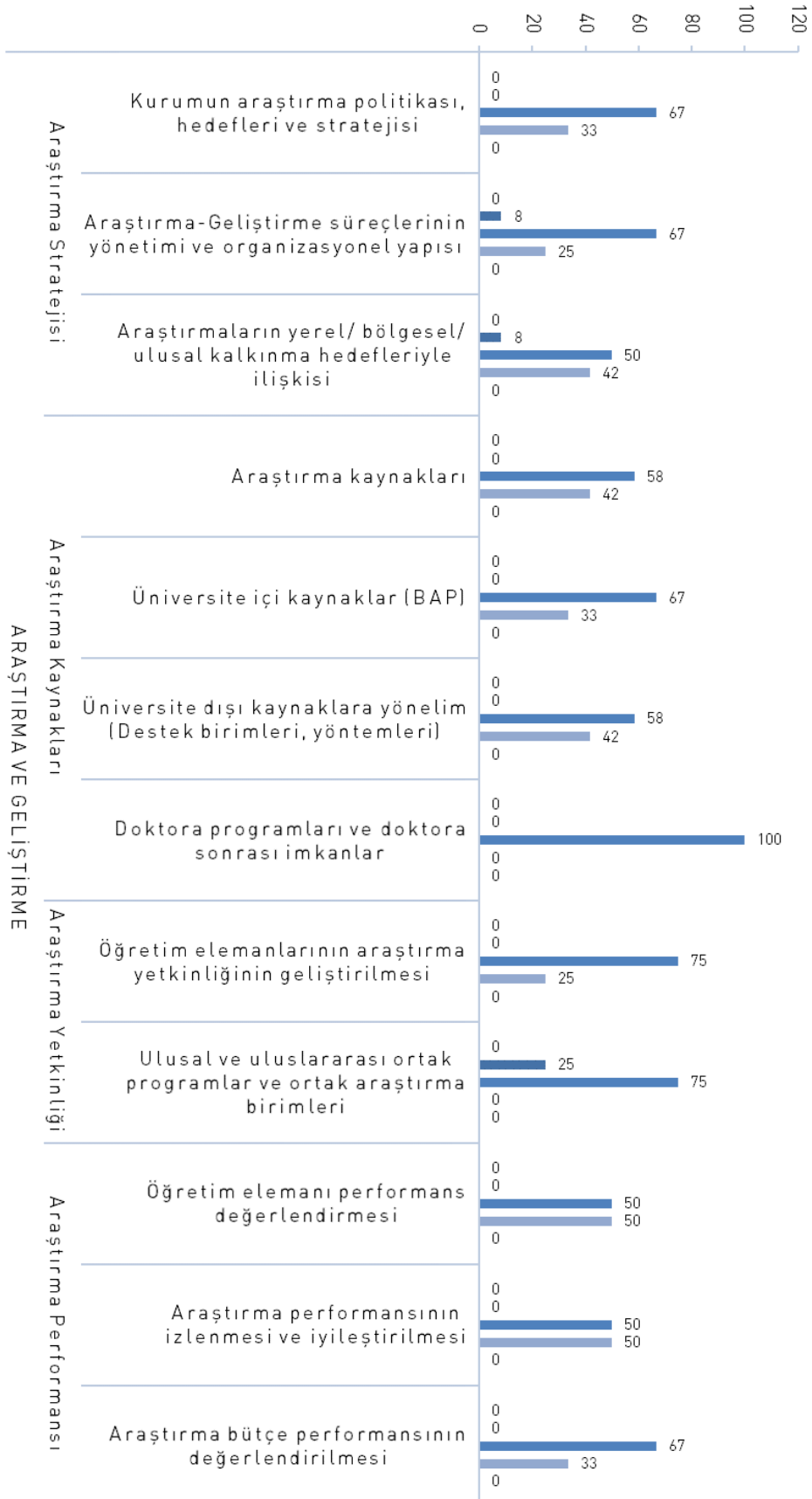
"Araştırma performansı" ölçütü kapsamında kurumlar, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini verilere dayalı ve periyodik olarak ölçmeli, değerlendirmeli ve sonuçlarını yayımlamalıdırlar. Elde edilen bulgular, kurumun araştırma ve geliştirme performansının periyodik olarak gözden geçirilmesi ve sürekli iyileştirilmesi için kullanılmalıdır. Ayrıca kurumlar araştırma bütçelerinin yıllar içindeki değişimini de izlemelidirler.

İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %50'sinde öğretim elemanlarının araştırma performanslarının izlendiği ve iyileştirildiği tespit edilmiştir. Kurumların %50'sinde araştırma performansının değerlendirildiği ve sonuçlara dayalı iyileştirmelerin yapıldığı, %50 oranında kurumda ise bu sürecin uygulama aşamasında olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma bütçe performansının

izlenmesine ilişkin alt ölçüt de ise kurumların %33 oranında izleme ve iyileştirme yaptığı tespit edilmiştir.

■ 1 - Kurumda hiçbir çalışma yoktur. ■ 2 - Planlama aşamasındadır. ■ 3 - Uygulama aşamasındadır. ■ 4 - PUKÖ tamamlanmıştır. ■ 5 - Örnek uygulamalar mevcuttur.

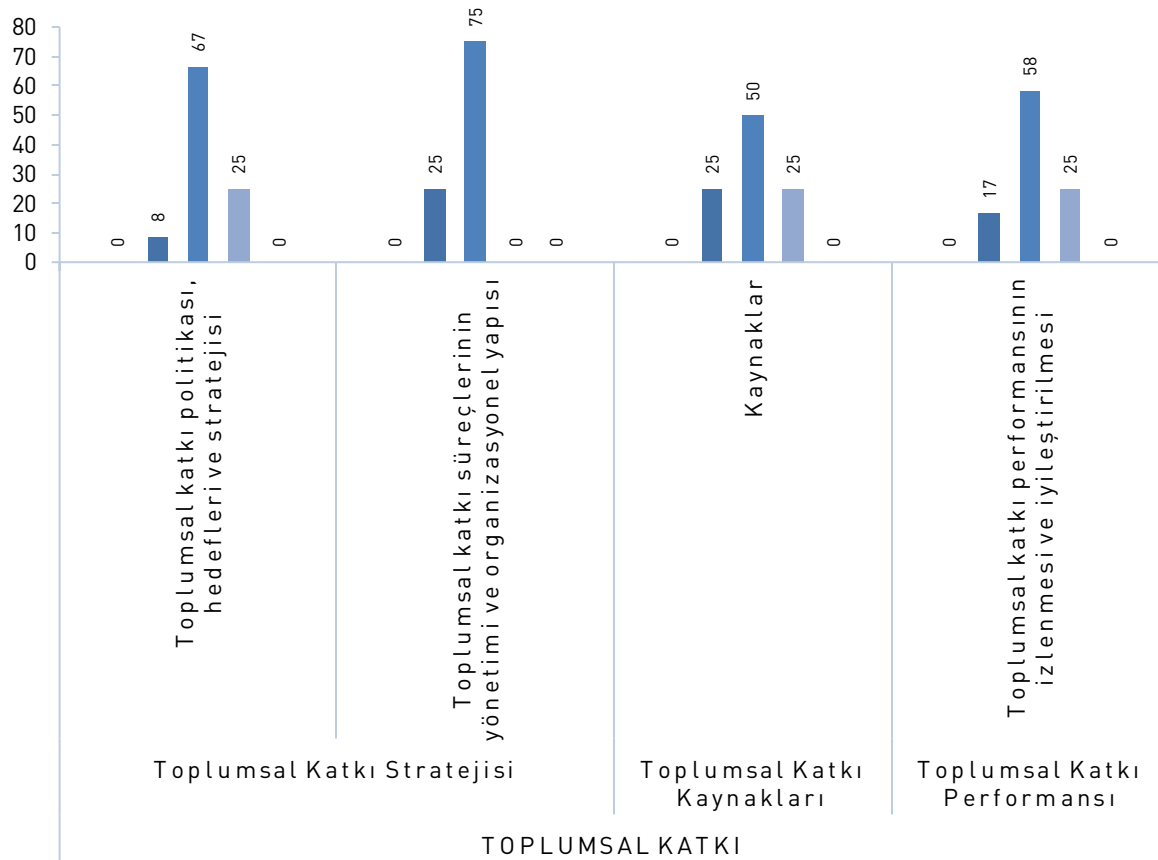

Grafik 20. Araştırma ve Geliştirme Başlığı Altında Yer Alan Öğütlerin Olgunluk Düzeyi (%) 2021

4.6.4. Toplumsal Katkı

Toplumsal Katkı başlığı altında yer “Toplumsal Katkı Stratejisi”, “Toplumsal Katkı Kaynakları” ve “Toplumsal Katkı Performansı” ölçütlerinin karşılanma durumu alt ölçütler düzeyinde Grafik 21’de sunulmuştur.

Grafik 21. Toplumsal Katkı Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) 2021

■ 1- Kurumda hiçbir çalışma yoktur. ■ 2 - Planlama aşamasındadır. ■ 3 - Uygulama aşamasındadır.
 ■ 4 - PUKÖ tamamlanmıştır. ■ 5 - Örnek uygulamalar mevcuttur.

Toplumsal Katkı Stratejisi

“Toplumsal katkı stratejisi” ölçütü kapsamında kurumlar, toplumsal katkı faaliyetlerini sahip olduğu hedefler ve stratejiler doğrultusunda yerel, bölgesel ve ulusal kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde yürütmelidirler. Ayrıca toplumsal katkı politikası ve stratejisi kapsamında toplumsal katkı süreçlerinin yönetimi gerçekleştirilmeli ve uygun bir organizasyonel yapı oluşturulmalıdır.

İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %25'inde toplumsal katkı politikası, hedefleri ve stratejisinin izlendiği ve iyileştirildiği, %67 oranında kurumun ise uygulama aşamasında olduğu tespit edilmiştir. Toplumsal katkı süreçlerinin yönetimi ve organizasyonel yapısına ilişkin alt ölçütte ise izleme ve iyileştirme süreçlerinin işletilmediği gözlemlenmiştir.

Toplumsal Katkı Kaynakları

“Toplumsal katkı kaynakları” ölçütü kapsamında kurumlar, toplumsal katkı faaliyetlerini sürdürebilmek için uygun nitelik ve nicelikte fiziki, teknik ve mali kaynaklara sahip olmalı ve bu kaynakların etkin şekilde kullanımını sağlamalıdır. İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütte PUKÖ çevrimi açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %25'inde toplumsal katkı kaynaklarının izlenmekte ve iyileştirilmekte olduğu, %50 oranında kurumda ise uygulama aşamasında olduğu tespit edilmiştir. Kurumların %25'inde ise planlama aşamasında olduğu gözlemlenmiştir.

Toplumsal Katkı Performansı

“Toplumsal katkı performansı” ölçütü kapsamında kurumlar, toplumsal katkı stratejisi ve hedefleri doğrultusunda yürüttüğü faaliyetleri periyodik olarak izlemeli ve sürekli olarak iyileştirmelidirler. İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütte PUKÖ çevrimi açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %58'inde sürecin uygulama aşamasında olduğu; %25 oranında kurumda ise izleme ve iyileştirme mekanizmalarının oluşturulduğu görülmektedir.

4.6.5. Yönetim Sistemi

Yönetim Sistemi başlığı altında yer alan “yönetim ve idari birimlerin yapısı”, “kaynakların yönetimi”, “bilgi yönetim sistemi”, “destek hizmetleri” ve “kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik” ölçütlerinin karşılanma durumu alt ölçütler düzeyinde Grafik 22 'de sunulmuştur.

Yönetim ve İdari Birimlerin Yapısı

“Yönetim ve idari birimlerin yapısı” ölçütü kapsamında kurumlar, stratejik hedeflerine ulaşmayı nitelik ve nicelik olarak güvence altına alan yönetsel ve idari yapılanmaya sahip olmalıdırlar. Yönetim kadrosu gerekli yapıcı liderliği üstlenebilmelidir. Bununla birlikte idari

kadrolar da gerekli ve yeterli yetkinlikte olmalıdır. Ayrıca kurumlar tüm etkinlikleri kapsayacak şekilde süreç yönetimi oluşturmalarıdır. İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %58'inde PUKÖ çevrimlerinin tamamlandığı, %33 oranında kurumda ise uygulama aşamasında olduğu tespit edilmiştir. 1 kurumda ise örnek uygulamaların bulunduğu gözlemlenmiştir. Süreç yönetiminde ise kurumların %67'sinde PUKÖ çevrimlerinin tamamlandığının görülmesi memnuniyet vericidir.

Kaynakların Yönetimi

"Kaynakların yönetimi" ölçütü kapsamında kurumlar, insan kaynakları, mali kaynaklar ile taşınır ve taşınmaz kaynaklarının tümünü etkin ve verimli kullandığını güvence altına almak üzere bir yönetim sistemine sahip olmalıdırlar. İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %67'sinde insan kaynakları yönetimine ilişkin süreçlerin izlenmekte ve iyileştirilmekte olduğu, %33 oranında kurumda ise uygulama aşamasında olduğu görülmüştür. Finansal kaynakların yönetimine ilişkin süreçler incelendiğinde ise kurumların büyük çoğunluğunun (%83) PUKÖ çevrimlerini kapattığı dikkat çekmektedir.

Bilgi Yönetim Sistemi

"Bilgi yönetim sistemi" ölçütü kapsamında kurumlar, yönetsel ve operasyonel faaliyetlerinin etkin yönetimini güvence altına alabilmek üzere gerekli bilgi ve verilerin periyodik olarak toplandığı, saklandığı, analiz edildiği ve süreçlerin iyileştirilmesi amacıyla kullanılan entegre bir bilgi yönetim sistemine sahip olmalıdırlar. Ayrıca kurumlar söz konusu bilgi yönetim sistemi kapsamında bilgi güvenliği ve güvenilirliğini de sağlamalıdırlar. İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütlerin PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %58'inde entegre bir bilgi yönetim sisteminin oluşturulduğu, söz konusu sistem kapsamında analiz, değerlendirme, izleme ve iyileştirmelerin yapıldığı, %17 oranında kurumda ise uygulama aşamasında olduğu tespit edilmiştir. Bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunda kurumların büyük çoğunluğu (%75) PUKÖ çevrimlerini kapatmıştır.

Destek Hizmetleri

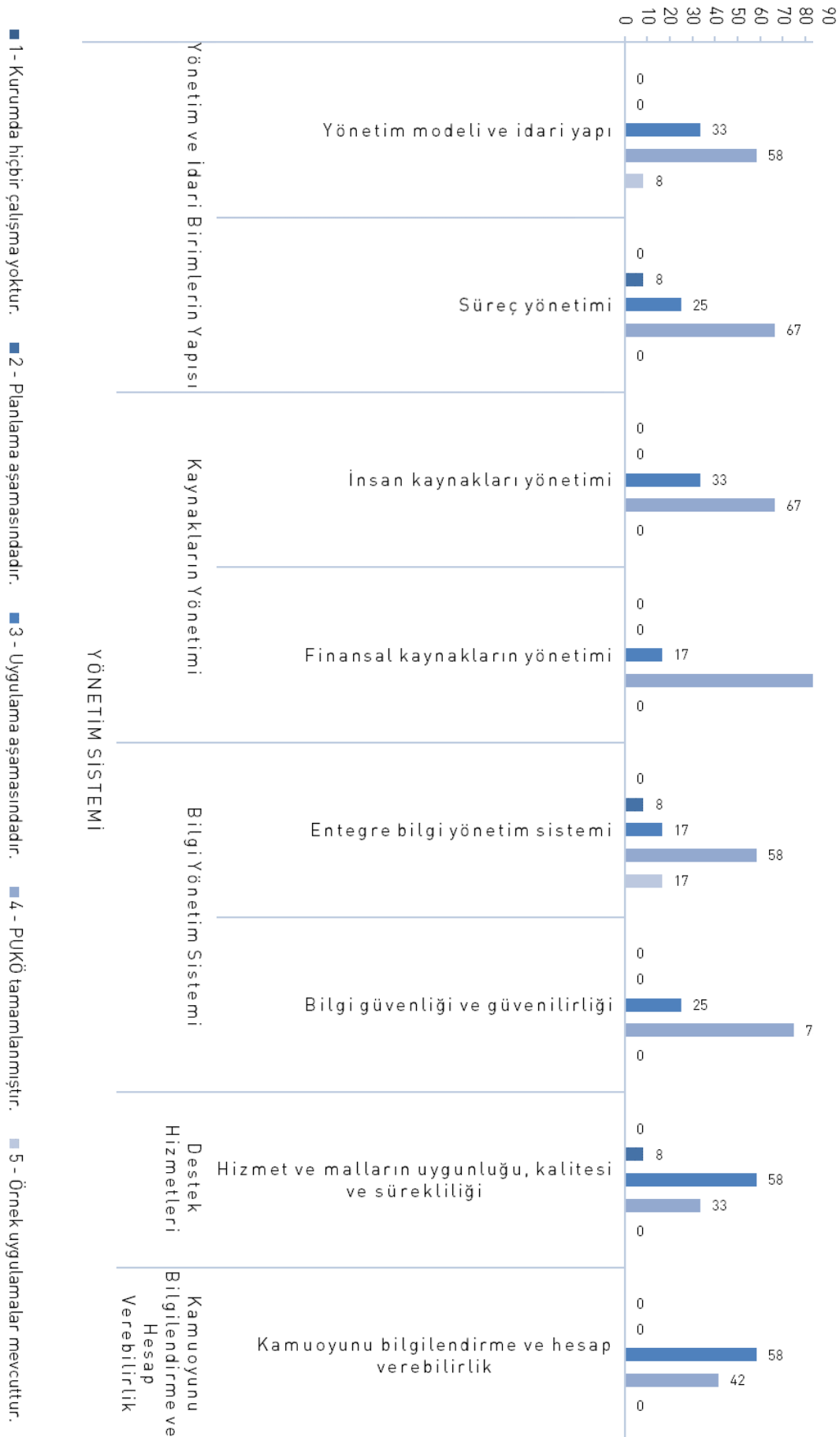
"Destek hizmetleri" ölçütü kapsamında kurumlar, dışarıdan aldığı destek hizmetlerinin uygunluğunu, kalitesini ve sürekliliğini güvence altına almalıdırlar. İlgili ölçüte

ilişkin tek alt ölçütte PUKÖ çevrimi açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %33'ünde hizmet ve malların uygunluğunun izlenmekte ve iyileştirilmekte olduğu, %58 oranında kurumda ise ilgili sürecin uygulama aşamasında olduğu görülmüştür.

Kamuoyunu Bilgilendirme ve Hesap Verebilirlik

“Kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik” ölçütü kapsamında kurumlar, eğitim- öğretim programlarını ve araştırma-geliştirme faaliyetlerini de içerecek şekilde tüm faaliyetleri hakkındaki bilgileri açık, doğru, güncel ve kolay ulaşılabilir şekilde yayımlamalı ve kamuoyunu bilgilendirmelidirler. Ayrıca kurumlar, yönetim ve idari kadrolarının verimliliğini ölçüp değerlendirebilen ve hesap verebilirliklerini sağlayan yaklaşımlara da sahip olmalıdırlar. İlgili ölçüte ilişkin alt ölçütün PUKÖ çevrimleri açısından olgunluk düzeyi incelendiğinde, kurumların %42'sinin kamuoyunu bilgilendirme mekanizmalarının oluşturulduğu ve bu mekanizmalar doğrultusunda izleme ve iyileştirme çalışmalarının yapıldığı, %58 oranında kurumda ise sürecin uygulama aşamasında olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 22. Yönetim Sistemi Başlığı Altında Yer Alan Ölçütlerin Olgunluk Düzeyi (%) 2021

4.6.6. Gelişmeye Açık ve Güçlü Yanlar

2021 yılında gerçekleştirilen KAP kapsamında tam akreditasyona sahip 7 ve koşullu akreditasyona sahip 5 yükseköğretim kurumu olmak üzere toplam 12 yükseköğretim kurumunun Kurumsal Akreditasyon Raporları analiz edilmiş, beş başlık altında gelişmeye açık ve güçlü yanlar koşullu ve tam akreditasyon alan kurumlara göre Tablo 9-18'de sunulmuştur.

Tablo 9-18; Kalite Güvencesi Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Toplumsal Katkı ve Yönetim Sistemi ana başlıklarında genellikle ortaya çıkan gelişmeye açık yanlar ile güçlü yanlar listelenmiş olup; tam akreditasyona ve koşullu akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarının kaçında ilgili gelişmeye açık ve güçlü yanların bulunduğu verilmiştir.

Tablo 9. Kalite Güvencesi Sistemi Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar

Gelişmeye Açık Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
İç kalite güvencesi mekanizmalarının sürdürülebilirlik boyutuyla güçlendirilmesi	5	5
Kalite kültürünün yaygınlaştırılması	4	3
Kalite komisyonlarının etkililiği ve etkinliği	4	4
Paydaş katılımının sağlanması	5	7
Politika belgelerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin belirlenmesi	4	5
Kurumsal performans yönetimi	4	1

Tablo 10. Kalite Güvencesi Sistemi Açısından Güçlü Yanlar

Güçlü Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedefler	2	6
Uluslararasılaşma performansı	0	2
Kalite güvencesi süreçlerine üst yönetimin liderlik etmesi	1	4
Kurumsal performans yönetimi	1	6

Tablo 9 ve 10 incelendiğinde, iç kalite güvencesi mekanizmaları ile paydaş katılımının güçlendirilmesi gelişmeye açık yanlar olarak ortaya çıkmaktadır. Kurumlarda kalite süreçlerine yönelik üst yönetimlerin tutumu ve kurumlardaki performans yönetimi süreçleri güçlü yan olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 11. Eğitim ve Öğretim Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar

Gelişmeye Açık Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Program tasarımı ve güncelleme çalışmalarına paydaş katılımının artırılması	5	2
Etkileşimli-aktif ders verme yöntemlerini ve uzaktan eğitim süreçlerinin etkin kullanımı için eğiticilerin eğitimi çalışmalarının kurum geneline yaygınlaştırılması	5	5
Önceki öğrenmelerin tanınması ve kredilendirilmesi konusunda çeşitliliğin ve kapsayıcılığın artırılması	4	3
Mezunların işe yerleşme, eğitime devam, tatminkâr maaş alma, işveren/mezun memnuniyeti gibi istihdam bilgilerinin sistematik ve kapsamlı olarak toplanması, değerlendirilmesi, kurumun sürekli iyileşme stratejilerinde kullanılması	5	4
Akademik personelin eğitim ve öğretim faaliyetlerine yönelik teşvik uygulamalarının geliştirilmesi	5	6

Tablo 12. Eğitim ve Öğretim Başlığında Güçlü Yanlar

Güçlü Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Programların izlenmesi ve güncellenmesi	0	5
Ölçme ve değerlendirme uygulamaları	1	4
Öğrenci geribildirimleri	3	5
Sosyal, kültürel, sportif ve eğitim faaliyetlerinin düzenlendiği tesis ve alt yapının yeterli düzeyde olması	2	6
Engelsiz üniversite	3	5

Tablo 11 ve 12 incelendiğinde, kurumlarda mezun izleme sistemlerinin oluşturulmasında, önceki öğrenmelerin tanınmasında, eğiticilerin eğitimi ve eğitim

faaliyetlerinin teşvikine ilişkin uygulamalarda gelişmeye açık yanların bulunduğu tespit edilmiştir. Tam akreditasyon alan kurumların büyük çoğunluğunda program izleme ve güncelleme süreçleri güçlü yan olarak karşımıza çıkmaktadır. Kurumların genelinde karşımıza çıkan güçlü yan ise sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere yönelik imkanlar ile engelsiz üniversite çalışmaları olmuştur.

Tablo 13. Araştırma ve Geliştirme Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar

Gelişmeye Açık Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Araştırma ve geliştirme süreçlerinin yönetimi ve organizasyonel yapısının güçlendirilmesi	3	6
Doktora programları ve pos-doc imkanlarının geliştirilmesi	5	7
Ortak program ve ortak araştırma faaliyetlerinin geliştirilmesi	5	7
Araştırma performansının değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi	1	5

Tablo 14. Araştırma ve Geliştirme Başlığında Güçlü Yanlar

Güçlü Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Öğretim elemanlarının araştırma performanslarının değerlendirilmesi	2	4
Üniversite içi ve dışı kaynakların yeterliliği ve dağılım dengesi	2	3
Araştırma yetkinliğinin kazandırılmasına yönelik çalışmalar	1	5

Tablo 13 ve 14 incelendiğinde, araştırma süreçlerinin yönetimi, doktora programlarının ve post-doc imkanlarının geliştirilmesi ile ortak program ve ortak araştırma faaliyetlerinin geliştirilmesi önemli gelişmeye açık yanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kurumlarımızda öğretim elemanlarının araştırma performansının değerlendirilmesi ile araştırma yetkinliğinin geliştirilmesine yönelik uygulamaların güçlü yanlar olduğu görülmüştür.

Tablo 15. Toplumsal Katkı Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar

Gelişmeye Açık Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Toplumsal katkı süreçlerinin yönetimi ve organizasyonel yapısının güçlendirilmesi	5	7
Toplumsal katkı kaynaklarının birimler arası dengeli dağılımının sağlanması ve bu dağılımın izlenmesi	4	5
Toplumsal katkı çalışmalarında PUKÖ çevriminin işletilmesi	4	5

Tablo 16. Toplumsal Katkı Başlığında Güçlü Yanlar

Güçlü Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Toplumsal katkı politikası	1	2
Toplumsal katkı performansının izlenmesi	1	2

Tablo 15 ve 16 incelendiğinde, diğer başlıklara göre toplumsal katkı başlığı altında kurumlarımızın daha çok gelişim göstermesi gerekmektedir. Toplumsal katkı çalışmalarında PUKÖ çevriminin işletilmemesi temel gelişmeye açık yan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 17. Yönetim Sistemi Başlığında Gelişmeye Açık Yanlar

Gelişmeye Açık Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Entegre bilgi yönetim sistemi uygulamalarının yayılımının artırılması	2	1
Kamuoyunu bilgilendirme kanallarının çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi ile hesap verme süreci kapsamında paydaş memnuniyetlerinin izlenmesi ve iyileştirmelerin gerçekleştirilmesi	2	5
Destek hizmetlerin uygunluğunun değerlendirilmesi	4	4

Tablo 18. Yönetim Sistemi Başlığında Güçlü Yanlar

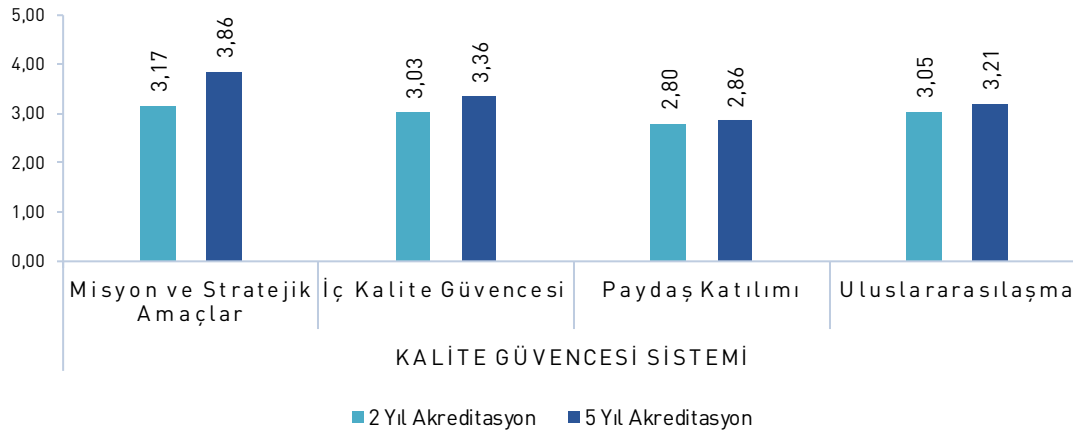
Güçlü Yanlar	N=12	
	Koşullu (N1=5)	Tam (N2=7)
Yönetim ve idari birimlerin yapısı ve süreç yönetimi mekanizmaları	2	6
Kaynak yönetim uygulamaları ve verimliliğin sağlanması	5	5
Entegre bilgi yönetim sistemi uygulamaları	3	6

Tablo 17 ve 18 incelendiğinde, kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik uygulamalarının temel gelişmeye açık yan, entegre bilgi yönetim sistemi ile yönetim ve idari birimlerin yapısı ise güçlü yan olarak değerlendirilmiştir.

4.6.7. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Kalite Güvencesi Sisteminin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması

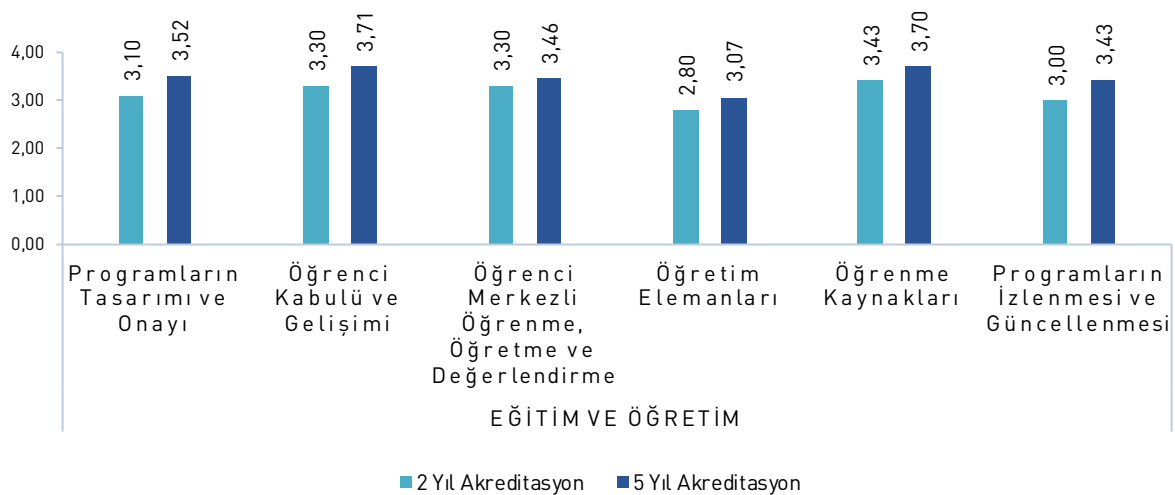
Koşullu ve tam akreditasyon alan kurumlarda Kalite Güvencesi Sistemi başlığı altındaki ölçütlerin olgunluk düzeyi Grafik 23'te sunulmuştur. Değerlendirilen tüm ölçütlerde tam akreditasyon alan kurumlarda izleme sonuçlarına göre kısmi iyileştirme çalışmalarını sürdürülmektedir. Buna karşılık koşullu akreditasyon alan kurumlarda henüz izleme ve iyileştirme mekanizmaları yeterli olgunluk düzeyinde değildir. Özellikle iç kalite güvencesi sistemine ilişkin çalışmalar ile paydaş katılımı uygulamaları koşullu akreditasyon alan kurumlarda planlama ve uygulama düzeyindedir. Bununla birlikte tam akreditasyon alan kurumların da paydaşların karar alma, yönetim ve iyileştirme süreçlerine katılım mekanizmalarını geliştirmesi gerekmektedir. Öte yandan tüm kurumlarda misyon ve stratejik amaçlar ölçütlerinin olgunluk düzeyi diğer ölçütlere göre daha yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Grafik 23. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Kalite Güvencesi Sisteminin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması

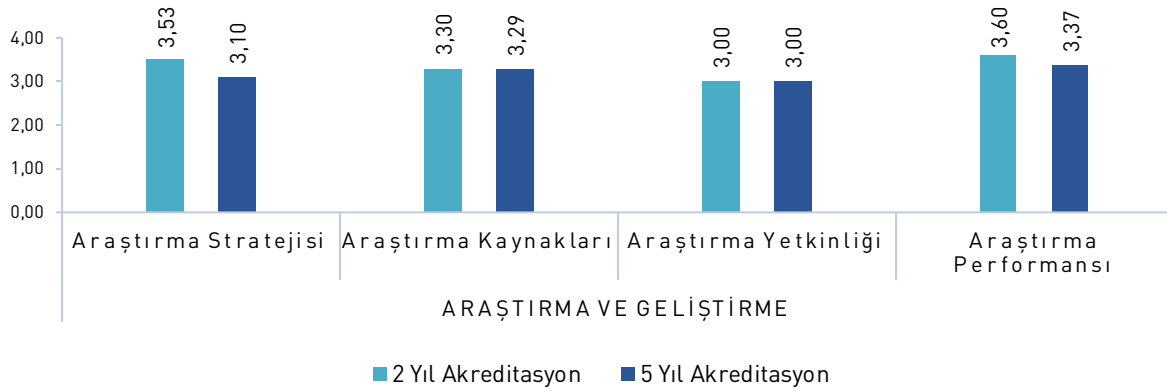
Eğitim ve Öğretim başlığı altında yer alan ölçütler incelendiğinde, koşullu akreditasyon alan kurumlarda programların tasarım ve onayı, öğretim elemanları ve programların izlenmesi ve güncellenmesi ölçütlerinin olgunluk seviyesi, henüz uygulamaların kurum içinde yaygınlaşmadığına işaret etmektedir. Aynı kurumlarda, öğrenci kabulü ve sertifikalandırma, öğrenci merkezli öğrenme, öğretme ve değerlendirme ile öğrenme kaynakları ölçütleri kapsamında henüz izleme ve iyileştirme mekanizmalarının oluşturulmadığı da anlaşılmaktadır. Tam akreditasyon alan kurumlarda ise öğretim elemanları ölçütü hariç olmak üzere genellikle tüm ölçütlerde izleme ve iyileştirme mekanizmalarının kısmen ya da tamamen oluşturulduğu görülmüştür (Grafik 24).

Grafik 24. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Eğitim Ve Öğretim Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması

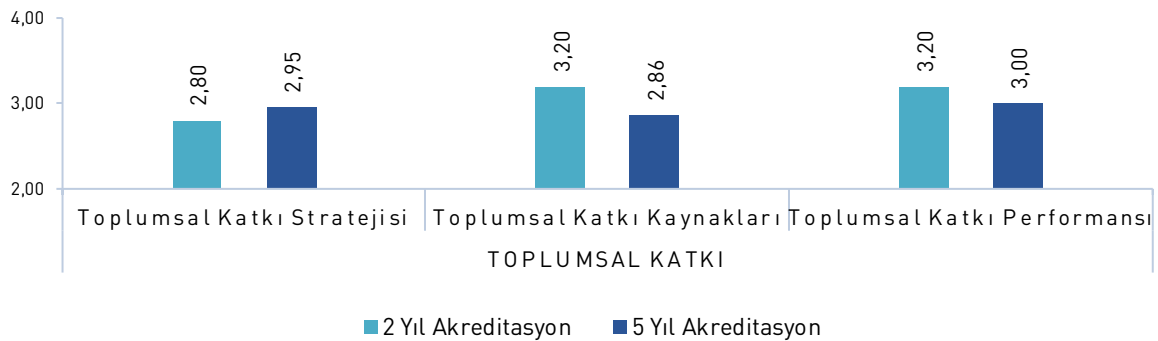
Araştırma ve Geliştirme başlığı altında araştırma stratejisi ve araştırma performansı ölçütleri kapsamında değerlendirme gerçekleştirildiğinde koşullu akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarının olgunluk düzeyinin tam akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarından daha iyi olduğu gözlemlenmiştir. Kurumların genelinde araştırma performansının izlenmesine yönelik sistematik uygulamaların varlığı göze çarpmaktadır. Kurumların genelinde araştırma yetkinliğinin sürdürülmesi ve iyileştirilmesi çalışmalarının geliştirilmesi gerekmektedir (Grafik 25).

Grafik 25. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Araştırma ve Geliştirme Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması

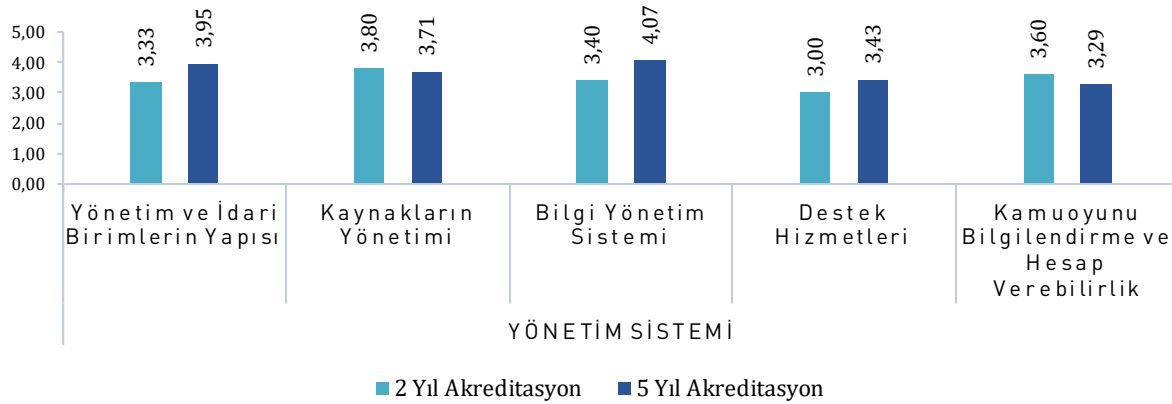
Toplumsal Katkı başlığı altında yer alan ölçütlerin olgunluk düzeyleri tüm kurumlarda diğer ölçütlere göre en düşük düzeydedir. Kurumlarda toplumsal katkı uygulamalarının genele yayılımı, ilgili uygulamaların izlenmesi ve iyileştirilmesi önemli bir gelişmeye açık yan olarak ortaya çıkmaktadır (Grafik 26).

Grafik 26. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Toplumsal Katkı Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması

Kurumlarda Yönetim Sistemi başlığı altında yer alan ölçütlerin olgunluk düzeyi, diğer başlıklara kıyasla yüksektir. Kurumlarda izleme mekanizmaları oluşturulmuş, uygulamalardan sonuçlar alınmaya başlanmış, kısmi olarak da iyileştirme mekanizmaları oluşmaya başlamıştır. Kurumlarda entegre bilgi yönetim sistemlerinin geliştirilmesi genel olarak güçlü yan olarak karşımıza çıkmaktadır (Grafik 27).

Grafik 27. Koşullu ve Tam Akreditasyon Alan Kurumlarda Yönetim Sistemi Süreçlerinin Olgunluk Düzeyinin Karşılaştırılması

Genel bir değerlendirme yapıldığında; tam akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarının Kalite Güvencesi sistemi, Eğitim-Öğretim ve Yönetim Sistemi ana başlıklarında yer alan ölçütler bağlamında olgunluk düzeyinin koşullu akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, Araştırma ve Geliştirme ile Toplumsal Katkı başlıkları altındaki ölçütlere bakıldığında farklı olgunluk düzeyleri gözlemlenmektedir. Eğitim ve Öğretim başlığının KAP kapsamında gerçekleştirilen değerlendirmelere %40 oranında etki ediyor olması, kurumsal akreditasyon hedefi bulunan yükseköğretim kurumlarının öncelikle dikkat etmesi gereken alan olduğunu ortaya koymuştur.

4.6.8. Kurumsal Akreditasyon Programı Değerlendirme Tutarlılığı

KAP takımları tarafından gerçekleştirilen değerlendirmelerin tutarlılığını ortaya koymak üzere; ilgili kurumun kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu, ilgili rapor (KAR başta olmak üzere, öncül KGBR ve KİDR'ler) ve kanıtlar üzerinden YÖKAK uzmanları tarafından da incelenmiştir. Tutarlılık incelemeleri üç aşamada yürütülmüştür:

- İlk aşamada iki bağımsız YÖKAK uzmanı aynı yükseköğretim kurumunu ayrı ayrı incelemiş ve kendi değerlendirmelerini yapmıştır.
- İkinci aşamada uzmanlar bir uzman paneliyle değerlendirmelerini birleştirmiş ve tutarlık değerlendirmelerinde ortak bir tutum geliştirmiştir.
- Son aşamada (gerekli görülen hallerde) KAR ve tutarlık değerlendirmeleri takım başkanları ile müzakere edilerek nihai değerlendirmelere erişilmiştir.

Tutarlılık çalışmaları kapsamında, kurumlara KAP takımı tarafından verilen puanlarla, tutarlık sürecinde elde edilen nihai puanlar arasındaki korelasyonel ilişkiler incelenmiştir. Bu sürecin bir parçası olarak ayrıca KAP-KİDR farkı ve Tutarlılık-KİDR farkı arası ilişkiler incelenmiştir. Tablo 19’de 2021 KAP döneminde elde edilen değerlendirme puanlarına ilişkin genel bilgiler ve Tablo 20’de ise elde edilen tutarlılık sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 19. 2021 KAP Dönemi Ortalama Değerlendirme Puanları

Puan Türü	Ortalama	Standart Sapma	En yüksek	En düşük
KİDR	806.13	68.65	899	662
KAP _(takım)	691.77	29.89	734	640
KAP _(nihai)	662.73	25.60	708	630
KİDR- KAP _(takım) farkı	114.35	74.04	248	31
KİDR- KAP _(nihai) farkı	143.39	77.54	248	31
KAP _(nihai) - KAP _(takım) farkı	-29.03	18.84	-5	-69

Tablo 19 incelendiğinde kurumların kendi olgunluk düzeylerini belirledikleri Kurum İç Değerlendirme Raporlarından elde edilen puanlara ilişkin ortalama değerlerin KAP takımlarının değerlendirmeleri sonucunda elde edilen puan ortalamalarından oldukça farklı olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum kurumların kalite güvence sistemlerinin olgunluk düzeylerine ilişkin algılarının var olandan daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. KAP takımları tarafından ulaşılan değerlendirme sonuçları ile nihai değerlendirme sonuçları ise birbirlerine oldukça yakındır. Bu durum KAP kapsamında yürütülen dış değerlendirme süreçlerinin tutarlılığına kanıt oluşturmaktadır.

Tablo 20. 2021 KAP Dönemi Tutarlılık Katsayıları

	KAP _(takım)	KİDR-KAP _(takım) farkı
KAP _(nihai)	.78**	
KİDR-KAP _(nihai) farkı		.97**

** $p < .01$

Tablo 20 incelendiğinde gerek değerlendirme takımları ve YÖKAK uzmanları tarafından erişilen değerlendirme sonuçları, gerekse KAP-KİDR ve nihai değerlendirme-KİDR farklılaşmaları arasında yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerle karşılaşılmaktadır. Bu durum, KAP değerlendirmelerinin gerek YÖKAK değerlendirme anlayışıyla uyumuna gerekse kendi aralarındaki tutarlılığa güçlü biçimde işaret etmektedir.

5. Kurumsal Performans Göstergeleri

5.1. Kurumsal Performans Göstergelerinin İzlenmesi

Performans göstergeleri, yükseköğretim kurumlarının amaç ve hedeflerine ulaşma durumlarını izlemek için kullanılan araçlardır. Nitelikli, ölçülebilir ve izlenebilir göstergeler kurumların gelişimine, stratejik hedefler ve bağlı süreçlerin sistematik ve veriye dayalı biçimde iyileşmesine önemli oranda katkı sağlayabilir.

YÖKAK, yükseköğretim kurumlarının iç ve dış kalite güvence sistemlerini desteklemek ve bilgi yönetim sistemlerine dayalı izleme ve iyileştirme anlayışının yükseköğretim kültürümüzün etkin bir parçası haline gelmesine katkı sağlamak gibi amaçlarla kalite güvencesi ölçütleri bağlamında performans göstergelerini izlemektedir.

Performans göstergeleri Kurum İç Değerlendirme Raporu'nun (KİDR'nin) en önemli destekleyicileri olarak her yıl düzenli bir şekilde izlenmektedir. YÖKAK performans göstergeleri istatistik.yok.gov.tr'de yayımlanan bilgiler (YÖKSİS), kurumun kendisi tarafından girilen veriler, ÖSYM verileri ayrıca çeşitli ulusal ve uluslararası sıralama kuruluşları (URAP, THE, WOS, Scopus vb. ya da kurul tarafından hesaplanan) gibi kaynaklardan elde edilmektedir.

YÖKAK tarafından izlenen performans göstergeleri beş ana başlık altında toplanabilir. Bunlar;

- Kuruma ait bilgiler,
- Kalite güvence sistemi,
- Eğitim ve öğretim,
- Araştırma ve geliştirme,
- Toplumsal katkı ve yönetim sistemidir.

Bu ana başlıklar altında tanımlanmış toplam 130 performans göstergesi bulunmaktadır. Bu göstergeler KGYBS sistemi üzerinden raporlaştırılmaktadır. Kurumlar göstergelere ilişkin kanıtları da bu sisteme yükleyebilmektedir.

Kuruma ait bilgiler başlığı altında eğitim, öğretim, idari ve araştırma alanlarına yönelik fiziksel ve yapısal durumuna ve aynı zamanda öğrenci ve akademisyen sayılarına ilişkin tanımlanmış 32 tane gösterge bulunmaktadır.

Kalite güvencesi sistemi başlığı altında kurumun stratejik planında yer alan eğitim, araştırma, idari ve toplumsal hizmet faaliyetlerine ilişkin gerçekleşme oranları, URAP, SCIMAGO, THE, QS, RUR, Webometrics, USNEWS, NTU ve ARWU platformlarının yayınladığı üniversitelerimizin Türkiye ve dünya sıralamaları, kalite kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar ve memnuniyet oranlarına ilişkin tanımlanmış 26 tane gösterge bulunmaktadır.

Eğitim ve öğretim başlığı altında üniversitelerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini izlemek ve iyileştirmek üzere tanımlanmış 32 tane gösterge bulunmaktadır.

Araştırma ve geliştirme başlığı altında ise üniversitelerin araştırma geliştirme faaliyetlerine, yürüttükleri projelerine, ulusal ve uluslararası hakemli dergilerdeki yayın sayılarına ilişkin tanımlanmış 26 tane gösterge vardır. Bu göstergelerden SCI, SSCI ve A&HCI endeksli dergilerdeki yıllık yayın sayısı, atıf sayısı ve puanı, Q1 yayın sayısı ve yayın oranı Web of Science veritabanında taranan verileri listeleyen Incites veri kümesinden elde edilmektedir. Toplam yayın sayısı, alan ağırlıklı atıf endeksi, üniversite-sanayi ve uluslararası iş birlikleri ile yapılmış yayın sayıları, İlk %10'luk Dilimde Atıf Alan Yayın Sayısı ve İlk %10'luk Dilimdeki dergilerdeki yayın sayısı ise Scopus veritabanında taranan verileri listeleyen Scival veri kümesinden elde edilmektedir.

Kurumun yürüttüğü sosyal sorumluluk projeleri, bu projeler kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin veriler toplumsal katkı başlığı altında listelenmiştir. Ayrıca kurumun gelir ve gider döngüsünün izlenebileceği göstergeler yönetim sistemi başlığı altında toplanmıştır.

YÖKAK tarafından izlenen performans göstergeleri, kurum performansı ve kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu arasındaki ilişkileri nicel parametrelerle ortaya koyma bakımından da oldukça önemli araçlardır. Bu göstergelerle, 2015-2021 yılları arasında kurum bilgilerine, liderlik ve kalite güvencesi sistemi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme ve toplumsal katkı alanlarındaki faaliyetlere, gelişime ve sürdürülebilirliğe ilişkin tablolara, grafiklere erişilebilmektedir. Böylece, kurumlar da kendi performans süreçlerini yıllar içindeki değişimle ya da farklı kurumlarla kıyaslayarak takip edebilmektedir.

5.2. Yükseköğretim Kurumlarının Kalite Güvencesi Süreçlerinin Olgunluğu ile Performans Göstergeleri Arasındaki İlişkiler

YÖKAK tarafından, yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerine ilişkin olarak pek çok ulusal ve uluslararası otorite tarafından temel nitelik göstergesi olarak kabul edilen bazı performans göstergeleri ile kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu kurumun Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Programı kapsamında geçirdiği dış değerlendirmeler sonucunda üretilen KGBR ve KAR'lerden elde edilmiştir. Analizler, 2020 ve 2021 yıllarında KAP'a dahil olan 23 kurumu kapsamıştır. İncelemeler Pearson Momentler Çarpımı ve Spearman Sıralama Korelasyon Katsayıları ile $p<.05$ istatistiksel anlamlılık düzeyi gözetilerek gerçekleştirilmiştir.

5.2.1. Kalite Güvencesi Süreçlerindeki Genel Olgunluk Düzeyi ve Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Kalite Güvencesi Faaliyetleri Arasındaki İlişkiler

Bu boyutta kurumların kalite güvencesi süreçlerinin içselleştirilmesi ve kalite kültürünün benimsenmesine yönelik faaliyetleri ile kalite güvencesi genel olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmektedir.

Tablo 21. Kalite Güvencesi Süreçlerinin Genel Olgunluğu ve Kalite Güvencesini İçselleştirmeye Yönelik Etkinlikler Arasındaki İlişkiler

	Toplam olgunluk düzeyi	Kalite güvencesi sistemi
Kalite kültürünü yaygınlaştırma amacıyla düzenlenen faaliyet sayısı	.691**	.493**
İç paydaşları ile kalite süreçleri kapsamında gerçekleştirilen geri bildirim ve değerlendirme toplantılarının sayısı	.684**	.493**

** $p<.01$

Tablo 21 incelendiğinde hem genel hem de kalite güvencesi sistemine ilişkin olgunluk düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerle karşılaşılacaktır. Buna göre kurumların kalite güvencesi süreçlerinin içselleştirilmesine ve kalite güvencesi kültürünün

yaygınlaştırılmasına yönelik etkinlikleri arttıkça genel anlamda ve kalite güvencesi sistemi başlığında kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu artmaktadır.

5.2.2. Eğitim ve Öğretim Süreçlerinin Kalite Güvencesi Açısından Olgunluğu ve Eğitim Öğretim Göstergeleri Arasındaki İlişkiler

Çalışmada bu amaçla çift ana dal ve yan dal yapan lisans öğrencisi oranları incelenmiştir ve sonuçlar Tablo 22’de sunulmaktadır.

Tablo 22. Eğitim ve Öğretim Süreçlerinin Olgunluğu ile Eğitim ve Öğretim Göstergeleri Arasındaki İlişkiler

	Toplam olgunluk düzeyi	Eğitim ve Öğretim süreçleri olgunluk düzeyi
Çift ana dal yapan lisans öğrencisi sayısı	.631**	.620**
Yan dal yapan lisans öğrencisi sayısı	.652**	.649**

** $p < .01$

Tablo 22 incelendiğinde gerek eğitim ve öğretim süreçleri gerekse genel anlamda kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu ile incelenen göstergeler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkilerle karşılaşılacaktır. Bu durum yükseköğretim kurumlarında eğitim ve öğretim alanında ve genel anlamda kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu arttıkça, çift ana dal ve yan dal yapan öğrenci oranlarının da artma eğiliminde olduğuna işaret etmektedir.

5.2.3. Araştırma ve Geliştirme Süreçlerinin Kalite Güvencesi Açısından Olgunluğu ve Araştırma ve Geliştirme Göstergeleri Arasındaki İlişkiler

Bu boyutta öncelikle SCIMAGO, Webometrics ve URAP TR sıralamaları ele alınmıştır. Üniversite sıralamaları azaldıkça iyileşen, olgunluk düzeyi ise arttıkça iyileşen iki değişken olduğu için, aralarında ters bir ilişki söz konusudur. Bulgular Tablo 23’de sunulmaktadır.

Tablo 23. Kalite Güvencesi Süreçlerinin Genel Olgunluğu İle SCIMAGO, Webometrics Ve URAP TR Sıralamaları Arasındaki İlişkiler

	Toplam olgunluk düzeyi	Araştırma ve Geliştirme süreçleri olgunluk düzeyi
Scimago Sıralaması	-.251	-.474*
Webometrics Sıralaması	-.095	-.431*
Urap TR Sıralaması	-.185	-.536**

* $p < .05$

Tablo 23 incelendiğinde 2021 göstergeleri açısından istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerle karşılaşılmaktadır. Buna göre araştırma ve geliştirme başlığındaki kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu arttıkça kurumların SCIMAGO, Webometrics ve URAP TR sıralamalarındaki yükselişi de artmaktadır.

Devamında kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu ile toplam yayın sayısının öğretim üyesi sayısına oranı, öğretim üyesi başına SCI, SSCI ve A&CHI yayın sayısı, atıf puanı (bu anlamlı sonuç vermedi) arasındaki ilişkiler incelenmekte ve sonuçlar Tablo 24'te sunulmaktadır.

Tablo 24. Araştırma ve Geliştirme Süreçlerinin Olgunluğu İle Araştırma ve Geliştirme Göstergeleri Arasındaki İlişkiler

	Toplam Olgunluk Düzeyi	Araştırma ve Geliştirme süreçleri olgunluk düzeyi
Öğretim üyesi başına toplam yayın sayısı	.679**	.751**
Öğretim üyesi başına SCI, SSCI ya da A&HCI yıllık yayın sayısı	.669**	.760**
Atıf Puanı (Son üç yıllık WOS atıf ort.)	.634**	.706**

** $p < .01$

Tablo 24 incelendiğinde yükseköğretim kurumlarının araştırma ve geliştirme performansını ortaya koyan göstergelerin bu alanda ve toplamda kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğuyla istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler içerisinde olduğu gözlemlenmektedir. Buna göre yükseköğretim kurumlarının toplamda ve araştırma ve geliştirme alanındaki kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu arttıkça, öğretim üyesi başına toplam yayın sayısı, öğretim üyesi başına SCI, SSCI ya da A&HCI yayın sayısı ve atıf puanları da artmaktadır.

5.2.4. Genel Değerlendirme

Bazı performans göstergesinin kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğuyla ilişkilerini ele alan bu incelemenin sonuçları öncelikle kalite güvencesi faaliyetleri ve bu faaliyetlerdeki olgunlaşmanın kurumsal gelişime katkı sağladığına kanıt oluşturmaktadır. Zira burada ele alınan performans göstergeleri kalite güvencesi süreçlerindeki olgunlaşmaya paralel olarak iyileşme göstermektedir. İncelemenin sonuçları aynı zamanda kurumsal performans göstergelerinin YÖKAK tarafından izlenmesinin de önemine işaret etmektedir. Zira elde edilen sonuç YÖKAK tarafından tasarlanan kalite güvencesi çerçevesinin işlerliği ve etkililiği için de önemli ölçüde kanıt oluşturmaktadır.

6. Yetkilendirilen ve Tanınan Akreditasyon Kuruluşları

Ülkemizde, yükseköğretim kurumlarının program akreditasyon faaliyetleri ulusal ve uluslararası bağımsız akreditasyon kuruluşları tarafından gönüllülük esası çerçevesinde yürütülmektedir. Akreditasyon süreçlerinin ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçleri, 23 Temmuz 2015 tarih ve 29423 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği” kapsamında oluşturulan Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yürütülürken 1 Temmuz 2017 tarih ve 30111 sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 7033 sayılı ‘Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa eklenen Ek Madde 35 ile YÖKAK tarafından yürütülmesi hüküm altına alınmıştır.

Ulusal akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarının tanınması süreci YÖKAK tarafından Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Yetkilendirilmesi, Tanınması ve İzlenmesine İlişkin Kılavuz Sürüm 2.1’deki ilke ve ölçütler kapsamında yürütülmektedir.

YÖKAK tarafından yetkilendirilen veya tanınan akreditasyon kuruluşlarının akredite ettiği programların akredite bilgilerine Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer verilmektedir.

6.1. Yetkilendirilen Akreditasyon Kuruluşları

2021 yılı sonu itibariyle Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi’ne sahip ulusal 19 akreditasyon kuruluşu bulunmaktadır. Bu kuruluşların adları, tescil süreleri ve tescilli tarih aralıkları Tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25. Kalite Değerlendirme Tescil Belgesine Sahip Ulusal Akreditasyon Kuruluşları

	Akreditasyon Kuruluşu Adı	Tescil Süresi (Yıl)	Tescil Tarih Aralığı
1	Dil Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (DEDAK)	2	15.09.2021-15.09.2023
2	Dış Hekimliği Eğitimi Programları Akreditasyon Derneği (DEPAD)	2	11.03.2020 -11.03.2022

3	Eczacılık Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (ECZAKDER)	5	26.12.2020-26.12.2025
		2	26.12.2018 -26.12.2020
		2	25.12.2014 -25.12.2016
4	Fen, Edebiyat, Fen - Edebiyat, Dil Ve Tarih - Coğrafya Fakülteleri Öğretim Programları Değerlendirme Ve Akreditasyon Derneği (FEDEK)	5	09.04.2018-09.04.2023
		3	09.04.2015-09.04.2018
		2	01.02.2013-01.02.2015
		2	26.08.2010 26.08.2012
5	Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (HEPDAK)	5	25.12.2018-25.12.2023
		2	25.12.2016 -25.12.2018
		2	25.12.2014 -25.12.2016
6	İlahiyat Akreditasyon Ajansı (İAA)	2	15.09.2021-15.09.2023
		2	11.09.2019 -11.09.2021
7	İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD)	2	31.01.2020 -31.01.2022
		2	31.01.2018 -31.01.2020
8	Mimarlık Eğitimi Akreditasyon Derneği (MİAK)	2	17.11.2021-17.11.2023
9	Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK)	5	01.02.2018-01.02.2023
		5	01.02.2013 -01.02.2018
		5	16.11.2007 -16.11.2012
10	Öğretmenlik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (EPDAD)	2	31.01.2020 -31.01.2022
		2	31.01.2018 -31.01.2020
		2	15.10.2014 -15.10.2016
11	Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği (PEMDER)	2	08.04.2020 -08.04.2022
12	Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK)	5	31.01.2020-31.01.2025
		2	31.01.2018 -31.01.2020
13	Sosyal ve Temel Bilimler Akreditasyon ve Rating Derneği (STAR)	2	08.07.2020 - 08.07.2022

14	Spor Bilimleri Derneği (SPORAK)	2	08.01.2020 -08.01.2022
15	Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD)	5	28.03.2017 -28.03.2022
		2	28.03.2015 -28.03.2017
		2	28.03.2013 -28.03.2015
		1	30.11.2011 -30.11.2012
16	Turizm Akademisyenleri Derneği (Turizm Eğitimi Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu) (TUADER)	2	31.01.2020 -31.01.2022
		2	31.01.2018 -31.01.2020
17	Türk Psikologlar Derneği (TPD)	5	23.06.2021-23.06.2026
		2	06.02.2019 -06.02.2021
		2	26.08.2012 -26.08.2014
		2	26.08.2010 -26.08.2012
18	Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK)	5	19.12.2017-19.12.2022
		2	19.12.2015 -19.12.2017
		2	19.12.2013 -19.12.2015
		1	02.02.2012 -02.02.2013
19	Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (ZİDEK)	2	08.07.2020-08.07.2022

Faaliyet gösteren ulusal kuruluşlardan İAA, İLAD, SPORAK ve TPD 2021 yılında yeniden tescil edilmek üzere başvuru yapmış ve Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi almışlardır. DEDAK ve MİAK ise 2021 yılında ilk başvuruyu yapmış ve Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi almışlardır. Farklı alanlarda akreditasyon hizmeti vermek isteyen bazı kuruluşların başvuru süreçleri devam etmektedir.

Tablo 25'te de görüleceği gibi Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi'ne sahip ulusal 19 akreditasyon kuruluşunun dokuz tanesinin tescil süresi 2 yıl iken 10 tanesinin tescil süresi ise 5 yıldır.

İki yıllık Kalite Değerlendirme Tescil Belgesine sahip akreditasyon kuruluşlarının son başvurularında verdikleri öz değerlendirme raporları incelendiğinde gelişmeye açık ortak yönleri;

1. İç kalite güvencesi sisteminin geliştirilmesi,
2. İnsan kaynaklarının yetersizliği,
3. Stratejik planın olmaması veya tamamlanmaması,
4. İtiraz ve şikâyet mekanizmasının tüm kararları içermemesi,
5. Dijitalleşmenin yeterli düzeyde gerçekleştirilmemesi,
6. Web sayfasının farklı dillerde oluşturulmaması,
7. Tutarlılığa ilişkin çalışmaların eksik olması,
8. Öğrenci temsilcilerinin olmaması,
9. Akreditasyon raporlarının yayınlanmaması

şeklinde sıralanabilir.

Beş yıllık Kalite Değerlendirme Tescil Belgesine sahip akreditasyon kuruluşlarının son başvurularında verdikleri öz değerlendirme raporları incelendiğinde ise gelişmeye açık ortak yönleri;

1. Tutarlılığa ilişkin çalışmaların eksik olması,
2. Dijitalleşmenin yeterli düzeyde gerçekleştirilmemesi,
3. Stratejik planın olmaması veya tamamlanmaması,
4. Tematik Analiz Raporunun yayınlanmaması

şeklinde sıralanabilir.

Beş yıllık ve iki yıllık Kalite Değerlendirme Tescil Belgesine sahip akreditasyon kuruluşlarının gelişmeye açık ortak yönleri;

1. Tutarlılığa ilişkin çalışmaların eksik olması,
2. Dijitalleşmenin yeterli düzeyde gerçekleştirilmemesi,
3. Stratejik planın olmaması veya tamamlanmaması

şeklinde sıralanabilir.

6.2. Tanınan Akreditasyon Kuruluşları

Ulusal akreditasyon kuruluşlarının yanı sıra uluslararası akreditasyon kuruluşlarının da Türkiye’de faaliyet göstermesinin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak bu akreditasyon kuruluşlarının verdiği akreditasyon kararlarına YÖK tarafından Yükseköğretim

Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer verilebilmesi için bu kuruluşların YÖKAK tarafından tanınması gerekmektedir. Bu bağlamda 2021 yılı sonu itibariyle toplam 10 uluslararası akreditasyon kuruluşu YÖKAK tarafından tanınmıştır. Bu kuruluşların adları, tescil süreleri ve tescil tarih aralıkları aşağıdaki Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26. YÖKAK Tarafından Tanınan Uluslararası Akreditasyon Kuruluşları

	Akreditasyon Kuruluşu Adı	Tescil Süresi (Yıl)	Tescil Tarih Aralığı
1	Accreditation Agency for Study Programs in Engineering, Informatics, Natural Sciences and Mathematics (ASIIN)	5	19.08.2020-19.08.2025
2	Accreditation Commission for Education in Nursing (ACEN)	5	11.11.2020-11.11.2025
3	Aviation Accreditation Board Int'l (AABI)	5	27.01.2021-27.01.2026
4	European Association of Establishments for Veterinary Education (EAEVE)	5	18.08.2021-18.08.2026
5	Independent Agency for Accreditation and Rating (IAAR)	5	20.10.2021-20.10.2026
6	The Accreditation Agency in Health and Social Sciences (AHPGS)	5	08.07.2020-08.07.2025
7	Agency for Quality Assurance (AQAS)	5	03.04.2019-03.04.2024
8	Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB)	5	03.04.2019-03.04.2024
9	Foundation for International Business Administration Accreditation (FIBAA)	5	03.04.2019-03.04.2024
10	International Accreditation Council for Business Education (IACBE)	5	08.01.2020-08.01.2025

6.3. Akreditasyon Kuruluşları İzleme Raporlarının Değerlendirilmesi

Kurul tarafından tescil edilen kuruluşların izleme süreci, takvim yılı esas alınarak yıllık olarak yürütülür. Kurul her bir kuruluşa tescil tarihini takip eden bir ay içerisinde bir izleme yetkilisi atar. Bu yetkili, izleme raporunu yıl içindeki saha ziyaretleri ile faaliyet raporunu dikkate alarak bir sonraki yılın şubat ayı sonuna kadar Kurula sunar. Ancak 2021 yılı kuruluş izlemeleri İAA ve STAR hariç akran izlemesi olarak gerçekleştirilmek amacıyla diğer akreditasyon kuruluşlarından izleme yetkilileri görevlendirilmiş olup İAA ve STAR'ın izlemesi ise YÖKAK'ta görev alan akademik uzmanlar tarafından yapılmıştır.

Genel Değerlendirme

İzleme raporları incelendiğinde kuruluşların gelişmeye açık ortak yanları; tematik rapor yazmamış olmaları, stratejik planlarının hazırlanmamış olması, dijitalleşmelerinin beklenen düzeyde olmaması ve web sayfasının farklı diller ile görüntülenebilmesi yazılabilir.

Etik Kurallarla İlgili Süreçler

2021 izleme raporlarında kuruluşlarda etik kurallarla ilgili süreçler, önceden tanımlanmış ve ilan edilmiş kurallar ile yürütüldüğü belirtilmiştir. Kuruluşların faaliyetleri kapsamında görev alacak kişilere Gizlilik ve Etik Kuralları Bildirimini imzalatıldığı ve birçok kuruluştaki değerlendirme takım üyeleri için, çıkar çatışması ve/veya çakışmasına yönelik olarak, değerlendirmeler öncesinde yazılı beyanların alındığı raporlardan anlaşılmaktadır.

Tutarlılık Çalışması

Raporlarda, kuruluşların tutarlılık çalışmasına yönelik mevzuatsal ve idari yapılanmalarını gerçekleştirdikleri ve tutarlılık çalışmalarını da yaptıkları ifade edilmiştir. Ancak kuruluşların tutarlılık çalışmalarına ilişkin sonuçların daha somutlaştırılmış şekilde raporlanması gerektiği anlaşılmaktadır.

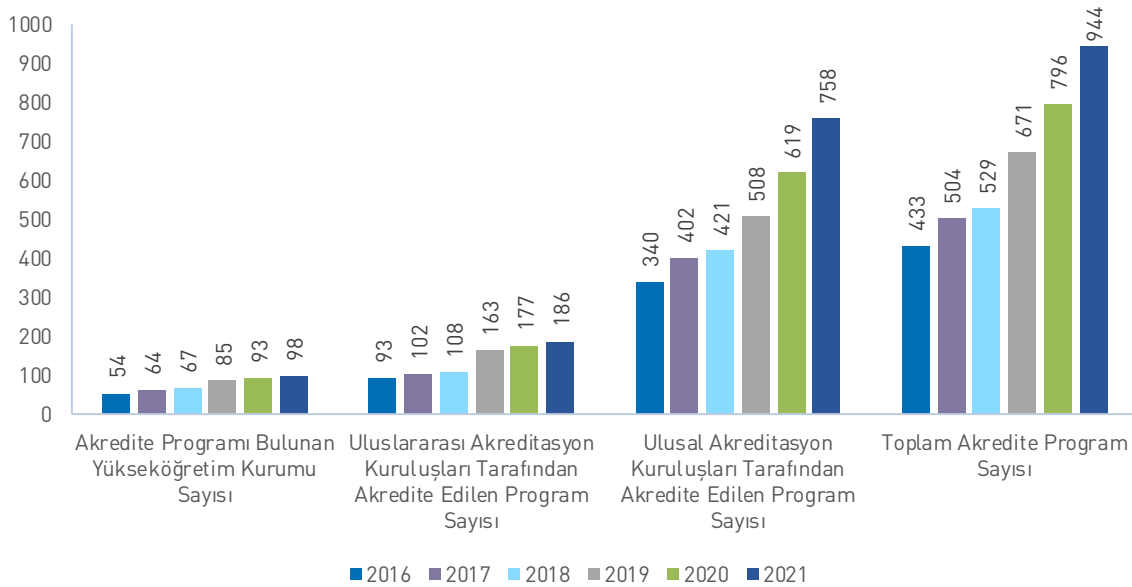
Şikâyet Mekanizması

2021 yılı izleme raporlarında bazı kuruluşların kararlarına karşı yapılacak itirazların kapsamının tüm kararları kapsayacak şekilde genişletilmesi ve şikâyet mekanizması oluşturmamış kuruluşlara şikâyet süreçlerine ilişkin mekanizmanın oluşturulması önerilmiştir. Bazı izleme raporlarında birçok kuruluş tarafından şikâyet mekanizması oluşturulmamış olmasına rağmen bu konuya değinilmemiştir.

6.4. Akredite Edilen Programlara İlişkin İstatistikler

Grafik 28'e göre, akredite program ve akredite programa sahip kurum sayılarında yıllar itibarıyla düzenli bir artış görülmektedir. Akredite lisans programlarının mezun veren tüm lisans programlarına oranı %10,65 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca 2016 yılına göre 2021 yılında akredite programı bulunan kurum sayısı %81,48, akredite program sayısı ise %118,01 oranında artmıştır. YÖKAK tarafından yürütülen kurumsal dış değerlendirme programları deneyimleri, akredite program sayısını artıran kurumların kalite güvencesi sistemlerini geliştirerek kalite süreçlerini içselleştirdiğini ve bu kültürü kurumlarının geneline yaymayı başardığını göstermektedir. Bu nedenle, yükseköğretim kurumlarında akreditasyon faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve farklı alanlarda faaliyet gösterecek akreditasyon kuruluşlarının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Grafik 28. Akredite Program Sayıları (2016-2021)

Tablo 27’de farklı programlarda akreditasyon faaliyetleri yürüten akreditasyon kuruluşları göz önünde bulundurulurken, Tablo 28’de tek programda akreditasyon faaliyeti yürüten akreditasyon kuruluşları göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 27. 2016-2021 Yılları Alan Bazlı Akredite Program Sayıları

Alan Adı	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mühendislik	292	342	323	340	347	380
Fen ve Edebiyat	55	70	84	115	130	150
Sosyal Bilimler	26	29	36	69	70	79
Eğitim Bilimleri	0	0	4	33	75	120
Sağlık Bilimleri	0	4	6	17	36	52
İletişim	0	0	0	11	31	48
Turizm Eğitimi	0	0	0	0	11	15
Diğerleri	2	1	9	3	0	0
Toplam	375	446	462	588	700	844

Tablo 27’ye göre, mühendislik alanındaki akredite program sayısının diğer alanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Mühendislik alanında akreditasyon yetkisine sahip MÜDEK’in 2007 yılından bu yana akreditasyon faaliyetlerinde bulunması bu durumun en önemli nedeni olduğu söylenebilir.

Alan bazlı akreditasyon sayılarına bakıldığında 2021 yılında bir önceki yıla göre toplam akredite edilmiş program sayısı %20,6 oranında artarak 844’e çıkmıştır. Bu artışta Mühendislik alanının katkısı %4,7, Fen ve Edebiyatın %2,9, Sosyal Bilimlerin %1,3, Eğitim Bilimlerinin %6,4, Sağlık Bilimlerinin %2,3, İletişimin %2,4 ve Turizm Eğitiminin %0,6’dır.

Eğitim Bilimleri, Sağlık Bilimleri, İletişim ve Turizm Eğitimi alanındaki program akreditasyon sayıları 2021 yılından bir önceki yıla göre sırasıyla %60, %44,4, %54,8 ve %36,4 oranında artış göstermiştir. Bu artışların görece diğer alan programlarına göre daha yüksek olması bu alanlarda akreditasyon faaliyetlerinin yeni başlamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 28. 2016-2021 Yılları Program Bazlı Akreditasyon Sayıları

Program Adı	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tıp Eğitimi	25	28	29	31	41	41
Eczacılık	11	10	10	12	14	14
Veteriner Hekimliği	4	5	6	9	10	10
Psikoloji	12	7	14	24	25	26
Mimarlık	6	8	8	7	6	9
Toplam	58	58	67	83	96	100

Tablo 28’de program bazlı akreditasyon sayıları incelendiğinde; tıp eğitimi, eczacılık ve veteriner hekimliği programlarında akreditasyon sayılarının 2021 yılında bir önceki yıla göre hiç değişmemişken psikoloji programında akreditasyon sayısının ise 1 arttığı görülmektedir.

Mimarlık programında akreditasyon sayısı 6’dan 9’a çıkarak ciddi bir artış olmuştur. Bunun en önemli nedeni mimarlık programlarını akredite eden Mimarlık Eğitimi Akreditasyon Derneği (MİAK)’nin 2021 yılından itibaren akreditasyon işlemlerine başlamış olması olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 29’dan da görüleceği gibi 2021 yılında akredite program sayısı 15 ve daha fazla olan yükseköğretim kurumu sayısı 17’dir. Bunlardan 12’si devlet üniversitesi iken 5’i vakıf üniversitesidir.

Tablo 29. Akredite Program Sayısı 15 ve Daha Fazla Olan Kurumlar

	Kurum	Vakıf/Devlet	Akredite Program Sayısı
1	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf	47
2	Sakarya Üniversitesi	Devlet	44
3	Hacettepe Üniversitesi	Devlet	43
4	İstanbul Teknik Üniversitesi	Devlet	38
5	Erciyes Üniversitesi	Devlet	32
6	Ege Üniversitesi	Devlet	30

7	İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf	28
8	Ankara Üniversitesi	Devlet	25
9	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet	24
10	İstanbul Medipol Üniversitesi	Vakıf	23
11	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet	21
12	Yeditepe Üniversitesi	Vakıf	21
13	Yıldız Teknik Üniversitesi	Devlet	19
14	Başkent Üniversitesi	Vakıf	17
15	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Devlet	17
16	Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet	16
17	Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	Devlet	15

Tablo 30 incelendiğinde akredite program sayılarının lisans programı sayılarına oranı %20 'den daha fazla olan yükseköğretim kurumu sayısı bir önceki yılda 19 iken 2021 yılında 28'e yükselmiştir. Bunlardan 11'i devlet üniversitesi iken 17'si vakıf üniversitesidir.

Tablo 30. Akredite Program Sayısının Lisans Programı Sayısına Oranı %20'den Daha Fazla Olan Kurumlar

	Kurum	Vakıf /Devlet	Akredite Program Oranı (%)
1	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf	61,8
2	Koç Üniversitesi	Vakıf	50,0
3	Sakarya Üniversitesi	Devlet	50,0
4	Sanko Üniversitesi	Vakıf	50,0
5	İstanbul Teknik Üniversitesi	Devlet	46,3
6	Ege Üniversitesi	Devlet	43,5
7	Hacettepe Üniversitesi	Devlet	42,2
8	Eskişehir Teknik Üniversitesi	Devlet	40,0
9	İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf	40,0
10	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet	37,5
11	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Vakıf	35,7
12	Yeditepe Üniversitesi	Vakıf	33,3

13	İstanbul Medipol Üniversitesi	Vakıf	32,4
14	Yıldız Teknik Üniversitesi	Devlet	31,1
15	Atılım Üniversitesi	Vakıf	30,2
16	Maltepe Üniversitesi	Vakıf	30,2
17	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Devlet	28,8
18	Erciyes Üniversitesi	Devlet	27,1
19	Başkent Üniversitesi	Vakıf	27,0
20	Özyeğin Üniversitesi	Vakıf	26,1
21	Bahçeşehir Üniversitesi	Vakıf	26,0
22	Galatasaray Üniversitesi	Vakıf	25,0
23	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Vakıf	24,0
24	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet	24,0
25	Ted Üniversitesi	Vakıf	23,5
26	Boğaziçi Üniversitesi	Devlet	22,9
27	İstanbul Kültür Üniversitesi	Vakıf	22,6
28	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Vakıf	20,7

7. Öğrenci Katılımı

Yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerinin önemli çalışmalarından biri öğrenci katılımıdır. 2019 yılında YÖKAK bünyesinde kurulan Öğrenci Komisyonu'nun çalışmaları 2021 yılında önemli bir ivme kazanmıştır. Komisyonun çalışmalarına ilişkin detaylar Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Sistemine Öğrenci Katılımı Faaliyet Raporu'nda sunulmuştur³.

Öğrenci Komisyonu, yükseköğretim alanında kalite kültürünün yaygınlaştırılması, kalite süreçlerinin içselleştirilmesi ve öğrencilerin kalite güvencesi sistemine katılımlarının artırılması, ulusal ve uluslararası düzeyde çalışmalar yürütmek amacıyla oluşturulmuştur. 2021 yılında Kurul, Yükseköğretim Kalite Kuruluna Öğrenci Üye Belirlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar çerçevesinde yürütülen süreç sonucunda Kurul öğrenci üyesini belirlemiştir. Ekim ayı içerisinde ise komisyon üyeleri arasından görev süresi tamamlanan ve mezun olan komisyon üyeleri yerine yeni üyeler seçilmiştir. YÖKAK tarafından yapılan açık çağrıda yapılan 53 başvuru Yükseköğretim Kalite Kurulu Öğrenci Komisyonu Yönergesi çerçevesinde değerlendirilmiş ve süreç sonunda Kurul kararı ile beş yeni öğrenci Komisyona dahil olmuştur.

7.1. Komisyon Faaliyetleri

Öğrenci Komisyonu, 2021 yılında gerçekleştirdiği eğitimler, çalıştaylar, seminerler, paydaş toplantıları gibi ulusal ve uluslararası düzeyde öğrenci katılımlı faaliyetleri ile yükseköğretimde kalite kültürünün öğrenciler tarafından içselleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına, öğrencilerinin yükseköğretimdeki kalite güvencesi süreçlerine ilişkin katılımlarını artırmaya katkı sağlamıştır.

7.1.1. Eğitimler

Öğrenci Komisyonu, Yükseköğretim Kalite Kurulu Öğrenci Komisyonu Yönergesi bağlamında ilk kez Kalite Elçisi Eğitim Programı düzenlemiştir. Yükseköğretimin önemli paydaşlarından olan öğrencilerin, yükseköğretimde kalite güvencesi sistemine katılımını sağlamak, kalite kültürünü yaygınlaştırmak ve yetkinlik kazandırmak amacıyla 05-06 Şubat

³ [2021_YKGS_Oğrenci_Katılımı_Faaliyet_Raporu.pdf \[yokak.gov.tr\]](#)

2021, 11-12 Şubat 2021 ve 19-20 Şubat 2021 tarihlerinde “Kalite Elçisi Eğitim Programı (KEP 21)” isimli çevrimiçi etkileşimli eğitim programları gerçekleştirilmiştir.

Öğrenci Komisyon Akademik Koordinatörü eşgüdümünde gerçekleştirilen eğitimlerin sınıflardaki moderatörlüğünü ise Öğrenci Komisyonu üyeleri yapmıştır. Eğitim öncesinde komisyon üyelerine yönelik bir moderatör eğitimi düzenlenmiştir. Moderatör Eğitimi ve Kalite Elçisi Eğitim Programı (KEP 21)’in öğretim tasarımı Akademik Koordinatörü tarafından yapılmıştır. Her biri dokuz saatten oluşan eğitimlerde dört sanal sınıf oluşturulmuş ve sınıflarda YÖKAK ve Öğrenci Komisyonu hakkında bilgilendirme, yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerine öğrenci katılımının önemi, YÖKAK’ın değerlendirme süreçlerine ilişkin temel kavramsal bilgilendirme, YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı, KİDR hazırlama ve değerlendirme süreçleri hakkında etkileşimli grup çalışmalarına yer verilmiştir. Eğitimlere 72 yükseköğretim kurumundan ve 87 farklı programdan (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri) 240 öğrenci davet edilmiştir. Eğitimi başarı ile tamamlayan %6’sı ön lisans, %68’i lisans, %17’si yüksek lisans ve %9’u doktora öğrencisi olmak üzere toplam 155 kalite elçisine katılım belgesi verilmiştir. Eğitimlere ilişkin katılımcı görüşleri Bölüm 8’de “Eğitsel Etkinliklerin Değerlendirilmesi” başlığı altında sunulmuştur.

7.1.2. Çalıştaylar

Öğrenci Komisyonu tarafından, yükseköğretimin önemli paydaşlarından olan öğrencilerin, yükseköğretimde kalite güvencesi sistemine katılımını sağlamak, kalite kültürünü yaygınlaştırmak, yetkinlik kazandırmak ve YÖKAK 2021 yılı Değerlendirici Eğitimi’ne ön hazırlık amacıyla 24 Mart 2021 tarihinde “Kalite Elçisi Çalıştayı (KEÇ’21)” isimli çevrimiçi etkileşimli eğitim programı gerçekleştirilmiştir. Çalıştayı başarıyla tamamlayan 31 yükseköğretim kurumundan 24’ü lisans, 10’u yüksek lisans ve 7’si doktora öğrencisi olmak üzere 41 kalite elçisine katılım belgesi verilmiştir. Katılımcıların %98’i çalıştayı oldukça faydalı bulduklarını ve kendilerini değerlendirici olmak için daha yetkin hissettiklerini belirtmişlerdir.

Öğrenci Komisyonu, 27-28 Ekim 2021 tarihlerinde ise yine çevrimiçi platform üzerinden; kalite güvencesine ilişkin çalışmalar yürüten öğrenci topluluklarının birbirleriyle deneyimlerini paylaşmaları, bilgi alışverişinde bulunmaları ve bir öğrenci kalite ağı oluşturmaları amacıyla “Öğrenciler Süreçlere Katılıyor, Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Güçleniyor: Öğrenci Toplulukları Çalıştayı” düzenlenmiştir. Avrupa Öğrenci Birliği (ESU) Yürütme Kurulu Üyesi Pegi Pavletic tarafından “Assessing Internal and External Quality

Assurance System: Student's Perspective" adlı bir sunumun da gerçekleştirildiği etkinliğe yaklaşık 350 öğrenci katılım sağlamıştır.

Öğrenci Komisyonu, yükseköğretim kurumları bünyesinde oluşturulan kalite topluluklarının çalışmalarına da destek vermiştir. Bu kapsamda kalite öğrenci topluluklarının amaçlarının, çalışma alanlarının ve gerçekleştirebilecekleri faaliyetlerin tartışılması, YÖKAK ve çalışmaları hakkında bilgi edinilmesi ve süreçlere öğrenci katılımının içselleştirilmesi hedefiyle iki yükseköğretim kurumunda "Kalite Öğrenci Topluluğu Ne Yapar? Ne Yapmalı?" isimli yüz yüze çalıştay yürütmüştür. Etkinliklere 70 öğrenci katılmıştır. Katılımcı öğrencilerden alınan olumlu geribildirimler, çalıştayın 2022 yılında da gerçekleştirilmesine yönelik fikri pekiştirmiştir.

7.1.3. Seminerler

Öğrenci Komisyonu, yükseköğretim önemli paydaşlarından olan öğrencilere yönelik, yükseköğretim öğrencilerinin yükseköğretimde kalite güvencesi sistemi, Yükseköğretim Kalite Kurulu, Öğrenci Komisyonu ve çalışmaları ile bu süreçlerde öğrencilerin nasıl yer alabileceğine ilişkin farkındalık oluşturmak amacıyla bir seminer serisini yürütmüştür. Çevrimiçi ve yüz yüze yürütülen "Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Sistemi ve Öğrenci Katılımı" isimli seride 24 yükseköğretim kurumundan toplam 3758 katılımcı yer almıştır. Seminerlere ilişkin kayıtlar yükseköğretim kurumlarının YouTube Kanalından da yayımlanmış, bu yayınlar 13.421 izleyiciye ulaşmıştır. Böylece seminer kapsamında ele alınan bilgiler toplam 17.179 dinleyiciyle/izleyiciyle paylaşılmıştır. Seminerler ayrıca 32 basılı gazetede, bir televizyon kanalında ve 53 internet gazetesinde haber olarak yer almıştır. Bu medya görünürlüğünün öğrenci katılımının artmasında önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

7.1.4. Paydaş Toplantıları

Öğrenci Komisyonu tarafından, yükseköğretimin önemli paydaşlarından olan yükseköğretim kurumlarının kalite komisyonlarında yer alan öğrenci üyelere yönelik 24 Mayıs 2021 tarihinde "Yükseköğretimde Kalite Güvencesi ve Öğrenci Katılımı" adlı çevrimiçi seminer gerçekleştirilmiştir. 171 yükseköğretim kurumundan öğrencilerin yer aldığı akran öğrenme yöntemine dayanan etkinlikte; yükseköğretimde kalite güvencesi sistemi, yükseköğretim kalite kurulu, yükseköğretim kalite kurulu öğrenci komisyonu, komisyonun faaliyet alanları

ve yürütülen çalışmalar ile öğrencilerin bu süreçlerde nasıl yer alabilecekleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Öğrenci Komisyonu, çalışmaları kapsamında kalite topluluklarından gelen bilgilendirme çalışmaları taleplerini de karşılamaya özen göstermiştir. Bu kapsamda iki üniversite tarafından öğrencileri kalite güvencesi hakkında bilgilendirmeyi amaçlayan çevrimiçi toplantılarda öğrencilerin soruları yanıtlanmıştır.

Öğrenci Komisyonu, 2021 yılında değerlendirici eğitimi alan ve Kurumsal Akreditasyon Programı, Kurumsal Dış Değerlendirme Programı ve İzleme Programı kapsamında değerlendirme takımlarında görev alan üniversite öğrencilerine yönelik “YÖKAK Değerlendirme Takımlarının Öğrencileri Buluşuyor” isimli yüz yüze bir etkinlik gerçekleştirmiştir. 19 kurumdan 25 değerlendirici öğrencinin akran öğrenme yoluyla kalite güvencesi ve akreditasyon hakkında bilgilerini paylaştığı ve deneyimlerini aktardığı etkinlikte; ESU Kalite Güvencesi Öğrenci Uzman Havuzunda yer alan komisyon üyeleri de uluslararası bilgi ve deneyimlerini paylaşmıştır. ESU, 40 ülkeden 45 Ulusal Öğrenci Birliği’nin oluşturduğu bir çatı kuruluştur. Komisyon üyesi üç öğrencinin 2021-2022 Akademik Yılı için ESU Kalite Güvencesi Öğrenci Uzman Havuzu’na üyelik başvuruları kabul edilmiştir. Komisyon üyesi olan ve 2020-2021 Akademik Yılı ESU Kalite Güvencesi Öğrenci Uzman Havuzu üyesi olarak seçilen bir öğrencinin görev süresi ise ESU tarafından 1 yıl süreyle uzatılmıştır. 80 öğrenciden oluşan havuzda Türkiye’den 2019-2020’de iki öğrenci üye varken, 2020-2021 yılında toplam 8 öğrencinin üyeliği ile bir ilke imza atılmıştır. ESU’da yer alan ve komisyon üyesi olan öğrenciler ESU’nun yıl içinde düzenlediği çeşitli etkinliklere de katılım göstermiştir. Bununla birlikte Komisyon üyeleri İslam Dünyası Kalite Güvencesi Ajansları Birliği (IQA), EUA Learning & Teaching Forum, Uygunlu Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonunda TÜRKAK’ın Kapasitesinin Artırılması Projesi, British Council Mükemmellik Eğitimi ve YÖKAK Kalite Komisyonları Eğitimi’ne dinleyici olarak katılım sağlamışlardır.

7.2. Yükseköğretim Kurumlarının Öğrenci Katılımı Faaliyetleri

Öğrenci Komisyonunun yaptığı özendirici ve teşvik edici etkinlikler yükseköğretim kurumları tarafından ilgiyle karşılanmakta ve örnek alınmaktadır. Komisyon bu yıl itibarıyla yükseköğretim sisteminde kalite güvencesi süreçlerine öğrenci katılımına yönelik bir takip çalışması başlatmıştır. Bu kapsamda yükseköğretim kurumlarından resmi yazı ile “yükseköğretimde kalite güvencesi sisteminde öğrenci katılımlı faaliyetler” hakkında bilgi

talep edilmiştir. Kurumlardan edinilen bilgiye göre 77'si seminer, 207'si toplantı, 30'u çalıştay ve 129'u oryantasyon, tanıtım, akreditasyon kuruluşu ile etkinlik vb. olmak üzere toplam 443 faaliyet gerçekleştirilmiş ve faaliyetlerde 47.267 katılımcı yer almıştır.

Yükseköğretim kurumlarında öğrenci katılımına ilişkin önemli faaliyetlerden biri de kalite topluluklarının kurulmasıdır. Kalite toplulukları, kalite süreçlerine öğrencileri dahil etmekte ve öğrenciler arasında kalite bilincini oluşturmakta en etkili araçların başında gelmektedir. Komisyonun yaptığı etkinliklerle artan farkındalık sonucunda birçok kurumda kalite toplulukları kurulmaya başlanmış ve 2021 Aralık ayı itibarıyla sayı 30'a ulaşmıştır.

8. YÖKAK Faaliyetlerinin Paydaşlar Tarafından Değerlendirilmesi

YÖKAK, yürüttüğü süreçleri paydaş memnuniyeti bakımından izlemekte ve buna bağlı olarak süreçlerinde iyileştirmeler yapmaktadır. Bu kapsamda, 2021 yılında öncelikle kamuoyu nezdinde YÖKAK faaliyetlerine gösterilen ilginin bir bileşeni olarak medya ve çevrimiçi görünürlük analiz edilmiştir. Bu analizlerde, dijital haber platformlarında ve televizyon kanallarında yayımlanan haber sayıları, resmi internet sayfasının görüntülenme sayısı, resmi sosyal medya hesaplarındaki takipçi sayısı gibi verilere bakılmıştır. Öte yandan, Dış değerlendirme süreçlerine ve bu süreçlere yönelik eğitim faaliyetlerine katılan paydaşların da görüşleri her yıl olduğu gibi 2021 yılında da alınmıştır. Eğitsel etkinliklerde, katılımcılara başarı testi uygulanmış ve memnuniyet anketleri yapılmıştır. 2021 yılı dış değerlendirme süreçleri hakkında görüş ve önerilerin alınması ve takımların değerlendirilmesi için 360° değerlendirme yaklaşımı uygulanmıştır. Ayrıca, yine bu yıl da tüm süreçlere yönelik olarak talep, öneri, itiraz ve şikayetler kamuoyuna açık bir şekilde alınmış ve bunlar değerlendirilmiştir.

8.1. Medya ve Çevrimiçi Görünürlük

Kurulun medya görünürlüğünün bir önceki seneye göre %89 artış gösterdiği 2021 yılında yazılı basında 59 ulusal, 85 bölgesel ve 1066 yerel basında olmak üzere 1210 haber yayımlanmıştır. Dijital haber mecralarında toplam 6618 haber, televizyon kanallarında ise YÖKAK faaliyetleri ile ilgili 136 haber yayımlanmıştır (Kaynak: Interpress Raporları).

YÖKAK'ın sosyal medya hesapları kamuoyu ve paydaşlarla iletişim için etkin bir enstrüman olarak kullanılmaktadır. 2021 yıl sonu itibarıyla Twitter'da 14.264 takipçi sayısına ulaşılmıştır (bir önceki yıla göre %62'lık bir artış gerçekleşmiştir). 2020 yılında uluslararası görünümü artırma çabalarıyla hayata geçirilen Türkçe hesabımız ile eş zamanlı İngilizce yayın yapan Twitter hesabındaki 508 takipçiye ek olarak, yine Türkçe ve İngilizce içerik sunan LinkedIn (1045 takipçi) ve Youtube (547 abone) platformları üzerindeki sosyal medya hesapları kullanıcıların takibine sunulmuştur. 2021 yıl sonundan itibaren genç hedef kitlesine erişimi arttırmak amacıyla Instagram üzerinde resmi hesap oluşturulmuştur.

YÖKAK çalışmalarında öğrenci katılımının görünürlüğü, Kalite Elçisi hesaplarında aynı yıl içinde 1500 Instagram, 578 Twitter takipçisine ulaşılmış, Twitter etkileşimi ve görüntülenme sayısı yıllık 473 bin olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılı içinde YÖKAK resmi internet sayfası (yokak.gov.tr) ise 167.662 (2020'de 69.212) tekil kullanıcı tarafından 598.445 sayfa görüntülenmesi almıştır (Tablo 31).

Tablo 31. YÖKAK'ın Resmi İnternet Sayfasında En Çok Erişim Alan İçerikler (Tekil Erişim)

Sayfa Adı (Bağlantı)	Tekil Erişim Sayısı
KİDR Raporları	14268
Kurul Üyeleri	9609
Haberler ve Duyurular	9013
Kurumsal Dış Değerlendirme Programı Dokümanları	8936
Öğrenci Katılımı	8447

Kaynak: Google Analytics

8.2. Eğitsel Etkinliklerin Değerlendirilmesi

Eğitsel Etkinliklerin Etkililiği

2021 yılı Kurumsal Dış Değerlendirme, Akreditasyon ve İzleme Programları Değerlendirici Eğitimi faaliyetlerinin etkililiğini değerlendirmek amacıyla her üç eğitim programının sonunda katılımcılara memnuniyet anketi uygulanmıştır. Ayrıca Değerlendirici Başlangıç Eğitimi sonunda katılımcılara YÖKAK kurul üyelerinin, akademik danışmanlarının ve uzmanlarının katkıları ile hazırlanan bir Başarı Testi uygulanmıştır.

Başarı Testi uygulamasına toplam 238 değerlendirici adayı katılmıştır. Testten elde edilen genel ortalama puan 67,3'tür. Katılımcıların %72'si 60 puan barajının üzerinde kalmıştır.

Başlangıç, Mükemmelleşme ve Saha Hazırlık eğitimlerinden elde edilen memnuniyet sonuçları Tablo 32'de sunulmaktadır. Memnuniyet anketleri üç eğitimde toplam 460 katılımcı tarafından doldurulmuştur.

Tablo 32. Değerlendirici Eğitimleri Memnuniyet Sonuçları (1 en düşük-5 en yüksek)

Madde	Ortalama		
	Başlangıç E.	Mükemmelleşme E.	Saha Hazırlık E.
Eğitimi genel olarak faydalı buldum.	4,63	4,72	4,64
Eğitimin amacına ve hedeflerine ulaştığını düşünüyorum.	4,48	4,66	4,56
Eğitim kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere ayrılan süre yeterliydi.	4,23	4,48	4,44
Eğitimin yapıldığı (çevrimiçi) ortamı uygun buldum.	4,48	4,76	4,64
Eğitimin içeriği yeterliydi.	4,39	4,48	4,49
Eğitimde sunulan materyaller açık, anlaşılır ve yeterliydi.	4,41	4,63	4,56
Eğitimden sonra kendimi dış değerlendirme, akreditasyon ve izleme süreçleri konusunda daha yetkin hissediyorum	4,43	4,54	4,36

Tablo 32 incelendiğinde katılımcıların eğitimi genel olarak etkili ve yararlı buldukları anlaşılmaktadır. 2021 sonuçları önceki yılların sonuçlarıyla karşılaştırıldığında ortamın kullanışlılığı, zaman yönetimi, etkinlik, materyal ve içeriğin uygunluğu gibi açılardan ilerleme kaydedildiği anlaşılmaktadır. Bu durumun önemli bir etkeni yıldan yıla elde edilen dönütlerle eğitim programlarının geliştiriliyor olmasıdır. Bir diğer etkeni ise 2021 yılı itibarıyla değerlendirici eğitimlerinin üç aşama altında toplam 42 saat olarak uygulanmaya başlamasıdır. Bu anlayışla eğitim süreleri uzatılmış, değerlendirici eğitimleri içerisinde amaca göre daha homojen veya heterojen grupların oluşturulabilmesi olanaklı hale gelmiştir.

Değerlendirici eğitimlerine ilişkin olumlu görüşler Tablo 33’de sunulmaktadır. Bu boyutta 413 farklı görüş bildirilmiştir.

Tablo 33. Değerlendirici Adaylarının Eğitime Yönelik Olumlu Görüşleri

Görüş
Eğitimin genel olarak faydalı olması, amaç ve hedeflerine ulaşması.
Moderatörlerin konularına hakimliği, öğretim ve iletişim yetkinliğinin yüksekliği.
Sahadan tespit edilip eğitimler taşınan sorun/durumların doğru ve yeterli olması.
Küçük gruplarda ve sınıflarda güçlü ve öğretici bir etkileşim ortamının oluşması.

Öğrenen merkezli, tartışmalara dayalı, katılımcı, sahadan deneyimlerin ve problemlerin sınıfa taşınabildiği bir eğitim olması.
Programın iyi organize edilmesi. Zamanın uygun ve etkin kullanımı.
Eğitimlerin teorik bilgiler, kılavuzlar ve gerçek saha durumları arasında köprü oluşturması.
Eğitim programları öncesinde katılımcılarla paylaşılan doküman ve materyallerin katkı sağlayıcı olması.
Eğitim ortamının resmiyetin ötesinde sıcak, samimi ve motive edici olması.
YÖKAK eğitimlerinin sürekli gelişim inancını pekiştirmesi.

Tablo 33 incelendiğinde, katılımcıların Tablo 32’de elde edilen sonuçları son derece destekler biçimde eğitimleri yararlı ve etkili buldukları gözlemlenmektedir. Elde edilen sonuçlar değerlendirici eğitimi programının güçlü yönlerine şu biçimde işaret etmektedir:

- Öğretim tasarımı süreçlerinin sahadaki gerçek sorun/durumlara duyarlılığı,
- Etkinliklerin grup çalışması, iş birliği ve deneyim paylaşımına uygun doğası,
- Çevrimiçi öğretim yöntem ve araçlarının başarılı biçimde kullanılması,
- Moderatörlerin yetkinliği, sıcaklığı ve samimiyeti,
- Değerlendirici eğitimlerinin YÖKAK’ın kuramsal bakışı, ölçütleri ve kılavuzlarının kullanımına ilişkin gerçekçi yaklaşımları,
- Dinamik biçimde güncellenen eğitimlerin katılımcıların sürekli gelişimlerini desteklemesi.

Değerlendirici eğitimlerine ilişkin olumsuz görüşler Tablo 34’te sunulmaktadır. Bu boyutta 107 farklı görüş bildirilmiştir.

Tablo 34. Değerlendirici Adaylarının Eğitime Yönelik Olumsuz Görüşleri

Görüş
Bağlantı sorunlarının yaşanması.
Eğitim süresinin yetersiz olması.
Katılımcıların hazırlık dokümanları, YÖKAK ölçütleri, dereceli değerlendirme anahtarı ve kılavuzlarına yeterince hazırlamadan eğitime gelmesi.
Katılımcılar arasında deneyim farklılıklarının bulunması.
Bazı etkinlikler için ayrılan sürenin yetersiz olması.
Bazı katılımcıların isteksiz olması, kameralarını açmaması, grup dinamiğine katkı sağlamaması.

Tablo 34 incelendiğinde değerlendirici eğitimlerine ilişkin olumsuz görüşlerin önceki yıllarda olduğu gibi ağırlıklı olarak bağlantı ve altyapı sorunları üzerinde yoğunlaştığı

görülmektedir. Katılımcı bilişim cihazları ve internet bağlantılarının yetersizliğinden kaynaklanan bu tür sorunları aşmak için ileriki dönemlerde katılımcı ve moderatör belge ve içeriklerinin farklı cihazlardan daha rahat erişilebilecek bulut bilişim uygulamalarına taşınması ve eğitim programlarına başvuru, katılım ve erişim durumlarının bilgi yönetim sistemleri ile etkin biçimde izlenmesi gibi tedbirler düşünülmektedir. Bir diğer görüş, katılımcılar arası deneyim farklılıklarının eğitimleri olumsuz etkilediği üzerinedir. Dış değerlendirme takımları içinde doğası gereği deneyim ve yetkinlikleri birbirinden oldukça farklı üyeler yer almakta, bu durum da eğitimlerde karma gruplar kullanmayı gerekli kılmaktadır. Her ne kadar 2021 yılı itibarıyla ilk kez değerlendirici eğitimine başvuran adaylara başlangıç eğitimleri uygulanıyorsa da bunun yeterli bir çözüm olmadığı anlaşılmaktadır. İleriki dönemlerde başlangıç eğitimlerinin yapısının güçlendirilmesi, ayrıca hazırlık modüllerinin yanı sıra hatırlatma modüllerinin de geliştirilmesi planlanmaktadır. Eğitimlerde olumsuzluklara sebep olan bir diğer unsurun bazı katılımcıların isteksizliği ve aktif katılım göstermemesi olduğu görülmektedir. Grup dinamiğini olumsuz etkileyen bu sorunu aşmak için gelecek eğitimlerde katılımcı etkinliğinin artırılması, özellikle çevrimiçi eğitimlerde kamerası açık olarak hazır bulunmasına ilişkin çeşitli tedbirler düşünülmektedir.

“Kalite Elçisi Eğitim Programı (KEP 21)” eğitimlerinin hemen ardından öğrencilerle paylaşılan geribildirim anketine 171 katılımcıdan 164’ü katılmıştır. Anket katılımcılarının %94’ü eğitimi faydalı bulduğunu, %71’i eğitim süresinin yeterli olduğunu belirtmişken %26’sı ise eğitim sürelerinin biraz daha uzun olması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların %99’u eğitimin yapıldığı çevrim içi platformun uygun olduğunu, %70’i ise diğer katılımcıların ilgi ve aktif olduğunu, %97’si moderatörlerin anlatımının açık ve anlaşılır olduğunu, %99’u moderatörlerin süreyi aktif kullandığını, %94’ü eğitim içeriğinin yeterli olduğunu, %86’sı eğitimde verilen bilgilerin açık ve anlaşılır olduğunu, %94’ü YÖKAK ve çalışmaları hakkında bilgi edindiğini, %92’si Öğrenci Komisyonunun çalışmaları hakkında bilgi edindiğini, %76’sı eğitimden sonra yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerinde öğrenci rollerine yönelik yetkinliğine sahip olduğunu, %96’sı diğer öğrencilere Kalite Elçisi Eğitim Programı’nı önereceğini belirtmiştir. Bu dönütler çerçevesinde Komisyon gelecekte gerçekleştireceği eğitimler için gerekli iyileştirme adımlarını gerçekleştirecektir.

8.3. Değerlendirme Takımlarının Değerlendirilmesi

KDDP, KAP ve İzleme Programlarının sürekli iyileştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla YÖKAK bu süreçlerde aktif görev alan paydaşlarının görüşlerini almaktadır. Bu kapsamda sahada görev alan değerlendiricilerin ve değerlendirmeye alınan kurum yöneticilerinin sürece ilişkin değerlendirmelerini 360° değerlendirme yaklaşımı ile hem değerlendirenin hem de değerlendirilenin bakış açısından izlenmesi sağlanmaktadır. Bu yaklaşımda değerlendirme tüm takım üyeleri birbirlerini ve kurum yöneticileri de tüm takımı Likert tipi bir ölçme aracı ile değerlendirmekte; ayrıca süreç hakkındaki görüş, öneri ve iyileştirmelere dair açıklamalar sunmaktadırlar.

2021 yılında 360° değerlendirmelerde yapılan geri bildirimlerin ankete katılanların süreçte aldıkları göreve göre analiz edilmiştir. Buna göre takım başkanları tarafından değerlendiricilere yönelik doldurulan anket sayısı 130'dur. Değerlendiricilerin genel olarak takım içi uyumları, etkili iletişim becerileri, tarafsız ve adil davranmaları, süreç ile doğrudan ilişkili sorular sordukları görülmektedir. Ayrıca "Takım başkanının önerilerini dikkate almıştır" sorusuna verilen olumlu yanıt sayısı oldukça yüksektir. Bu ise değerlendiricilerin aynı zamanda takım başkanları ile uyum içinde çalıştığını göstermektedir. Öte yandan, bu anket sonuçlarına göre değerlendiriciler tarafından zamanın etkili kullanımı konusu iyileştirilmesi gerekli bir alan olarak belirlenmiştir. Takım başkanlarından alınan geri bildirimlerde değerlendiricilerin uyumlu çalışmaları hususunda yazılı olarak da görüşlerini bildirmişlerdir. Ancak az da olsa bazı takım üyelerinin sürece yeterli zamanı ayırmadığı gelişmeye açık bir yan olarak belirtilmiştir.

Değerlendiricilerin birbirlerini değerlendirdiği 546 anketten elde edilen bulgulara göre genel olarak değerlendiricilerin takım içinde uyumlu çalıştıkları, saha ziyareti programı dahilinde etkili iletişim kurabildikleri, ziyaret edilen kurum ile ilgili ön hazırlıklarını yaptıkları, tarafsız ve adil davrandıkları görülmektedir. Ancak değerlendiricilerin zamanı etkin kullanımına dair takım üyelerinin geri bildirimleri memnuniyet düzeyinin oldukça düşük olduğunu göstermiştir.

Değerlendiricilerin takım başkanlarını değerlendirmesinde ise 110 anket tamamlanmıştır. Bu anketlerde de diğerleri ile benzer ve tutarlı sonuçlar elde edilmiştir. Takım başkanlarına dair en iyi sonuç "değerlendirme sürecinde kurumu diğer yükseköğretim kurumlarıyla kıyaslamaktan ve eleştirmekten kaçınmıştır" sorusundan elde edilmiştir. Bu

sonuç takım başkanlarının süreçte kurumların kendi dinamiklerine bakarak değerlendirmeyi ön planda tuttuklarını ve YÖKAK yaklaşımına uyumlu davrandıklarını gösterdiğinden memnuniyet vericidir.

Değerlendiricilerden alınan geri bildirimlerde göre az da olsa bazı takım üyelerinin takım içi toplantılara etkin katılım sağlamadığı yönünde geliştirmeye açık yön gözlenmiştir. Bu yıl değerlendirme takımlarında yer alan uluslararası değerlendiriciler konusunda ise hem uluslararası değerlendiriciler hem de ulusal değerlendiriciler tarafından benzer problemlere işaret edilmektedir. Dil problemleri sebebiyle takım içi uyumda sorunlar olduğu ve saat farkı sebebiyle takım toplantılarına katılım hususunda olumsuz ger bildirimler alınmıştır. Bu noktada uluslararası değerlendiricilerin takımlar içinde etkin şekilde yer almalarına yönelik YÖKAK tarafından iyileştirmeler yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Öte yandan değerlendiriciler takımlarda yer alan öğrenci değerlendiricilerden memnuniyetlerini yazılı olarak da iletmışlerdir. Ayrıca değerlendiricilerden takım başkanlarına ilişkin alınan geri bildirimlerde de takım başkanlarının liderlik, takım içi uyum, etkili iletişim ve süreçte hakimiyet becerileri hakkındaki olumlu görüşlerin olmasından memnuniyet duyulmuştur.

Kurum yöneticilerinin değerlendiriciler için yanıtladığı anket sayısı 35, takım başkanları için yanıtladıkları anket sayısı 5'tir. Değerlendirmeye alınan kurum sayıları göz önünde bulundurulduğunda bu sayı oldukça azdır ve bir sonraki yıl yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar YÖKAK tarafından yürütülecektir. Bu anketlerden elde edilen bulgulara göre gerek değerlendiricilerin gerekse takım başkanlarının süreç boyunca uyumlu, tarafsız ve adil oldukları, tekrar aynı takım üyelerinin kurumlarının değerlendirmesinde görev almalarından memnuniyet duyacaklarını göstermektedir. Öte yandan, kurum yöneticileri de diğer anket bulgularına benzer şekilde değerlendiricilerin zamanı etkin kullanımına dair oldukça düşük bir memnuniyet düzeyi iletmışlerdir. Kurum yöneticilerinin geri bildirimlerinde bakıldığında ise takım üyeleri hakkında olumlu geri bildirimleri olmasına karşılık, az da olsa bazı takım üyelerinin kurumlararası karşılaştırma eğilimlerinin bulunduğu belirtilmiştir.

8.4. Talep, Öneri, Şikayetler

İtiraz ve şikâyet süreci, YÖKAK'ın yürüttüğü dış değerlendirme faaliyetleri ve akreditasyon kuruluşlarının tanınması ve yetkilendirilmesi kararlarına yönelik olan itirazlar ile yürütülen hizmetlere yönelik şikayetleri kapsamaktadır. Bu kapsamda İtiraz ve Şikâyet Yönergesi ve söz konusu yönerge kapsamında İtiraz ve Şikâyet Komisyonu teşkil edilmiştir.

Sürecin temel amacı, YÖKAK'ın kurumsal amaç ve değerleri doğrultusunda; hizmetleri açık ve hesap verilebilir şekilde sunmak, karar almada adil olmak ve paydaşların haklarını güvence altına almaktır. Yapılan itiraz ya da şikâyetin Kuruma bildirilmesi ile birlikte süreç Kalite Yönetimi Bilgi Sistemi üzerinden yönetilmektedir. 2021 yılı içerisinde tanımlanan başvuru kanallarından biri olan CİMER üzerinden 1 adet Bilgi Edinme, 1 adet Görüş Öneri ulaştırılmış. Bu talepler yasal cevap süreleri içinde yanıtlanmıştır. 2021 yılında şikâyet kaydı oluşmadığından süreç işletilmemiştir.

9. Sonuç

Çağdaş kalite güvencesi anlayışı, yükseköğretim kurumlarının kendi özgün koşullarına uygun iç kalite güvencesi sistemi kurması, çıktı odaklı olması, yeterliliklerin esas alınarak kalite kültürünün kurumun geneline yayılması ve içselleştirilmesine ve kurumsal veya program bazında bir dış değerlendirme yapılmasına dayanır. Dolayısıyla yükseköğretim kurumlarında kalitenin birinci dereceden sorumlusu ve sahibi kurumun kendisidir. Bu kapsamda yükseköğretim kurumlarında iç kalite güvencesi sistemin oluşturulması ve işletilmesi amacıyla etkin bir iç değerlendirme yaklaşımının geliştirilmesi gerekmektedir. YÖKAK'ın buradaki temel amaçlarından biri yükseköğretim kurumlarındaki iç değerlendirme ve iç kalite güvencesi çalışmalarına rehberlik ederek destek olmaktır. YÖKAK tarafından yürütülen dış değerlendirme programları, yükseköğretim kurumlarında iç kalite güvencesi sistemlerinin oluşturulması ve güçlendirilmesi için önemli bir araçtır. Bu değerlendirme programlarının etkin bir şekilde işletilmesi için yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen iç değerlendirme çalışmalarının temel çıktısı olan KİDR'lerin kanıta dayalı ve objektif bir yaklaşımla hazırlanması büyük önem arz etmektedir. YÖKAK tarafından gerçekleştirilen dış değerlendirme programları, hazırlanan KİDR'lerin objektiflik yönünde bazı eksikliklerin olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca KİDR'lerde özellikle izleme ve iyileştirme kanıtlarının güçlendirilmesi de gerekmektedir.

YÖKAK tarafından 2021 yılında 12 yükseköğretim kurumu KAP kapsamında, 13 yükseköğretim kurumu KDDP kapsamında ve 44 yükseköğretim kurumu İzleme Programı kapsamında değerlendirilmiştir. KDDP kapsamında değerlendirilen 13 yükseköğretim kurumu ilk defa dış değerlendirme sürecine dahil edilmiştir. Değerlendirilen kurumlarda iç kalite güvence sisteminin tüm bileşenlerinin planlama ve uygulama düzeyinde olduğu, izleme ve iyileştirme mekanizmalarının az sayıda kurumda yapılandırıldığı görülmektedir. İzleme Programı kapsamında değerlendirilen 44 yükseköğretim kurumunun KDDP kapsamında ilk değerlendirmeleri 2018 yılında gerçekleştirilmiştir. 2021 yılında gerçekleştirilen İzleme Programı ile bu yükseköğretim kurumlarının kalite gelişim düzeyleri ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir. Yükseköğretim kurumlarının genelinde kısmi iyileştirmelerin olduğu gözlemlenmiş olup; PUKÖ çevrimi kapsamında kontrol et ve önlem al, program yeterliliklerinin izlenmesi, öğrenci merkezli öğrenme, öğretme ve değerlendirme ile eğiticilerin eğitimi uygulamalarında beklenen gelişimin sağlanamadığı görülmüştür.

2021 Yılı KAP kapsamında 7 yükseköğretim kurumu tam akreditasyon alırken, 5 yükseköğretim kurumu koşullu akreditasyon almıştır. Tam akreditasyona sahip yükseköğretim kurumları ile koşullu akreditasyona sahip yükseköğretim kurumları karşılaştırıldığında en temel farkın eğitim ve öğretim başlığında ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle program izleme ve güncelleme uygulamalarında tam akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarının beklenen düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak akredite edilen kurumlarda öne çıkan geliştirmeye açık alanları; paydaş katılımının sağlanması, öğrenci merkezli öğrenme, öğretme ve değerlendirme uygulamalarının geliştirilmesi, mezun izleme sistemlerinin etkin kullanılması, araştırma performansının izlenmesi ve iyileştirilmesi, toplumsal katkı faaliyetlerinde PUKÖ çevriminin işletilmesi ve kamuoyunun bilgilendirme yöntemlerinin çeşitlendirilmesidir.

YÖKAK Dış Değerlendirici Eğitimi kapsamında, 2021 yılında, toplam 42 saat eğitim verilmiştir. Değerlendirici adayları, değerlendiriciler ve takım başkanlarından 639 katılımcının yer aldığı bu çevrimiçi eğitimlerin 36 saati eş zamanlı ve etkileşime dayalı biçimde yürütülmüştür. 2021 yılı Yükseköğretim Kurumları Kalite Komisyonları Eğitimi ise 36'sı eş zamanlı ve etkileşime dayalı olmak üzere 48 saati kapsamıştır. Yine tamamı çevrimiçi ortamda gerçekleştirilen bu eğitimlerden yükseköğretim kurumlarımızın kalite güvencesi süreçlerinde görev alan toplam 600 katılımcı yararlanmıştır. Eğitim etkinlikleri boyunca 20 moderatör ve 16 teknik destek sorumlusu görev almıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların hem eğitimlere katılım hem de etkin katkı sağlama oranının oldukça yüksek düzeyde olduğu ifade edilebilir. Katılımcı görüşleri bütüncül olarak değerlendirildiğinde de benzer biçimde eğitimlere ilişkin önemli oranda bir memnuniyet görülmektedir. Katılımcı beklentileri incelendiğinde, eğitimlerin çeşitlendirilmesi, eğitim sürelerinin uzatılması ve çevrimiçi öğrenme olanaklarının yanında yüz yüze etkileşim fırsatlarının genişletilmesi gibi ifadelerin öne çıktığı görülmektedir. Bunlar ışığında 2023 eğitim programlarında daha geniş zamanlara yayılan, daha katılımcı ve yüz yüze bileşenler içeren uygulamalara yer verilmesi planlanmaktadır.

KAP'a dahil olan yükseköğretim kurumlarının YÖKAK tarafından izlenen performans göstergeleri ile kalite güvencesi süreçleri arasındaki ilişkiler genel olarak değerlendirildiğinde; kalite güvencesi süreçlerinin olgunluk düzeyi ile performans göstergelerinin nitelikliliği arasında olumlu yönde güçlü ilişkilerle karşılaşılmaktadır. Buna göre kurumların eğitim ve öğretim süreçlerine ilişkin kalite güvencesi mekanizmaları

olgunlaştıkça çift ana dal ve yan dal yapan öğrenci sayıları artmakta; araştırma ve geliştirme süreçlerine ilişkin kalite güvencesi mekanizmaları olgunlaştıkça Scimago, Webometrics ve URAP Tr sıralamaları yükselmekte ayrıca öğretim üyesi başı toplam yayın, SCI, SSCI, A&HCI indeksli yayın ve atıf sayıları da artış göstermektedir. Elde edilen sonuçlar kurumların kalite güvencesi süreçlerini olgunlaştırmaya yönelik çabalarının, kurumsal performanslarına olumlu yönde katkı yaptığına ilişkin önemli ipuçları sağlamaktadır. İlişki analizleri ayrıca kurumların kalite güvencesi süreçlerine verdiği önemle, bu süreçlerin olgunluk düzeyi arasında da güçlü ilişkilere işaret etmektedir. Buna göre kurumların kalite güvencesine ilişkin toplantı ve etkinlik sayıları ile kalite güvencesi süreçlerinin toplam olgunluğu doğru orantılı ve istatistiksel olarak anlamlı biçimde artmaktadır.

Yükseköğretim Kanununa eklenen Ek Madde 35’de yapılan düzenleme ile ulusal akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarının tanınması süreci YÖKAK tarafından yürütülmektedir. 2021 yılı sonu itibarıyla YÖKAK tarafından Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi verilen ulusal akreditasyon kuruluşu sayısı 19 iken YÖKAK tarafından tanınan uluslararası kuruluş sayısı ise 10’dur. Bu akreditasyon kuruluşları tarafından akredite edilen program sayısı 2021 yılında bir önceki yıla göre %15,7 oranında artarak 944’e çıkmıştır.

2021 yılında akredite program sayısı 15 ve daha fazla olan 17 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bunlardan 12’si devlet üniversitesi iken 5’i vakıf üniversitesidir. 2021 yılında akredite program sayılarının lisans programı sayılarına oranı %20 ve daha fazlası olan 28 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bunlardan 11’i devlet üniversitesi iken 17’si vakıf üniversitesidir.

2021 yılı, yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerine öğrencilerinin katılımının güçlendiği; ulusal anlamda yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerine öğrenci katılımının ardından ESU katılımları ile uluslararası alanda yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerine de katılımın teşvik edildiği bir yıl olmuştur. Komisyon, amaçları doğrultusunda 2022 yılında da ulusal ve uluslararası katılımlı faaliyetlerine yön vermeyi ve kalite güvencesine öğrenci katılımının tüm yükseköğretim kurumları tarafından içselleştirilmesi çalışmalarına katkı sağlamayı planlamaktadır.

9.1. Genel Değerlendirme

YÖKAK 2021 yılı değerlendirmeleri, yükseköğretim kurumlarında yürütülmekte olan kalite güvencesi faaliyetlerini kalite güvencesi sistemi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi olarak beş başlık altında ele almaktadır. Kurumsal Dış Değerlendirme, İzleme ve Kurumsal Akreditasyon programlarından elde edilen sonuçlar bu başlıklar altında bir arada değerlendirilmektedir.

9.1.1. Kalite Güvencesi Sistemi

Yükseköğretim kurumları ve yükseköğretim kurumları liderlerinin kalite güvencesi sistemi ile ilgili bilgi ve farkındalık düzeyinin artması, kalite komisyonlarının yapılanmalarının tamamlanması, iç değerlendirme çalışmalarının güçlendirilmesi ve paydaş katılımı konusundaki gelişmeler memnuniyetle gözlemlenmektedir. Ancak bu alanlarda yükseköğretim kurumlarımız arasındaki farklılıklar da gözden kaçırılmamalıdır. Özellikle 2021 yılında kurumsal akreditasyon alan yükseköğretim kurumlarında etkin bir paydaş katılımı mekanizması geliştirmeye açık bir yan olarak karşımıza çıkmaktadır.

İç kalite güvencesi sistemlerinin en temel özelliklerinden biri PUKÖ çevriminin etkin bir şekilde işletiliyor olmasıdır. Yükseköğretim kurumlarımızda genel olarak planlama ve uygulama çalışmaları beklenen düzeydedir. Bununla birlikte yıllar itibarıyla izleme sistemlerinin de geliştirilmeye başlandığı gözlemlenmektedir. Ancak izleme sonuçlarının değerlendirilmesi ve iyileştirme çalışmalarına yansımaları önemli bir gelişmeye açık yan olmaya devam etmektedir. Bu kapsamda uluslararasılaşma ölçütünü incelediğimizde genel olarak uluslararasılaşma faaliyetlerinin izlenmesi ve iyileştirilmesi gelişmeye açık yan olarak karşımıza çıkmaktadır.

9.1.2. Eğitim ve Öğretim

Eğitim ve Öğretim alanına ilişkin kalite güvencesi süreçlerinin olgunluğu bütüncül bir bakışla değerlendirildiğinde, yükseköğretim kurumlarımızın etkinliklerin uygulamadan izleme ve iyileştirmeye doğru bir olgunlaşma seyri içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre KDDP'ye dahil olarak YÖKAK dış değerlendirme süreçlerinden ilk kez geçecek olan kurumlarda kalite güvencesi mekanizmaları daha çok planlama-uygulama aralığında iken, KAP'A dahil olan dolayısıyla gerek kalite güvencesi süreçleri gerekse YÖKAK dış

değerlendirme faaliyetleri konusunda daha deneyimli olan kurumlarda bu mekanizmalar uygulama-izleme ve iyileştirme aralığındadır.

KDDP'ye dahil olan kurumların eğitim ve öğretim alanındaki güçlü yönleri incelendiğinde, pek çok kurumda öğrenci katılımını sağlamaya yönelik mekanizmaların geliştirildiği, uzaktan eğitim etkinliklerinin niteliği, akademik danışmanlık faaliyetleri gibi alanlarda önemli gelişmeler kaydedildiği gözlemlenmektedir. Bu kurumların iyileştirmeye açık alanları olarak ise programların tasarımı, izlenmesi ve güncellenmesi, öğrenme kaynakları, öğrenci geri bildirimleri ve öğretim yetkinliği gibi süreçleri karşımıza çıkmaktadır. Ortaya çıkan tablo KDDP programına önceki yıllarda giren kurumlarla oldukça benzeşmektedir. Bu bağlamda KDDP programına önceki yıllarda giren ve 2021 yılı itibarıyla İzleme Programına dahil olan kurumların iyileşmeye açık yanları ve bu konudaki iyileştirme çabaları incelendiğinde program yeterliliklerine ulaşıp ulaşılmadığının sistematik olarak yeterince izlenemediği, öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımına yönelik tanımlı süreçlerin yeterince güçlü olmadığı ve eğitimcilerin eğitimi programlarının kurum geneline yayılması ve etkinliği noktasında eksikliklerin olduğu; bununla birlikte kurumların bu alanlara ilişkin olarak yalnızca kısmi iyileştirmeler yapabildiği görülmektedir.

2021 yılında KAP'a dahil olan kurumlar ele alındığında Eğitim ve Öğretim alanına ilişkin ölçütlerin hemen hemen tümü için olgunlaşmış uygulamalara rastlanmaktadır. Yine kurumların önemli bir kısmında bu ölçütlerde nitelikli izleme ve iyileştirme faaliyetleri ile karşılaşılması memnuniyet vericidir. Programların izlenmesi ve güncellenmesi, ölçme ve değerlendirme, öğrenci geribildirimleri, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere ilişkin altyapı ve engelsiz üniversite uygulamaları güçlü yanlar olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte çeşitli iyileştirme alanları üzerinde de durulmalıdır.

Program tasarımı süreçlerine bakıldığında her ne kadar tasarım faaliyetleri öğrenci iş yüküne dayalı biçimde gerçekleşse de bu iş yüklerinin işlerliğinin geri bildirimlere dayalı olarak yeterince izlenemediği anlaşılmaktadır. Yine tasarım süreçlerine ilişkin paydaş katılımı güçlendirilmelidir. Öğrenci kabulü ve gelişimi süreçleri içerisinde özellikle serbest öğrenmeler yoluyla elde edilen önceki öğrenmelerin tanınmasına ilişkin uygulamalar yeterince gelişmiş değildir. Öğrenci merkezli öğrenme, öğretme ve bağlı ölçme ve değerlendirme süreçleri örgün, uzaktan ve karma eğitim türleri için kendi doğalarına uygun biçimde ve yenilikçi anlayışlarla zenginleştirilmiş olsa da bu uygulamalar sistematik yol ve araçlarla yeterince izlenememektedir. Benzer biçimde akademik destek hizmetleri de izleme

ve iyileştirme bakımından önemli eksiklikler barındırmaktadır. Kurumlar öğretim elemanlarının öğretim yetkinliklerini geliştirmeyi önemsemekte, bu bağlamda özellikle öğrenci merkezli öğrenme, uzaktan eğitim, ölçme ve değerlendirme ve kalite güvencesi gibi konular üzerinde durmaktadır. Ancak bu yetkinlik geliştirme hizmetleri öğretim üyelerinin genelini kapsayamamakta ve yeterince izlenememektedir. Bu noktada eğitim ve öğretim faaliyetlerine ilişkin teşvik ve ödül mekanizmaları da yeterince güçlenmiş değildir. Programların izlenmesi ve iyileştirmesi uygulamalarının ise daha etkin mezun izleme süreçleriyle desteklenmesi, bu süreçlerden gelecek bilgilerin program güncelleme etkinliklerine aktarılması önemli bir gerekliliktir.

9.1.3. Araştırma ve Geliştirme

2021 yılında gerçekleştirilen dış değerlendirme programları kapsamında; “Araştırma ve Geliştirme” başlığında çevrimlerin kapatılması kapsamında olgunluk düzeyi diğerlerine göre en düşük olan ölçütün “Araştırma Performansı” olduğu anlaşılmaktadır. Bu ölçüt kapsamında kurumlar, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini verilere dayalı ve periyodik olarak ölçme, değerlendirme ve sonuçlar doğrultusunda iyileştirme konusuna yeterince odaklanmamaktadır. İzleme programı kapsamında araştırma performansının izlenmesine ve iyileştirilmesine ilişkin gelişim düzeyin incelendiğinde yükseköğretim kurumlarının %71’i beklentileri kısmen karşılarken, %20’si hala beklentileri karşılamamaktadır. Bununla birlikte ortaya çıkan bir diğer önemli iyileştirme konusu ise araştırma ve geliştirme süreçlerinin yönetimine ilişkin kurumsal tercihlere de uygun bir şekilde organizasyonel yapılanmaların oluşturulamamasıdır.

KAP kapsamında değerlendirme gerçekleştirdiğimizde yükseköğretim kurumlarının genel olarak uygulama aşamalarını tamamladığı gözlemlenmektedir. Araştırma performansının izlenmesine ve iyileştirilmesine yönelik kurumsal akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarının %50’si beklenen düzeydedir. Doktora programları ve doktora sonrası imkanlar ile ortak program ve ortak araştırma faaliyetleri konusunda yükseköğretim kurumlarının iyileşme göstermesi beklenmektedir.

9.1.4. Toplumsal Katkı

“Toplumsal Katkı” başlığı YÖKAK değerlendirmeleri neticesinde olgunluk düzeyi en düşük kalan alandır. Yükseköğretim kurumlarının bu başlık altında genellikle planlama

aşamasında olduğu gözlemlenmektedir. Yükseköğretim kurumlarının genelinde toplumsal katkı stratejileri oluşturulurken, bu stratejiye uygun bir organizasyonel yapının oluşturulması ve kaynak dağılımının sağlanması gelişmeye açık alanlardandır.

KDDP kapsamında değerlendirmesi tamamlanan yükseköğretim kurumlarının büyük bir kısmında toplumsal katkı performansının izlenmesi ve iyileştirilmesi planlama aşamasındadır. Kurumsal akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarına baktığımızda ise kurumların genelinde uygulamaların bulunduğu görülmekle birlikte izleme ve iyileştirme faaliyetleri beklenen düzeyde değildir.

9.1.5. Yönetim Sistemi

Yükseköğretim kurumları stratejik hedeflerine ulaşmayı nitelik ve nicelik olarak güvence altına alan yönetsel ve idari yapılanmaya sahip olmalıdır. Bu kapsamda 2021 yılı KDDP'nin sonuçları değerlendirildiğinde, değerlendirmeye giren yükseköğretim kurumlarının yönetsel ve idari yapılanmaları önemli bir iyileştirme alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun temel nedeni KDDP kapsamında değerlendirilen yükseköğretim kurumlarının genç kurumlar olmasıdır. Kurumsal akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarına baktığımızda bu alanda daha olgunluk düzeylerinin yüksek olduğunuz görmekteyiz.

YÖKAK değerlendirmeleri neticesinde önceki yıllarda da ortaya çıkan entegre bilgi yönetim sistemlerinin geliştirilmesine yönelik iyileştirme alanı kurumsal akreditasyona sahip yükseköğretim kurumlarının genelinde güçlü bir yan olarak karşımıza çıkmaktadır. Entegre bilgi yönetim sistemlerinin geliştirilmesine yönelik İzleme Programı kapsamında yapılan değerlendirmede ise yükseköğretim kurumlarının %70'i beklentileri kısmen karşılarken, %19'u hala beklentileri karşılamamaktadır. Tüm değerlendirme programlarında ortaya çıkan önemli bir gelişmeye açık yan kamuoyunu bilgilendirme kanallarının çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi ile hesap verme süreci kapsamında paydaş memnuniyetlerinin izlenmesi ve iyileştirilmesi olmuştur.

9.2. Öneriler

Yükseköğretim kurumlarında iç kalite güvencesi sistemlerinin desteklenmesi, sürekli iyileştirme kültürünün oluşturulması ve öğrencilerin evrensel yeterliliklere ulaşmasına katkı sağlamak amacıyla faaliyetler yürüten Yükseköğretim Kalite Kurulu'nun **2021 Yılı**

Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporu kapsamında paydaşlarına yönelik önerileri aşağıdaki başlıklar altında özet olarak sunulmaktadır.

9.2.1. Politika Geliştiriciler ve Karar Alıcılar

Türk yükseköğretim sisteminde önemli bir hedef olarak yer alan yükseköğretime erişimin artırılması kapsamında gerçekleştirilen nicel büyümenin niteliğin artırılması uygulamalarıyla desteklenmesi ve bu raporda yer alan yükseköğretim sistemimizdeki gelişmeye açık alanlara ilişkin düzenlemelerin yapılarak yükseköğretim sistemimizin rekabet edebilirliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. YÖKAK tarafından yürütülen değerlendirme programları kapsamında hazırlanan Kurumsal Akreditasyon Raporları, Kurumsal Geri Bildirim Raporları ve İzleme Raporları karar alıcılar tarafından dikkate alınmalıdır.

Yükseköğretim sistemindeki nicel büyüklük ve YÖKAK'ın uluslararası benzerleri dikkate alınarak YÖKAK'ın kurumsal yapısının ve kapasitesinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Kalite güvencesi çalışmaları kapsamında yetkin insan kaynağının oluşturulması amacıyla YÖKAK bünyesinde uzman ve uzman yardımcısı istihdamına yönelik yasal zemin oluşturulmalıdır.

Mezunların işe yerleşme, eğitime devam, tatminkâr maaş alma, işveren/mezun memnuniyeti gibi istihdam bilgilerinin sistematik ve kapsamlı olarak toplanması amacıyla merkezi bir çalışmanın yapılması ve kamuoyuyla paylaşılması önem arz etmektedir.

Eğitim-öğretim süreçlerine ilişkin geliştirilen yükseköğretim politikalarında, öğrenme çıktılarını temel alan, esnek ve öğrenci merkezli öğretim programları ve bunların sürdürülebilirliğine ilişkin açılımlara yer verilmelidir. Ayrıca Türkiye'de gönüllük esaslı olarak yürütülen program akreditasyonu çalışmaları kapsamında akredite programların ödüllendirilmesi ve teşvik edilmesine yönelik mekanizmalar kurulmalıdır.

Tüm dünyada yaygınlığı giderek artan; önceki öğrenmelerin tanınması, ihtiyaç duyulan yetkinliklerin kısa sürede kazanılması ve istihdam edilebilirliğin kolaylaştırılmasını hedefleyen mikro-yeterlilik (*microcredentials*) programlarının yükseköğretim sistemine entegrasyonunu teşvik eden politikalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarının temel faaliyetler alanlarından olan araştırma ve geliştirme süreçleri ile toplumsal katkı süreçlerine ilişkin organizasyonel yapıların güçlendirilmesi amacıyla gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Yükseköğretimde nitelikli AR-GE ve toplumsal çıktılarına ulaşılması ve ulusal rekabet edebilirliğin artırılması amacıyla araştırma süreçlerine yönelik kalite güvencesi mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekliliği politika belgelerinde daha belirgin biçimde vurgulanmalıdır.

Dijital dönüşüm kapsamında yükseköğretim kurumlarında entegre bilgi yönetim sistemlerinin oluşturulması ve güçlendirilmesi amacıyla yeterli bütçeler hazırlanmalı ve bu sistemlerin öz kaynaklarla oluşturulması teşvik edilmelidir.

Yükseköğretim Sisteminde kalite güvencesi çalışmalarının etkisini artırmak amacıyla YÖKAK tarafından akredite edilen yükseköğretim kurumlarına yönelik teşvik ve ödüllendirme mekanizmaları geliştirilmelidir.

Akreditasyonu bulunmayan programlarda öz değerlendirme ve akran değerlendirme çalışmaları teşvik edilmelidir. Bu programların TYÇ'ye eklenmesi amacıyla süreçler tanımlanmalıdır.

Öğretim elemanı yetkinliklerinin sürekli biçimde arttırılması ve bu amaca dönük öğretme mükemmeliyet merkezleri gibi yapılanmalara gidilmesi desteklenmelidir. Öğretim elemanlarının eğitim faaliyetlerine yönelik teşvik ve ödüllendirme mekanizmaları geliştirilmelidir.

9.2.2. İş Dünyası ve Mezunlar

Yükseköğretim kurumlarının önemli dış paydaşlarından biri olan iş dünyası, mezun beklentileri kapsamında yükseköğretim üst kuruluşları ve yükseköğretim kurumları ile iş birliği çalışmalarını geliştirmelidir.

İş dünyasının mikro yeterliliklere ihtiyaç, ilgi ve kabul durumu ve sertifikaların iş dünyasında karşılık bulup bulmadığında dair çalışmalar yapılmalıdır.

Akredite kurum veya program mezunlarının istihdamında özendirici uygulamalar hayata geçirilmelidir. Ayrıca mezunlar, kurumsal aidiyet göstererek mezun oldukları yükseköğretim kurumlarına kazanımları konusunda geri bildirimde bulunmalıdır.

Toplumsal katkı bağlamında; gerek üniversitenin iş dünyasına katkı sağlama gücü gerekse toplumsal süreçlerde iş dünyası-üniversite iş birliği olanakları gözetilmelidir.

9.2.3. Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim kurumlarındaki üst yöneticiler, iç kalite güvencesi sistemlerinin güçlendirilmesi ve kalite kültürünün yaygınlaştırılması uygulamalarına liderlik etmelidir. YÖKAK değerlendirmeleri neticesinde ortaya çıkan özellikle PUKÖ çevriminin kontrol et ve önlem al aşamalarının tamamlanması amacıyla yükseköğretim kurumlarında mekanizmalar oluşturulmalıdır. Bu mekanizmalar entegre bilgi yönetim sistemleri ile desteklenmelidir.

Yükseköğretim kurumları, YÖKAK'ın eğitim süreçlerinden geçmiş akademik personel, idari personel ve öğrencilerden iç kalite güvencesi süreçlerinde daha etkin yararlanmalıdır. Bu kişilerin kalite komisyonlarında yer alması önceliklendirilmelidir.

Yalnızca belli bir kişi veya grup tarafından sahiplenilen kalite güvencesi çalışmaları yükseköğretim kurumlarında kalite kültürünün geliştirilmesinin önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu kapsamda kalite güvencesi çalışmalarının yükseköğretim kurumlarında tabana yayılımı sağlanmalıdır. Yönetim değişikliklerinin kalite kültürünü olumsuz etkilemesinin önüne geçmek amacıyla tanımlı ve takvimli süreçler oluşturulmalıdır.

Kalite güvencesi sisteminde çok önemli bir yere sahip olan paydaşların, başta kalite güvencesi çalışmaları olmak üzere eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve diğer faaliyetler kapsamında girdi, süreç ve çıktılara doğrudan ve dolaylı etkisi olduğundan kalite güvencesi sisteminin teşkilinde her aşamada katılımları sağlanmalıdır. Bu nedenle paydaş katılımı algısının sadece anketlerle sınırlı olmaması gerekmektedir.

Kalite güvencesi sistemine öğrenci katılımının sağlanmasına ve artırılmasına yönelik uygulamalar geliştirilmelidir. Yükseköğretim kurumları bünyesinde oluşturulan kalite topluluklarının gönüllülük esaslı kurulması ve sayının hızla artması memnuniyet vericidir. Bu toplulukların karar alma mekanizmalarında temsiliyeti güçlendirilmeli ve kalite güvencesi çalışmalarında uzman akademik danışman desteği sağlanmalıdır.

Tüm program düzeylerinde (ön lisans, lisans ve lisansüstü) öğrencilerin kalite güvencesi süreçleri hakkında bilgi edinmelerini sağlamak amacıyla seminer, çalıştay, kongre, panel vb. etkinlikler düzenlenmeli; YÖKAK Öğrenci Komisyonu'nun çalışmaları takip edilmeli ve süreçlere öğrenci katılımının sağlanması hususunda YÖKAK ile iş birlikli faaliyetler yürütülmelidir.

Yükseköğretim kurumları tarafından her yıl hazırlanan KİDR'ler katılımcı ve kapsayıcı bir anlayışla hazırlanmalıdır. KİDR'ler, YÖKAK tarafından yürütülen dış değerlendirme programlarının en temel dokümanlarıdır. Bu nedenle KİDR'ler kapsamında gerçekleştirilen öz değerlendirme çalışmalarının objektif olması sağlanmalıdır. KİDR'lerde özellikle izleme ve iyileştirme kanıtları güçlendirilmelidir.

Yükseköğretim programlarının tasarımında öğrenme çıktılarını temele alan, öğrenci merkezli öğrenme ve performansa dayalı değerlendirme yaklaşımları daha çok hayata geçirilmelidir. Programların izleme ve iyileştirme mekanizmaları güçlendirilmeli; tasarım, izleme ve güncelleme süreçlerinde paydaş katılımı daha etkin biçimde sağlanmalıdır. Program güncellemeleri ışığında öğretim elemanlarının öğretimsel yetkinlikleri sürekli biçimde iyileştirilmeli, bu amaçla öğretme mükemmeliyet merkezleri kurulmalı, destek süreç ve mekanizmaları geliştirilmelidir.

Program akreditasyonunun sayısı ve program çeşitliliği artırılmalıdır. Akreditasyon süreçlerinden elde edilen deneyimler, kurum içerisinde yaygınlaştırılmalıdır. Akredite olmayan programlarda ise öz/akran değerlendirme çalışmaları yürütülmelidir.

Mikro-yeterlilik programlarının kurum programlarına entegrasyonu sağlanmalı, ayrıca kurumsal bazda bu tür programları üretme ve işletme olanakları artırılmalıdır. Öğrencilerin yaygın, örgün ya da serbest eğitim yoluyla edindikleri önceki öğrenmelerin tanınması süreçleri güçlendirilmelidir.

Eğitim ve öğretim süreçlerine ilişkin performans göstergeleri güvenilir ve objektif yöntemlerle izlenmeli, akran kurumlarla karşılaştırılmalı ve ortaya çıkan iyileştirme önerileri hayata geçirilmelidir. Eğitim ve öğretim süreçlerinin etkinliğinin arttırılabilmesi için araştırma-geliştirme süreçleri ile eğitim ve öğretim süreçleri arasında izlenebilir bir ilişki kurulmalıdır. Kurum içi ve kurumlar arası iş birliği ve deneyim paylaşımı süreçleri güçlendirilmelidir.

Öğretim elemanlarının yaratıcı/yenilikçi eğitim faaliyetleri teşvik edilmeli ve 195 ödüllendirilmelidir. Yaratıcı/yenilikçi eğitim faaliyetlerinin atama ve yükseltme kriterlerinde yer alması sağlanmalıdır.

Uzaktan eğitim sistemleri tüm bileşenleri ve paydaşları düşünülerek bütüncül biçimde hayata geçirilmelidir. Uzaktan ya da karma yollarla yürütülecek dersler ya da programlar bu bakışla uzaktan eğitime özgü biçimde yeniden tasarlanmalıdır. Öğretim yöntemine paralel biçimde ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin düzenlemeler de yapılmalı, kurumlar bu değişimi bir uzaktan ölçme değerlendirme sistemi içerisinde izleyebilmeli ve yönetebilmelidir.

Öğretim üyelerinin uzaktan eğitim yetkinlikleri dijital okuryazarlık becerilerinin ötesinde öğretimsel alanlarda da geliştirilmelidir. Bu süreçte öğrenme yönetim sistemlerinin kullanımı, dijital içerik üretme, öğrenci merkezli uzaktan öğretim yöntemleri, alternatif değerlendirme yaklaşımları, dijital öğrenme araç ve ürünlerinde telif hakkı ve etik gibi konulara ağırlık verilmelidir.

Yükseköğretim kurumlarında araştırma performansının izlenmesine yönelik güçlü mekanizmalar bulunmakla birlikte, izleme sonuçlarının değerlendirilmesi ve iyileştirme çalışmalarının gerçekleştirilmesinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarının araştırma bütçelerinin öncelikli alanlara göre yıllar itibarıyla izlenmesi ve iyileştirilmesi beklenmektedir.

Öğretim elemanlarının araştırma ve geliştirmeye yönelik yetkinlikleri artırmaya dönük mekanizmalar hayata geçirilmelidir. Araştırma ve geliştirme faaliyetlerine öğrenci katılımı artırılmalıdır. Araştırma geliştirme faaliyetleri ile, kurumun eğitim-öğretim, toplumsal katkı, yönetim sistemi ve kalite güvencesi sistemleri arasında organik bağlar kurulmalı, bu alanlardaki çalışmalar özellikle teşvik edilmelidir.

Yükseköğretim kurumları toplumsal katkı politikalarını ve hedeflerini belirlemeli, bu politikalar ve hedefler doğrultusunda uygun organizasyonel yapılarını oluşturmalıdır. Toplumsal katkı faaliyetlerinin izlenmesi ve iyileştirilmesi amacıyla mekanizmalar oluşturulmalıdır.

Yükseköğretim kurumlarının yöneticileri stratejik yönetim, değişim yönetimi ve çevik yönetim gibi liderlik davranışlarının geliştirilmesi yönünde gelişimlerini sürdürmelidir.

Yönetim sistemine ilişkin uygulamalar sistematik biçimde izlenmeli ve iyileştirilmeli, izleme mekanizmaları entegre bilgi yönetim sistemleriyle desteklenmelidir.

Yükseköğretim kurumları finansal yönetim ve insan kaynakları yönetimini güçlendirmelidir. Finansal kaynakların planlama, kullanım ve izleme uygulamalarının kurumun amaç ve hedefleriyle ilişkisi sağlanmalıdır. İdari personelin kurumsal aidiyetini güçlendirecek uygulamalar ve idari personele yönelik teşvik ve ödüllendirme mekanizmaları hayata geçirilmelidir.

9.2.4. Akreditasyon Kuruluşları

Akreditasyon kuruluşları amaç, hedef ve performans göstergelerini içeren stratejik planlarını hazırlamalı ve kamuoyuyla paylaşmalıdır. Performans göstergelerinin gerçekleşme düzeylerin periyodik olarak izlemeli ve bu kapsamda ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırmak amacıyla eylem planları geliştirmelidir. Bu sürecin etkin bir şekilde işletilmesi amacıyla iç kalite güvencesi sistemleri geliştirilmelidir.

Akreditasyon kuruluşları objektif değerlendirme uygulamalarını güçlendirmek amacıyla değerlendirici yetkinliklerini devamlı geliştirmeli ve değerlendirme sonuçlarının tutarlılığını sağlamak üzere mekanizmalar oluşturmaktadır. Değerlendirme kararları akreditasyon kuruluşları tarafından yayımlanırken akreditasyon değerlendirme raporları bazı kuruluşlar tarafından yayımlanmaktadır. Bu kapsamda akreditasyon kararları ile birlikte akreditasyon değerlendirme raporları da ivedilikle yayımlanmalıdır. Akreditasyon kararlarında tutarlılığa özel önem verilmelidir.

Akreditasyon kuruluşları uluslararasılaşma çalışmaları kapsamında; üyelik, iş birliği, yurtdışındaki programların akreditasyonu gibi çalışmalar yürütmelidir. Değerlendiricilerin yetkinlikleri artırılmalıdır.

Akreditasyon kuruluşları akreditasyon süreçlerin etkinliğini sağlamak üzere yeterli insan kaynağına sahip olmalıdır. Bu kapsamda değerlendirici havuzundaki değerlendirici sayıları artırılmalıdır.

Program akreditasyonu faaliyetlerinde, bürokratik yaklaşımların azaltılması ve dijital arşivlemeden faydalanmak amacıyla dijital bilgi yönetim sistemleri kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Akreditasyon faaliyetleri sonucunda elde edilen tematik analizler, programların kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerini içerecek şekilde kamuoyuyla paylaşılmalıdır.

Yapılarında öğrenci temsiliyetini ve öğrenci değerlendirici sayılarını arttırmalı, öğrenci komisyonları aracılığıyla öğrencilerde program akreditasyonuna ilişkin farkındalığın oluşturulmasına katkı sağlamalıdır.

9.2.5. Öğrenciler

Eğitim ve öğretim faaliyetleri başta olmak üzere yükseköğretim kurumlarındaki karar alma mekanizmalarına aktif katılım göstermelidirler. Öğrenci kalite topluluklarının görünürlüğü arttırılmalı ve geneli kapsayan akran öğrenme çalışmalarıyla kalite güvencesi sistemine katkı sağlanmalıdır.

YÖKAK değerlendircisi olan öğrenciler, kendi yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesine ilişkin farkındalığının oluşturulmasında aktif rol almalı, ulusal ve uluslararası kalite güvencesi kuruluşlarının faaliyetlerine katılım sağlamalıdır.

Öğrenciler, ön lisans ve lisans düzeyinde de araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yönelmeli, kurumlarının bu konudaki teşvik edici uygulamalarında yer almalıdır.

Yükseköğretim kurumlarının kalite toplulukları, YÖKAK Öğrenci Komisyonu'nun, ulusal ve uluslararası program akreditasyonu kuruluşlarının ve ENQA, ESU, EUA gibi kuruluşların çalışmalarını yakından takip etmeli ve bu kuruluşların çalışmalarında yer alarak kalite kültürünün öğrenci düzeyinde yaygınlaştırılması çabasına katkı sağlamalıdır.

